27 ARALIK 1987 YIL:5 SAYI:51 800 TL. (KDV dahil)

nokta

CANVER F-16'LAR İÇİN SORU ÖNERGESİ VERDİ

1980 sonrasının yeni öksüzleri

"BABAMI İSTİYORUM"

KİŞİLİK ÇİZGİSİ

mithat

ANTALYA

BAKIRKÖY

DENİZLİ

ISPARTA

İZMİR

KADIKÖY

ÜSKÜDAR

A.T.T.

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE

F-16'lar için soru önergesi 12
Acilciler operasyonunun iç yüzü 14
TRT, Dışişlerine karşı 16
Söyleşi / Nurettin Yılmaz 20
Demirel'in hayatı 22
67 ilde SHP kampanyası 24

DÜNYA

İsrail-Filistin çatışması 28
Zirve sonrası Amerika 32
Kahire metrosu 34

EKONOMİ

İşsizliğe çözüm 38
Mühendis yöneticiler 41

KAPAK

Tutuklu çocukları 46

TOPLUM

Beslenmede yanlışlar 58
Erkekler de "Hayır" demek istiyor 62

KÜLTÜR—SANAT

Aydın'lıktan korkanlar 64
Söyleşi / Manuel Puig 68
Değişik bir masal anlayışı 70
Söyleşi / Atilla Özkırımlı 72

İZLENİMLER

Woody Allen 73

SPOR

Sporda meditasyon 76

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama / Türkiye 26
Panorama / Dünya 36
Günlerin Getirdiği 44
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

Babamı istiyorum

Nokta, tutuklu çocuklarının bilinmeyen dünyasına girdi. Anne ya da babaları hapiste olan binlerce çocuk minicik yaşlarda politize oluyor ve yaşıtlarından ayrı, neredeyse kapalı bir yaşamı paylaşıyorlar. Umutları, özlemleri ve hüzünleriyle 1980 sonrasının bu "yeni öksüzleri" nasıl bir kuşak olarak yetişecekler?

(Sayfa 46)

Kapak Fotoğrafı: Muhlis HASA
Kapak Mankeni: Gül UZUN

"Ben de işkence gördüm"

Eski solcu, eski tutuklu, şimdi ise ANAP Mardin Milletvekili olan Nurettin Yılmaz, işkence gören biri olarak, Meclis'te belgeleriyle ispatlanan" işkence olaylarının ortaya çıkması için nasıl mücadele edeceğini anlattı.

(Sayfa 20)

F-16'lar tartışması

Yeni Meclis'in soru önergesini SHP'li Cüneyt Canver verdi. Canver, üretimine başlanacak F-16 uçaklarının menzil ve hedef bilgisayar kartları olmadığı için, herhangi bir saldırıda kullanılmayacağını söylüyor.

(Sayfa 12)

Entellektüeller birleşin...

Son zamanlarda basından müziğe, meyhane sohbetlerinden ciddi söylemlere yansıyan bir entellektüel düşmanlığı göze çarpıyor. Gerçek entellektüeller Ahfeş'in keçisi konumuna nasıl geldi?

(Sayfa 64)

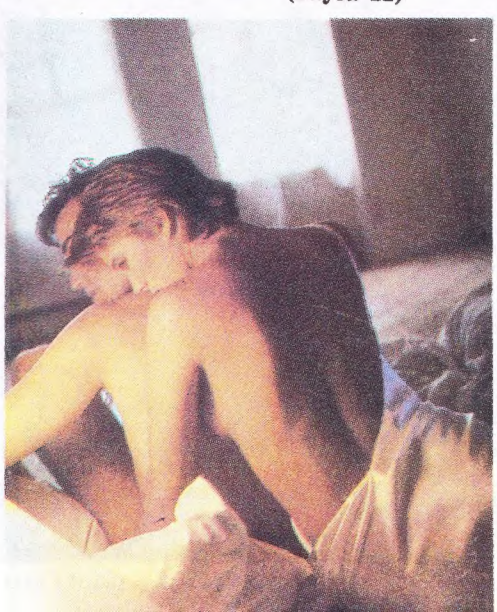

"Canım istemiyor karıcığım"

Erkeğin daima sekse hazır olduğu efsanesi artık dikiş tutmuyor. Hastanelerin psikiyatri servisleri, "bu gece canım istemiyor karıcığım" demek isteyip de diyemeyen erkeklerle dolarken, bazı erkekler durumu kurtarmak için orgazm taklidine başladı.

(Sayfa 62)

PARLIAMENT

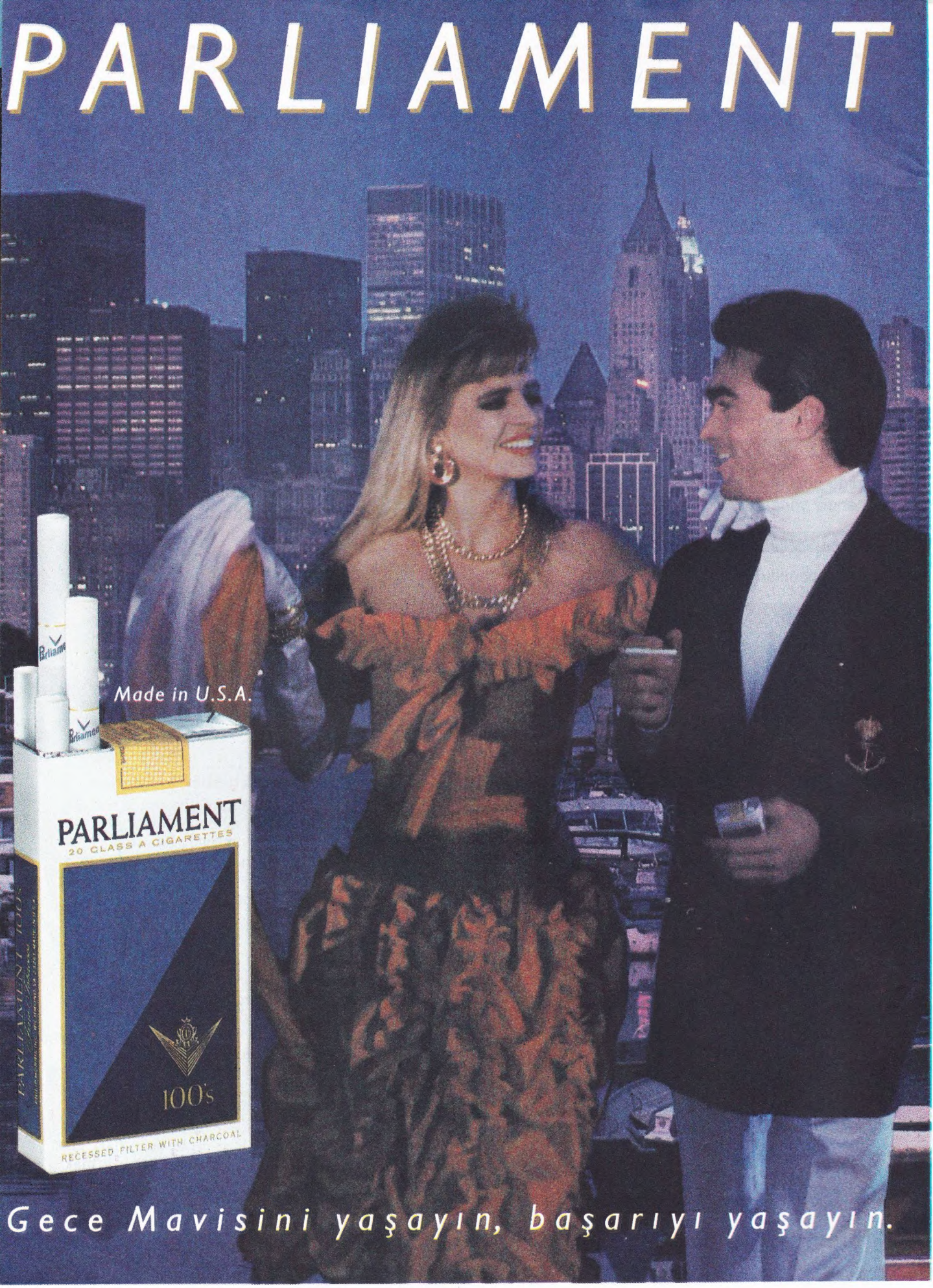

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR

"Babasının neden hapse atıldığını sorduğunda onu nasıl yanıtlayacağımı kestirememiştim... Ne de olsa küçücük bir çocuk karşımdaki... Bir an düşündüm, aklıma geleni, en basit biçimiyle özetleyiverdim... 'İyi, ama yoksul insanları düşündüğü için' dedim.. Çağın'ın ilk tepkisi, kaşlarını çatarak 'o zaman ben onları düşünmeyeceğim' oldu... Bu olaydan çok sonra bir gün yine elimi tutmuş yürüyordu... Karşı kaldırımda, yalın ayak, yerlerden kâğıt toplayan bir adam gördü ve beni soru yağmuruna tuttu... Sonra bir an düşünüp 'Yani bu da mı fakir?' diye sordu... 'Evet' yanıtını alınca gözlerimin içine bakarak 'Ben de düşüneceğim' dedi... Orada, öylesine çakılıp kaldım...."

Çağın Önder, babası tutuklandığında iki yaşındaydı... Şimdi altı yaşında ve hâlâ babasını bekliyor. Annesi Zehra Önder, **Nokta**'ya yukarıdaki olayı anlattığında o anki şaşkınlığını yaşıyor gibiydi. Çağın, annesi ya da babası hapiste olan binlerce çocuktan sadece biriydi. Ve bütün bu çocuklar, ana baba özleminden, cezaevi kapılarında yaşadıklarına kadar, "bir başka dünyanın" içindeydiler... "Güç"ün, resmi giysililerin elinde olduğunu daha minicik yaşlarda öğreniyorlar, "af" sözcüğü minik dünyalarına daha bu yaşta giriyor, referandumla, seçimlerle bu iki harfli sihirli sözcüğün gerçekleşmesi için ilgileniyorlardı... Kısaca, daha ilkokul çağında, hatta öncesinde, politize olan bir kuşak geliyordu. Bu kuşağın ilk habercileri işte bu çocuklardı...

Ama, hasret, umut ve sabır'ın dışında da onları bekleyen bir dolu sorun vardı. Çevreleriyle, okuldaki arkadaşları ve öğretmenleri ile kolayca iletişim kuramıyorlar, daha doğrusu, bu iletişimi sanki reddediyorlardı. Özel yaşamları kapalı bir kutu gibiydi... En yakın arkadaşları yine tutuklu çocuklarıydı. Çünkü onlarla aynı dili konuşuyorlardı... Birlikte oynadıkları ilk oyun ise, saklambaç, ya da birdirbir değil "hapiscilikti"

Bu yeni ama "minicik" kuşak, politik ve kültürel donanımı güçlü bir insanlar topluluğuna mı, yoksa yaşadıkları ortama olan tepkileriyle bol sorunlu ve kırık, umutsuz bir topluma mı dönüşecek...?

Bu soruların yanıtlarını arayan **Nokta**, işte bu minik insanların kocaman dünyalarına girdi. Bu dünya alabildiğine çarpıcı ve şaşırtıcıydı... Çağın'dan Pirsavaş'a, Hazal'dan Sinan'a kadar bir dolu çocuğun öyküsünü okuyacaksınız kapak sayfalarımızda... Bu öyküler çoğumuzun hiç bilmediği, farkında bile olmadığı gerçek öyküler... Sıcak, çocuksu,bazen bilgece ama alışılmamış... Hüzün, gözyaşı dolu ama sabır, inat ve umuttan yoksun değil... Kısaca, kolay değil 1980 sonrasının "yeni çocuğu" olmak... Hele bu yaşta, bunca yükü sırtlamak, bunca özlemle yoğrulmak...

Ve kolay değil sordukları bazı sorulara yanıt bulabilmek... Örneğin, Pirsavaş'ın şu sorusu gibi sorulara: "Babam neden hapiste? TV'deki filmlerde görüyoruz... Hapishane kötülerin cezalandırıldığı yerler... Dolandırıcıların, katillerin, hırsızların... Benim babam dergideki yazıları için hapse atıldı... Peki benim babam niye hapiste?"

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol

YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz, Erdal Yavuz

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan

GENEL YAYIN YÖNETMEN YARDIMCISI
Gülay Göktürk

ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu

GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan

SORUMLU HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar

İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Erdal Kılıçoğlu (Ankara)

DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Viki İzrail

EKONOMİ Nilgün Uysal

TOPLUM Levent Tayla

KÜLTÜR Haşmet Babaoğlu

SANAT Sungu Çapan

HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Hümeyra Özalp, Eren Külahlı

YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç

REDAKSİYON Alper Görmüş

TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan

BÜROLAR İSTANBUL: Hakan Akçaoğlu, Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın

Ankara: Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Ayşe Sazak, Nuray Şirin, Ruşen Çakır

İzmir: Ahmet Kökçü

Yurt dışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam

RESİM ARAŞTIRMA Nejat Ceyhan, Elif Erim

FOTOĞRAFLAR Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel

TEKNİK ŞEFLER Ahmet Aksel(Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı), Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera), Savaş Kayar (Fotoğraf Laboratuvarı)

KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasoy, Hakkı Deveci, Reha Erdoğan, Şahin Erkoçak, Ayca Gülsov, Sefa Kaplan, Mahmut Kurtoğlu, Hüseyin Şimşek, Hızır Tüzel, Emre Ulaş, Kamil Yavuz, UBA

Adres Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul
Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510

REKLAM Kadriye Filiz, Bülent Öner

REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80

ANKARA BÜROSU Konur Sokak No: 7/4 Tel: 117 44 50 (5 Hat)
Fax Tel: 125 80 83 TELEX: 42008

İZMİR BÜROSU Şehit Nevres Bulvarı Sedir Ap. No. 5/5 Alsancak-İzmir Tel: 21 27 58—22 37 80

SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klod Farer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Cağaloğlu

Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay

BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.

DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN VEKİLİ VE GENEL KOORDİNATÖR/ Mustafa Özyürek, **BAŞKAN YARDIMCISI/ Finansman** Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

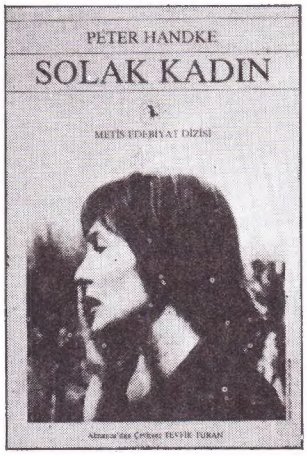

SOLAK KADIN, Peter Handke, çeviren: Tevfik Turan, Metis Yayınları, Ekim 1987, 99 sayfa.

Wim Wenders'in ilk dönem filmlerinden "Kalecinin Penaltı Anındaki Korkusu" nun yazarı Avusturyalı romancı Peter Handke sinemayla da yakından ilgilenen bir edebiyatçı. Yine Wenders'in ünlü filmlerinden "Falsche Bewegung - Yanlış Hareket"in senaryosunu da yazan Handke, Tevfik Turan'ın çevirisiyle Metis Yayınları'nca basılan **Solak Kadın** adlı romanını kendi eliyle sinemaya uyarladı ve başrolde Edith Clever'i oynattı. **Solak Kadın,** kocasını ve kurulu düzenini bırakıp bir süreliğine çocuğuyla birlikte yalnız kalmayı seçen çağdaş bir kadının romanı. Otuz yaşlarındaki bu kadın, günün birinde sabah vakti bir "aydınlanış'la uyanıp" yaşamını değiştirecek bir karar alarak tüm korkuları, saplantıları ve cesaretiyle uyguluyor, tek başına "başı dik yürüyüşü" yeğliyor. "Dramatik olmaktan çok, olağanlığı, herkesçe yaşanabilirliği" yansıtan bu roman, kuşağının en verimli kalemlerinden Peter Handke'nin dilimizde yayınlanan üçüncü romanı.

SİNEMADA YEDİNCİ ADAM, Dr. Oğuz Makal, kendi yayını, İzmir Ekim 1987, 116 sayfa.

İzmir Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim görevlisi Oğuz Makal, sinema yazarlığımızda pek yapılmayan bir biçimde, belirli bir konu seçip onun üstüne yönelen özgün bir çalışma ortaya koymuş. Türk toplumunun, oluşumu ve sonuçlarıyla son çeyrek yüzyıldaki en etkili ve dinamik toplumsal olayı sayacağımız "iç ve dış göç"ün, sinemaya yansımasıyla bu kapsamda gerçekleştirilen önemli filmleri ele alıp inceleyen **Sinemada Yedinci Adam,** sinema ve toplumsal değişim ilişkilerini de gündeme getiren bir çalışma. Sinemamızın tarihsel süreci içinde iç göç gerçeğinin **Gurbet Kuşları**'ndan **Bir Avuç Cennet**'e kadar yansıdığı filmlerin irdelendiği kitabın ikinci bölümündeyse okuru "dış göç" olayını konu edinen filmler bekliyor. **Dönüş**'ten **Almanya 40 Metrekare**'ye kadar ele alınan filmler aracılığıyla, dilini, geleneklerini bilmedikleri ileri sanayi toplumlarında, ekonomik nedenlerle çalışmayı göze almış Anadolu insanımızın ve John Berger'in isim babalığı yaptığı tüm "yedinci adam"ların büyük boyutlu, trajik serüvenleri işleniyor. Oğuz Makal'ın **Sinemada Yedinci Adam**'ı sinema yayıncılığımıza çeşni katan ve sinemaseverlerin edinmesi gereken özgün bir kitap.

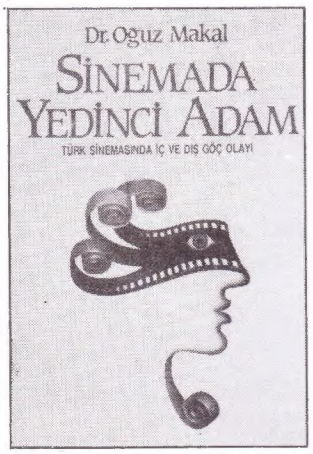

Tarihçi-olmayan bir gözle tarihi incelemek

KÖK TÜRKLER, Sencer Divitçioğlu, Ada Yayınları, İstanbul 1987, büyük boy, 334 sayfa.

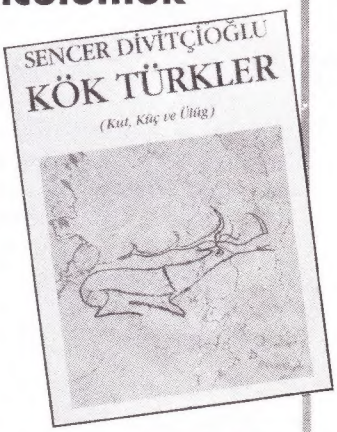

Gülün Adı'ndaki Guillaume "akıl ile nesne arasındaki uyuşmadan başka bir şey olmayan doğruyla ilgili değildi. Aslında o, olabilirlerin en olabilirini düşleyerek eğleniyordu." Türkiye'de asıl ciddi işin bu "eğlence" olduğunu bilen az sayıdaki bilimadamından biri olan iktisatçı Sencer Divitçioğlu okuyucunun karşısına Kök Türkler "tarihi"yle çıktı. Kök Türk toplumsal yapısı nasıl yorumlanabilir? Kutsallık, savaş ve üretme işlevlerine bağlı olarak, din, aile, savaş ve iktisat ideolojileri nasıldır? Kurdukları "imparatorluğu" hazırlayan ön koşullar nelerdir? Görüldüğü gibi, bu çalışma bildik tarih "kataloglarından" değil. Daha çok antropolojik modele dayanıyor. Bu yüzden de "okuması keyifli" yığınla malzemeyi birarayа getiriyor. İlginç ve benzersiz bir çalışma. Üstelik kağıdı ve baskısıyla kitaplara, deyim yerindeyse, "erotik" açıdan yaklaşanları da hoşnut edecek nitelikte.

BİR MAHKÛMUN ANILARI, Namık Kemal Behramoğlu, Yalçın Yayınları, Kasım 1987, 80 sayfa.

"Cezaevlerinin dolup taştığı yurdumuzda işlenen suçların kaynağının ekonomik olduğu bilinmelidir. Dayak, işkence gibi insan onuruyla bağdaşmayan bedeni cezalar halen yürürlüktedir. Tüm yurtseverler, aydınlar ve yasa uygulayıcılar bu ilkel tutuma karşı birleşmelidir!" diyen hukukçu yazar Namık Kemal Behramoğlu, Yalçın Yayınları'nca basılan **Mezarda Yaşayanlar** ya da diğer adıyla **Bir Mahkûmun Anıları**'nın sunuşunda böyle yazıyor. Gerçek bir hikayeden yola çıkan Behramoğlu, suçlu miktarının her yıl arttığı ülkemizde sürüp giden onur kırıcı cezaevi koşullarını, 80 sayfa boyunca okuyucuyu ürpertiden ürpertiye sürükleyerek aktarıyor. Ömer Hulusi'nin gerçekten yaşanmış öyküsü, ülkemizdeki çağdışı cezaevleri ve ceza uygulanmasına, "acı ve işkenceye" karşın verilen mücadelede ibret verici yeni bir halka oluşturuyor.

En çok satan kitaplar

1. **Ziverbey Köşkü,** İlhan Selçuk, Çağdaş Yayınları (1)
2. **Kadının Adı Yok,** Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
3. **Sıfır Noktasındaki Kadın,** Neval El Seddavi, Metis Yayınları (3)
4. **Hayır,** Adalet Ağaoğlu, Remzi Yayınevi (7)
5. **Tarihle Söyleşiler,** Oriana Fallaci, Can Yayınları (9)
6. **Dublinliler,** James Joyce, İletişim Yayınları (6)
7. **Özal'lı Yıllar,** Yavuz Donat, Bilgi Yayınevi (11)
8. **40 Haramiler,** Mustafa Sönmez, Gözlem Yayıncılık (4)
9. **Che'nin Ardından,** Derleme, Kıyı Yayınları (10)
10. **Askeri Yargıda Çifte Standart,** Ahmet Atak, Belge Yayınları (8)
11. **Sanık Ayağa Kalk,** Ahmet Kahraman, Milliyet Yayınları (—)
12. **12 Eylül Adaleti,** Uğur Mumcu, Tekin Yayınları (5)
13. **Biz Duvar Yazısıyız,** Gülay Kutal, Metis Yayınları (—)
14. **Solak Kadın,** Peter Handke, Metis Yayınları (—)
15. **Sırça Fanus,** Sylvia Plath, Can Yayınları (15)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Bibliotek, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, Galeri Arkadaş, Gün, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

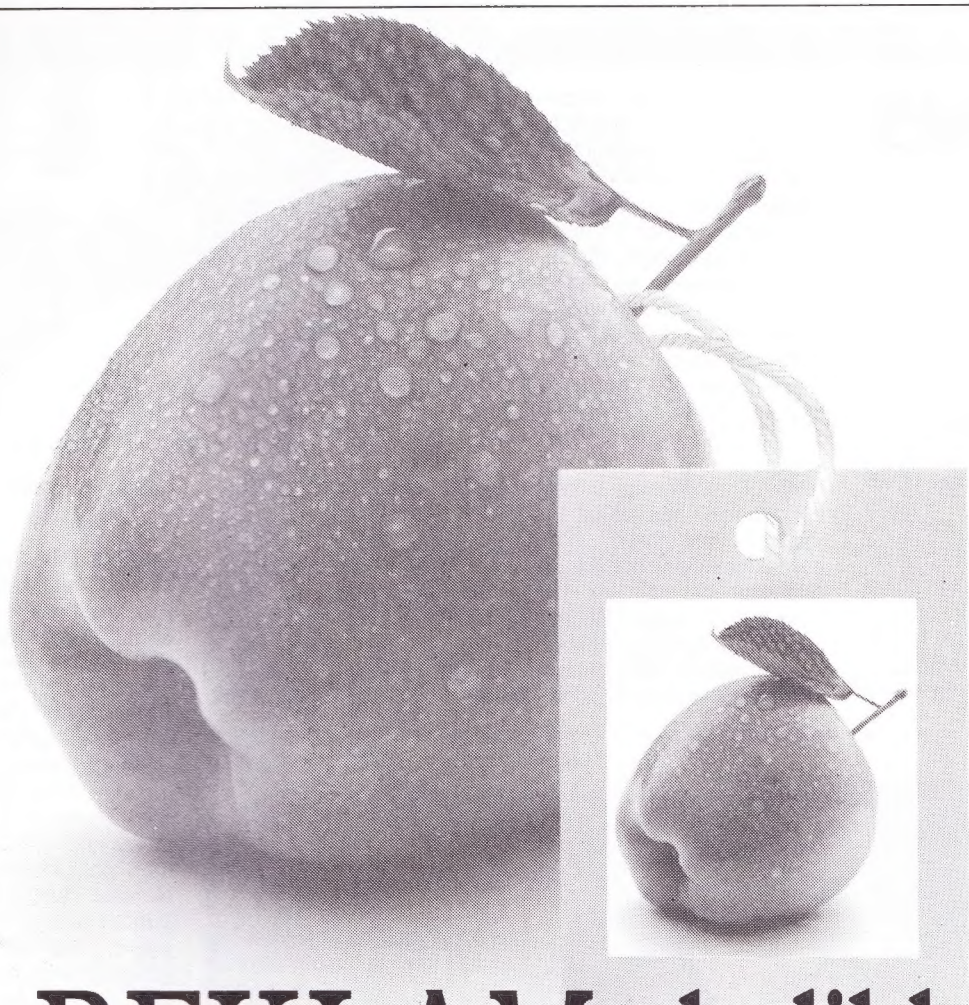

Şu REKLAM dedikleri...

Günümüzde insanlar daha iyi yaşamak, yaşam düzeylerini yükseltmek için çalışırlar... Ve kazandıklarını harcarken, pazarda mevcut çeşitli ürün ve hizmetler arasında, yerinde ve bilinçli bir seçim yapmak ihtiyacını duyarlar. Onlara bu olanağı, reklam sağlar.

Reklam, günümüz dünyasında üzerinde en çok konuşulan ve değişik yorumlara konu olan mesleklerden biridir.

Nedir reklam?.. Ne değildir? Ne işe yarar? Neye göre değerlendirilir?

Reklamcılar Derneği üyesi ajanslar olarak, mesleğimizi uygularken, reklam konusunda büyük bir bilgi eksikliği olduğunu görmekteyiz. Gazetelerde, dergilerde, TV'de, yollarda reklamlarla sürekli yüz yüze gelmemize rağmen, reklamın gerçek ekonomik işlevi konusunda, zihinlerde hâlâ bulanık imajlar olduğu kanısındayız.

Reklam, tüketici kitlelere erişmenin en verimli, en hesaplı yoludur.

Reklam, eğitim düzeyleri giderek yükselen insanlardan oluşan dünyamızda hem üreticilere, hem de tüketicilere hizmet eder. Reklam, satışların artmasına yardım ettiği için, üretim kapasitelerini artırır, birim maliyetini düşürür ve tüketicinin "markalı ürün"leri daha ucuza almasını sağlar.

Reklam, üreticileri, yeniliğe, yaratıcılığa ve daha kaliteli ürünler ve hizmetler gerçekleştirmeye özendirir.

Reklam, hür bir toplumun vazgeçilmez önkoşulu olan basının, o paha biçilmez bağımsızlığını serbestçe kullanmasına yardımcı olur.

Dünyanın en sağlıklı ekonomileri, reklamdan en çok yararlanan ekonomilerdir. Ulusal gelir düzeyi yüksek, gelişmiş ülkelerde reklam harcamaları da üst düzeydedir.

Reklamcılar Derneği olarak, reklam konusundaki düşüncelerimizi, kamuoyuna zaman zaman duyuracağız.

REKLAMCILAR DERNEĞİ

A & D Uluslararası Reklamcılık A.Ş. • ADMAR Reklam ve Pazarlama A.Ş. • AJANS ADA Reklam Hizmetleri A.Ş. • AYA Reklam Hizmetleri A.Ş. • BİRİKİM Reklamcılık Danışmanlık ve Ticaret A.Ş. • BİRLEŞİK REKLAMCILAR Ltd. • CENAJANS Reklamcılık A.Ş. • DELTA Ajans • E/K Ajans Reklamcılık ve Ticaret A.Ş. • EKOL Reklam Hizmetleri Ltd. • ERA Tanıtım Yayın Hizmetleri A.Ş. • FULMAR Pazarlama ve Reklamcılık A.Ş. • GRAFİKA/LINTAS A.Ş. • GÜZEL SANATLAR Reklamcılık A.Ş. • İLANCILIK Reklam Ajansı A.Ş. • İNDEKS Reklam Hizmetleri Ltd. • MANAJANS/THOMPSON Reklam İşleri A.Ş. • MARKOM/LEO BURNETT Reklam Hizmetleri A.Ş. • MERKEZ AJANS Reklam Hizmetleri A.Ş. • PARAJANS Pazarlama ve Reklam Hizmetleri A.Ş. • PARS/McCANN-ERICKSON Reklamcılık A.Ş. • PRİZMA Reklam Hizmetleri A.Ş. • RADAR Reklam A.Ş. • REKLAMEVİ Reklamcılık A.Ş. • REKLAM MORAN OGILVY & MATHER A.Ş. • REPRO Reklam Ajansı A.Ş. • ROTA Reklamcılık ve Ticaret Ltd. • YARATIM/FCB Reklam Hizmetleri Ticaret A.Ş.

Aytaç Arman "Gece Yolculuğu"nda bunalıma düşen bir yönetmen

SİNEMA

GECE YOLCULUĞU. Bu yıl **Anayurt Oteli**'yle katıldığı yerli-yabancı tüm festivallerden yedi ödül toplayarak dönen Ömer Kavur'un son filmi, "bir yönetmenin kimlik arayışı". Senaryosunu Macit Koper'le Ömer Kavur'un birlikte yazdığı **Gece Yolculuğu**, bir film yönetmeniyle (Aytaç Arman) senaristinin (Macit Koper), bir film tasarısı için mekân "bakmaya indikleri" güney kıyılarında geçiyor. Ünlü bir artistin (Şahika Tekand) rol alacağı bu filmin çekimi için her şey hazırdır ama kendisini "hazır hissetmeyen" yönetmen son anda çekemeyeceğim diyor. İstanbul'a dönmeyip güneyde kalarak, eski bir uygarlıktan arta kalmış, kimselerin yaşamadığı eski bir köy yerinde oturup "Gece Yolculuğu" adlı bambaşka bir senaryo yazıyor. Ve finale doğru da her şeyden vazgeçerek bütün yazdıklarını bir yamaçtan aşağı denize fırlatıyor. Senarist, sonradan o sayfaları tek tek bulacak ve "Gece Yolculuğu" çekilecektir... "Film içinde film öyküsü" çeşitlemesi sayılacak bu son yapıtıyla bir tür "yaratıcı yönetmen" filmi gerçekleştiren Ömer Kavur, ortalama izleyiciyi yer yer "zorlayan", hatta "sıkan" bir anlatım tutturuyor. Çoğu yerde senaryo kusurlarına kurban giden filmde, yönetmenin kadını Zuhal Olcay'la harika bir eski sinemacı kompozisyonu çizen Orhan Çağman ve tipini değiştirmiş Aytaç Arman göz dolduruyor. Ne var ki, özel ve mesleki ilgi dışında, **Gece Yolculuğu**'nun Ömer Kavur'un filmografisinde çok başarılı bir yapıt olduğu tartışma götürür.

SIBERIADE. Andrei Konçalovski'nin 1980 Cannes Film Festivali'nde jüri özel ödülünü kazanan **Siberiade**'ı Moda Sineması'nda gösteriliyor. Son yıllarda Amerika'da çalışmalarını sürdüren, **Maria'nın Âşıkları** ve **Runaway Train** gibi başarılı filmleriyle adından söz ettiren Andrei Konçalovski'nin, kardeşi yönetmen-aktör Nikita Mikhalkov, Natalya Andreyçenko ve Ludmilla Gruçenko'yu yönettiği **Siberiade** Sovyetler Birliği'nde yaptığı son film olarak sinemaseverlerin ilgisini bekliyor.

SERGİ

EROL AKYAVAŞ'ın resim sergisi 17 Aralık'tan 12 Ocak'a kadar İstanbul Urart Sanat Galerisi'nde izlenebilir. 1932 doğumlu Erol Akyavaş, Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'nden, Paris'te A. Lhote'la F. Leger atölyelerinde çalıştıktan sonra ABD'de mimarlık eğitimi yaptı ve son 25 yıldan beri ABD'de oturuyor.

ALEV EBÜZZİYA SİESBYE. Uzun yıllardan beri Danimarka'da yaşayan tanınmış seramik sanatçısı Alev Ebüzziya, Ankara Galeri Nev'in düzenlediği sergiyle 18 Aralık'ta ülkemizde ilk kez sergi açtı. 1956-58'de Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'nü bitirip Füreya atölyesinde seramik çalışan Alev Ebüzziya'nın yapıtları 12 Ocak'a kadar izlenebilir.

"Zorlu Yokuş", Clint Eastwood'un yönetip oynadığı bir serüven filmi

VİDEO

Yeni bir savaşçı tipi

ZORLU YOKUŞ (Heartbreak Ridge). Warner Bros'un kasetleri arasında dikkati çeken **Zorlu Yokuş**, yıllar boyu vatanından çok uzaklarda, Kore'de, Vietnam'da savaşmış, savaşla, savaşın dehşetiyle iç içe yaşamış bir Amerikan çavuşunun öyküsü. Clint Eastwood'un bugüne dek canlandırdığı, kovboy, asker ya da polis, tüm "savaşçı" tiplere, hepsinden izler taşıyan yepyeni bir tip daha katıyor. Yönetmen Clint Eastwood'un üslubuysa, filmi baştan sona ayakta tutan sertlik ve gerilim öğeleri üstüne oturuyor. Çavuşun kişisel sorunlarıyla dış dünya ve savaş gerçeği arasındaki denge, etkileyici bir biçimde aktarılıyor. Özellikle çavuşun eski karısıyla (Marsha Mason) karşılaşması ve bu karşılaşmanın getirdiği duygusal sorunlar, yaşlı savaşçının dramını yakından yansıtıyor. Kendini içkiye veren yalnız ve yorgun savaşçının son görevi, vahşi, disiplinsiz ve acımasız kişilerden oluşan çok özel bir birliğin eğitimidir. Onu, gerillaları, rehin alınan masum insanları, acımasız tuzakları ve tüm dehşetiyle o hiç bitmeyen savaş beklemektedir. Amerikan sinemasının dev oyuncusu Clint Eastwood, yönettiği bu on ikinci yapıtıyla sürükleyici bir film gerçekleştirmiş.

20 ARALIK Pazar

TV1

08.00 Açık Öğretim
10.00 Voltron
10.25 Pazar Sineması "Unutulmayacak Bir Yaz"
12.05 Pazar Konseri
13.00 Batı Hülyası
13.45 Haberler
14.00 Müzik
14.10 Spor Magazin
16.20 TV'de Sinema "Güneye Doğru"
18.10 Haberler
18.15 Stüdyo Pazar
20.00 Haberler
21.00 Yeniden Doğmak-3
22.00 Askerler-10
23.00 Spor
24.00 Haber Dosyası

TV2

14.00 Haberler
14.10 İşte Pazar
17.00 Bitmeyen Görev
17.45 Hayvanlar Alemi
18.30 TV'de Sinema "Beyaz Kaplan"
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Bizim Ev
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.12 Orhan Boran'la Pazar Geceleri
23.45 Haberler

21 Pazartesi

TV1

06.30 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Uzay Saati
17.30 He-Man
18.00 Çalışma Dünyası
18.40 Türk Halk Müziği "Bircan Pullukçuoğlu"
19.00 Palmer Kasabası-12
20.00 Haberler
21.00 Gazoz Ağacı
22.10 Kapı Aralığından
23.05 Buddenbrook Ailesi-Son
23.55 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Bizim Sınıf"
19.35 Bizim Sazımız Bizim Sözümüz
20.00 Küçük Konser
20.05 Pazartesi Oyunları"
21.00 Belgesel
21.30 Haberler
22.12 Beyazlı Kadın
23.00 Gündem
23.45 Haberler

22 Salı

TV1

07.00 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Rüzgâr Gülü
17.50 Hanımlar Sizin İçin
20.00 Haberler
21.00 Kayabaşı Harput—1
21.40 Dikkat
21.55 TV'de Sinema "Ateş Arabaları"
24.00 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Çocuk Tiyatrosu"
19.35 Besteciler ve Yorumcular
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Merak Ettikleriniz
20.45 Haftanın Dizisi "Dördüncü Kat"
21.30 Haberler
22.12 Müzik Yelpazesi
23.00 İki Arkadaş
23.45 Haberler

23 çarşamba

TV1

06.30 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Ne Nedir Nasıldır
17.30 Az Gittik Uz Gittik
18.00 Akşamın Getirdikleri
19.30 Altın Kızlar
20.00 Haberler
21.45 Yeni Yıl Şarkısı—1
22.00 Tele Show

23.00 Quincy-6
23.45 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Dünden Bugüne Musikimiz
20.00 Medeniyet
20.45 Perihan Abla
21.30 Haberler
22.12 Dünya Sinemalarından "Elveda"
23.59 Haberler

24 Perşembe

TV1

07.00 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Küçük Hanımlar-Son
17.40 Walt Disney'in Harika Dünyası
18.35 Tele Tombala
19.20 İnanç Dünyası
20.00 Haberler
21.00 Gecenin Öteki Yüzü—3
22.10 Otuzların Dünyası
22.45 Kamera Arkası
23.55 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Bir Varmış Bir Yokmuş"
19.35 Gençlerle Birlikte
20.10 Sanat Dünyası
20.40 Haftanın Dizisi "Dördüncü Kat"
21.30 Haberler
22.12 Hafta Arası
23.45 Haberler

25 cuma

TV1

06.30 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Gençlik ve Bilim
17.30 Polyanna
18.00 Yaşadıkça
20.00 Haberler
21.00 İnönü ve Basın
21.45 Mavi Ay-12
22.40 Haber Program
23.40 Denizciler-2
00.25 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Düğme Burun"
19.35 Belgesel
20.00 Küçük Konser
20.15 Sihirbaz Black
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.12 TV'de Sinema "Yağmur İnsanları"
23.50 Haberler

26 cumartesi

TV1

08.00 Açık Öğretim
10.00 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi-13
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi-13
14.20 İngilizce Öğrenelim
15.15 Başka Bir Dünya-6
16.00 Belgesel "Afrika'nın Sırrı"
17.00 Haberler
17.15 TV'de Sinema "22 Numarada Cinayet"
18.50 Yeni Besteler
19.10 Vadim O Kadar Yeşildi ki-5
20.00 Haberler
21.00 Kuruntu Ailesi
21.50 Konser "Seçil Heper"
22.45 TV'de Türk Sineması "Oteldeki Cinayet"
23.55 Tele-Pop
00.45 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Taşın Gölgesi"-4
19.35 Spor
20.00 Gençlerden Gençliğe
20.20 Erol Evgin Konseri
20.45 Haftanın Dizisi "Dördüncü Kat"
21.30 Haberler
22.12 Opera "Don Pasaquale"
23.55 Haberler

TELEVİZYON

TV1 UNUTULMAYACAK BİR YAZ (A Summer To Remember). On yaşlarında sağır bir çocuğun, işaret dilinden anlayan bir orangutanla dostluğu. TV filmleri yönetmeni Robert Lewis'in imzasını taşıyan bu pazar sabahlarının alışılmış çocuk ve aile filminde James Farentino, Tess Harper, Louise Fletcher ve Burt Young baş rolleri üstlenmişler. Yaramaz çocukların kızdırdığı orangutan ortalığı dağıtınca orangutanın varlığına inanmayanlar tarafından bir sirke teslim edilir... 1985 ABD yapımı, 110 dakika.

20 Aralık Pazar

TV1 GÜNEYE DOĞRU (Goin South). Günümüzün tanınmış aktörü Jack Nicholson'un başrolde oynamasının yanı sıra yönetmenliğine de giriştiği bu film, kaynaklarda yarı komik bir western olarak niteleniyor. Usta kameraman Nestor Almendros'un görüntü çalışmasıyla değer kazanan **Güneye Doğru**'da asılmak üzere olan bir kanun kaçağıyla onu koca olarak seçerek ipten kurtaran bir madenci kızın öyküsünü izleyeceğiz. Kahramanlarımız daha sonra altın bulacak ancak sonunda birbirleri için her şeyden daha kıymetli olduklarını anlayacaklardır... Nicholson'un Mary Steenburgen'le matrak bir çift

"Güneye Doğru" Jack Nicholson'un hem oynayıp hem de yönettiği bir western

oluşturduğu filmin diğer oyuncuları, rahmetli John Belushi, Veronica Cartwright, Chris Lloyd ve Richard Bradford. En azından oyuncu kadrosuyla **ilgi çekecek** bir western parodisi. 1978 ABD yapımı, 109 dakika.

20 Aralık Pazar

TV2 **BEYAZ KAPLAN** (Grambling's White Tiger). Televizyonun saat doldurmak için son zamanlarda sık sık yaptığı gibi programa aldığı TV filmlerinden biri daha. Bu kez seçilen filmin özelliği, zenci sanatçıların ağır bastığı bir film oluşu. Bir zenci okuluna, hükümetten para yardımı sağlamak amacıyla ilk kez bir beyaz oyuncu alınması üzerine meydana gelen olayların anlatıldığı filmin biricik beyaz oyuncusu, eski olimpiyat şampiyonu atlet Bruce Jenner. Yönetmen eski zenci aktör George Stanford Browne, diğer oyuncularsa kalipso kralı Harry Belafonte ve Kökler dizisinin küçük Kunta Kinte'si Le Var Burton. **İzlenebilir.** 1981 ABD yapımı, 100 dakika.

20 Aralık Pazar

"Kökler"den hatırladığımız Le Var Burton "Beyaz Kaplan"da

TV1 **ÖLÜM DÖNEMECİ.** Ertem Göreç'in Kartal Tibet, Birtane Güngör, Sevda Karaca ve Osman Alyanak'ı yönettiği **Ölüm Dönemeci,** şuurunu kaybetmiş zengin bir işadamının serüvenini aktaran sıradan bir Türk filmi. Ancak **yerli film hayranlarına göre.** 1972 yapımı, 90 dakika.

23 Aralık Çarşamba

TV2 **YAĞMUR İNSANLARI** (The Rain People). Coppola başarılı oyuncu yönetimi ve anlatımıyla 1970 San Sebastian Film Şenliği'nde büyük ödülü

Ben Cross'la Ian Charleson "Ateş Arabaları"nda usta İngiliz aktörlük geleneğini sürdürüyorlar

"Yüreklerinde umut, topuklarında kanat"lı şampiyonlar

TV1 **ATEŞ ARABALARI** (Chariots of Fire). Genç İngiliz yönetmeni Hugh Hudson'ın 1924 Paris Olimpiyatları'nda "yüreklerinde umut, topuklarında kanat"la başarıya ulaşan iki İngiliz atletinin öyküsünü tüm film süresine yayılmış bir "flash back"le anlattığı dört Oscar'lı **Ateş Arabaları,** sinemada spor ve sporcu olayı üstüne yapılmış ciddi tavırlı ve özenli bir çalışma. Ne var ki vatan, kral -kraliçeye hizmet aşkıyla dolu, dinsel inançlarla ulusal değerleri ve aile bağlarını öne çıkaran gelenek-sel "prensip sahibi" İngiliz seçkinliğine uygun bir tutumla işlenen bu filmi, içerdiği kimi rahatsız edici "muhafazakâr" öğelerden ötürü pek sevmek olası değil. Spor olayında sporcuyu başarıya götüren nedenleri seyirciyi düşündürerek irdeleyen film, ün ve paranın ötesinde sporun toplumda yerini bulmak ve kişiliğini kanıtlamak yolunda bir araç, bir kişilik arayışı olduğu gerçeğini vurguluyor. Yahudiliğinin, kazanma hırsını ve çalışma azmini kamçıladığı Cambridge öğrencisi H. Abrahams rolündeki Ben Cross ile koştukça kendini Tanrı'ya daha yakın hisseden, dindar İskoçyalı Edic Liddell rolündeki Ian Charleson'un performansları ve ufak rollerdeki John Gielgud, Lindsay Anderson, Brad Davis, Ian Holm gibi oyuncuların varlığı da filme çok şeyler katıyor. Müzikle uyum içindeki koşu sahnelerinin ağırlaştırılmış çekimlerde oldukça etkileyici bir düzeye ulaştığı **Ateş Arabaları**'nda, 1924 Paris Olimpiyatları'nın coşkulu dekoru içinde, spor ve sporcular çevresinde oluşturulan politik ayak oyunlarına da değiniliyor. David Watkin'in filmin görsel bütünlüğünü pekiştiren görüntüleri kadar Yunanlı Vangelis Papathanassio'nun ünlü müziğiyle de dikkati çeken Hugh Hudson'un **Ateş Arabaları** sonuç olarak tutucu içeriğinin elverdiği ölçüde, başarılı sinemasal niteliklerinin yüzü suyu hürmetine **görülmesi gereken** nitelemesini hak ediyor. 1981 İngiliz yapımı, 121 dakika.

22 Aralık Salı

"Elveda"nın topraklarını baraj sularına kaptırmak istemeyen köylüleri

Gelecek adına geçmişi yok etmek

TV2 ELVEDA (Proschaniye). Sovyetlerin son dönemdeki, sanat alanına da egemen olan "açıklık politikası"nın ön plana çıkardığı yönetmen Elem Klimov'un Sinema Günleri'nde bu yıl gösterilen **Elveda**'sı, toprağa bağımlı olarak yaşayan bir Sovyet ailesinin ve bir köyün, sanayileşen topluma ve ortaya çıkan ilişkilere karşı direnişini anlatıyor. Moskova VGİK sinema okulundan 1964'te mezun olan, önceleri komedi filmleri çeviren Klimov, 1979'da **Elveda** filminin çekimi sırasında bir araba kazasında ölen karısı, yönetmen Larisa Shepitko'nun senaristliğini yaptığı bu filmi, ancak 1981'de tamamlayabilmişti. Gittikçe makineleşen toplum ve ilişkilere, ailenin büyüğü anne, doğayla bütünleşerek karşı çıkar. Evin oğluysa babayla kavga edip kente göç etmiştir. Aile yavaş yavaş parçalanmaya başlamıştır. Kurulacak elektrik santralı için, baraj sularının kaplayacağı alandaki köye giren sanayicinin adamlarını köy halkı tepkiyle karşılayacaktır... **Gel ve Gör**'ün yönetmeni Elem Klimov'un **Elveda**'sı, ekranda bu haftanın kuşkusuz **en önemli filmlerinden biri.** 1982 SSCB yapımı, 117 dakika.

23 Aralık Çarşamba

kazandığı **Yağmur İnsanları**'nda özellikle insancıl, sıcak bir film ortaya koyuyor. Ama yapay bir sıcaklık bu. Çünkü Shirley Knight, James Caan ve Robert Duvall gibi oyuncuların canlandırdığı insan ilişkilerinin tümüyle inandırıcı olamaması bir yana, filmin son bölümleri ve özellikle finali, tamamıyla yapay bir dramatik etkiyi yansıtıyor, bu da Coppola'nın filminin "vaat ettiği iyi niyeti" baltalıyor. Kocasını sevmesine karşın bunalıma girip içinde bulunduğu ortamdan kaçan bir kadının öyküsünü anlatan bu filmde Coppola, yeteneklerini sergiliyor bol bol. Kadının bu kaçış ve arayışı sırasında, karşısına bir Amerikan kolejinin başarılı öğrencisi ve parlak bir futbolcusuyken bir maçta sakatlanarak geri zekâlı bir insan haline gelen Killer çıkıyor. Ne olduğunu bilmediği, yeni değişik bir şeyler arayan kadın için, Killer, önce bir oyuncak, sonra kurtulunması gereken bir yük, sonunda da sorumluluğunu duyduğu bir varlıktır. **Yağmur İnsanları,** bu iki insan arasındaki garip ilişkinin öyküsü. **İzleyin.** 1969 ABD yapımı, 101 dakika.

25 Aralık Cuma

Shirley Knight, Coppola'nın "Yağmur İnsanları"nda başrolde

TV1 OTELDEKİ CİNAYET. Aykut Düz'ün daha önce iki kez programlanıp bir türlü yayınlanmayan özenti filmi yeniden ekranda. Zuhal Olcay'la Yılmaz Zafer'in oynadıkları **Oteldeki Cinayet,** genellikle yabancı filmlerin taklit edildiği video filmleri akımının yeni bir örneği. **Fazla bir şey beklemeyin.** 1986 yapımı, 80 dakika.

26 Aralık Cumartesi

TV1 22 NUMARADA CİNAYET (Murder by Death). Dünyanın en ünlü beş dedektifi, aldıkları çağrı üzerine Lionel Twain'in (Alec Guinness) evinde toplanırlar. Twain, tam geceyarısı bir cinayet işleneceğini ve bu cinayeti çözene bir milyon dolar ödül verileceğini açıklar... Yine Neil Simon'ın imzasını taşıyan bu konudan Robert Moore'un yönetmenliğiyle sinemaya uyarlanan bu "kanlı eğlenceli film", özellikle yıldız oyuncularıyla seyircinin iştahını kabartıyor. Alec Guinness'den Peter Sellers'e, David Niven'den Peter Falk'a, Maggie Smith'den Elsa Lanchester ve Estelle Winwood'dan Truman Capote'a kadar uzatılabilecek ünlülerin varlığıyla çekicileşen **22 Numarada Cinayet,** gangster filmleriyle dalgasını geçiyor bol bol. Haftanın ekranda **öğütlenecek filmlerinden biri** de bu "kara film" komedisi. 1976 ABD yapımı, 95 dakika.

26 Aralık, Cumartesi

"22 Numarada Cinayet" Alec Guinness hayranlarını tatmin edebilir

F-16'lar için verilen soru önergesinde "bilgisayar kartları olmadığı için uçamayacağı" ileri sürülüyor

F-16 TARTIŞMASI / SORU ÖNERGESİ VERİLDİ

F-16'lar kime ve nasıl ateş edebilecek?

Cüneyt Canver, yeni Meclis'in ilk soru önergesinde, Türkiye'nin üretmeye çalıştığı F-16 uçaklarını herhangi bir saldırı anında kullanamayacağını, çünkü menzili ve hedefi önceden belirleyen bilgisayar kartlarına sahip olmadığını söyledi.

"Ne yazık ki, Türkiye kendi parasıyla yapmaya çalıştığı F-16 uçaklarını kendisine yönelebilecek muhtemel herhangi bir saldırı anında kullanamayacak durumdadır..." Bu sözlerin sahibi geçen dönem parlamentonun haşarı çocuğu olarak dikkati çeken SHP Adana Milletvekili Cüneyt Canver'den başkası değildi ve sözlerini şöyle sürdürüyordu: "...Kullanamayacak, çünkü uçağın ne yapacağı, yani hedefi, menzili önceden planlanıyor ve bilgisayar kartlarına geçiriliyor. Bu kartlar olmadığında, uçağın kalktıktan sonra istediğini yapabilmesi mümkün değil. F-16'ların bütün parçalarında dışa bağımlı olduğumuz gibi, bilgisayar kartları yönünden de yapımcı Amerikan firmaya bağımlıyız."

Cüneyt Canver bu iddialarını daha da geliştiriyor ve yeni Meclis'te Başbakan Özal'a verilecek ilk soru önergesi olarak düzenleyip TBMM Başkanlığı'na gönderiyordu. Amerika'nın daha ileri teknolojiyle ürettiği F-15'leri vermediğini, ama bunun yerine eski teknolojiye sahip F-16'ları sattığına dikkat çeken Canver sözlerini şöyle sürdürüyordu: "Türkiye dışındaki NATO ülkeleri çok sık kaza yapmaları nedeniyle bu uçaklara rağbet etmiyor. Hatta F-16'lar 'uçan tabut' olarak anılıyor. Peki o zaman bu uçaklar pilotlarımızın şehit olmasından ve propaganda malzemesi olarak kullanılmaktan başka ne işe yarayacak."

"Kıbrıs'da kapışmamızı engellemedi." Hava Kuvetleri'nden üst düzey bir komutan ise Canver'in iddia ettiği gibi uçağın silah sistemlerini açıp kapayan bir bilgisayar kartının söz konusu olmadığını belirttikten sonra şu açıklamayı yapı-

yordu: "F-16'larda olduğu iddia edilen programlanma sorunu Türk Hava Kuvvetleri'nde kullanılan F-4 Phantom savaş uçakları için de geçerlidir. Bu uçakların da yazılım programları önceden hazırlanmış, ama bu uçakların Kıbrıs Barış Harekâtı'na, Güneş 1 ve Güneş 2'ye katılmalarına ve Ege'de Yunan uçaklarıyla kapışmalarına mani olunamamıştır."

Ancak Canver'in söylediklerinde bazı haklı noktalar bulunduğunu bu üst düzey yetkili de kabul ediyor ve bu noktada şunları ifade ediyordu: "Sorun önceden yazılan bu yazılım programlarına girememe sorunudur. Türkiye'nin bu programların içine girip değiştirme teknolojisi ve bilgisi mevcut değildir. Girdiğinde neyi değiştirip, neyi sokacağı da bir muammadır. Özetle Canver'in sözünü ettiği konu temelde yanlış olmayıp çok büyük eksikler taşımaktadır. Sorun 25 kuruşluk bir bilgisayar kartında değil, koskoca yazılım programındadır."

Türkiye ağır sanayi hamlesine başlar ve ilk savaş uçaklarının üretimine hazırlanırken ortaya çıkan iddialar, F-16'larla ilgili tartışmaya yeni bir boyut daha katmış oluyordu.

Hıdır GÖKTAŞ

Hava Kuvvetleri'nin görüşü

F-16'ların "programlanma" sorunu üzerine Hava Kuvvetleri'nden üst düzey bir komutan* Nokta'*ya şu açıklamaları yaptı:

1. F-16'larda kullanılacak silah ve savunma sistemleri henüz seçilmiş ve yerine konulmuş değildir. Çalışmalar hâlâ sürüyor.

2. Canver'in kastettiği uçağın savunma sistemini düzenleyen bilgisayar programının yazılımıdır (Software). Bu ana yazılım programı silah sistemini yapan firma/devletin hazırladığı bir programdır ve ortada bir sorun varsa bu programa girememe yüzündendir. Yani uçağın yüklenen program çerçevesinde hareket yeteneği bulunmaktadır.

Uçağa hareket yeteneği ve savaşma kabiliyeti veren program da yine bu programdır. Mirage'lar, Tornado'lar ve Mig'leri üstün ya da başarısız kılan da yine bu programlardır. Ortadaki sorun önceden yazılmış bir programa uyma zorunluluğudur.Yani uçağın kullanım şartlarını siz değil yazılımı hazırlayan firma/devlet koymaktadır. Bundan kasıt da uçağın karşılaştığı bir düşmanı vuramaması gibi bir olasılık değildir.

ABD menşeli uçaklarda -ki F-16 da bu gruba girmektedir- yazılım programları Varşova Paktı değerlerine göre hazırlanmaktadır. Yani bu ülkelerin radarlarının megahertzleri, menzilleri vs. Ayrıca bu ülkelere ait uçakların hızları, manevra kabiliyetleri gibi .

Bu tür yüklemeler bir NATO ülkesini veya NATO ülkesi uçağını vurmayı engelleyecek faktörler değillerdir. Ama an gelir vurdurmayabilir de.

Uçağın yarısına yakın bir maliyet taşıyan bu elektronik savaş aygıtlarının, aynı standartlar içinde yer alan (örneğin bir NATO ülkesi) bir ülke açısından yaratacağı tek dezavantaj uçağın neyi yapıp, neyi yapmayacağının karşı tarafça bilinmesidir. Aynı uçağın karşı tarafta da bulunduğu düşünüldüğü yazılım programları deşifre olmuş olacağından, eşit şartlar dışında bir faktör teşkil etmiyor bu durum.

ENDER ERKEK / NOKTA

Cüneyt Canver'in soru önergesi

TBMM BAŞKANLIĞINA
ANKARA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Turgut Özal tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla talep ederim.

Cüneyt CANVER
Adana Milletvekili

1. Şimdiye dek kaç F-16 uçağı imal edilmiştir?

2. Şimdiye dek yapımcı firmaya ne kadar para ödenmiş ve bunun ne kadarı kredi ile ödenmiştir?

3. Biz bu uçakları, olası saldırılara karşı -saldırı hangi ülkeden gelirse gelsin- serbestçe kullanabilir miyiz?

4. Bu uçakların yedek parça stoğu ülkemizde yeteri kadar mevcut mudur? Bu uçakların onarımı, bakımı ve uçurulması için yeterli sayıda personel eğitilmiş midir?

5. Türkiye'de bulunan ortak savunma tesislerinden inen ve kalkan bütün uçaklar denetlenebilmekte midir?

6. F-16 uçaklarının bilgisayar kartları Türkiye'de var mıdır? Yoksa, yapımcı firmadan ve Amerikan hükümetinden, olası bir saldırı anında bu uçakların ne biçimde kullanılacağı veya kullanılıp kullanılmayacağı konusunda ne gibi bir güvence alınmıştır?

7. Bu uçakların bilgisayarlarını programlama yeteneği ve yetkisine sahip miyiz?

ERZADE ERTEM / NOKTA

TV'ye "Bombacı Acilciler" diye çıkartılıp serbest bırakılan 20 kişiden 5'i, işkence gördükleri iddiasıyla savcılığa başvurdular (üstte)

POLİS / BİR OPERASYONUN ÖYKÜSÜ

"Acilciler" serbest!

Polisin "İşte ANAP binalarını bombalayan Acilciler!" diye televizyon aracılığıyla kamuoyuna sunduğu 26 kişiden 20'si, çıkarıldıkları mahkeme tarafından serbest bırakıldılar. Bırakılanlardan 5'i, "Siyasi Şube'de suçlamaları kabul etmemiz için ağır işkenceler gördük" iddiasıyla savcılığa başvurdular

Daracık odada yan yana dizilmişlerdi. 26 kişiydiler. Önlerindeki masanın üzerinde el bombaları, tabancalar, mermiler ve "yasadışı yayın"lar duruyor, foto muhabirlerinin patlayan flaşları ve TV kamerasının spotu gözlerini kamaştırıyordu. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şubesi, seçim öncesi ANAP Kayseri ve Fatih binalarını bombalayan THKP-C Acilciler örgütü militanlarını yakaladıklarını açıklamış, "gereğini düşünmüş", televizyon ve yazılı basın aracılığıyla bu "terörist"leri kamuoyuna "ibreti âlem" için teşhir etmeye karar vermişti.

Ne var ki, Siyasi Şube'nin suçlu olarak gösterdiği 26 kişiden sadece 6'sı Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından tutuklanacak, 20'si ise serbest bırakılacaktı... Mahkeme, onların tutuklanmalarını gerektirecek delillere rastlayamamıştı polis dosyasında. İş bu kadarla da kalmıyor, gözaltına alınıp bırakılanlardan bazıları, "Rasgele toparlandığımız bekâr evlerinden, götürüldüğümüz Siyasi Şube'de Acilciler üyesi olduğumuzu söylememiz için korkunç işkenceler gördük, hakkımızda hiçbir suçlayıcı ifade olmamasına ve hiçbir suçlamayı kabullenmememize rağmen suçlu olarak teşhir edildik. Ayrıca evlerimizde yapılan aramalar sırasında eşyalarımız tahrip edildi, üzerlerimizdeki paralara el konuldu" diyerek savcılığa şikâyette bulunuyorlar ve haklarında mahkeme kararı olmaksızın kamuoyuna "suçlu" olarak teşhir edildikle-

ri için emniyet aleyhine tazminat davası açacaklarını söylüyorlardı.

Avukata "özel" muamele. Feridun Bildibay, İstanbul Barosu avukatlarındandı. O da "Acilci" olduğu iddiasıyla gözaltına alınmış, siyasi şubede geçen 19 günlük gözaltı serüvenini şöyle anlatmıştı: "Mademki avukatsın, buraya geldin, bunun tadına bakacaksın, dediler. Ve beni çırılçıplak soyarak cinsel organımdan, başparmaklarımdan elektrik verdiler. Daha sonra askıya alındım, soğukta çırılçıplak rüzgârda bekletildim ve dövüldüm... Şubeden savcılığa götürülürken de 'Bu kez pek bir şey görmedin, bir daha gelirsen oyarız' dediler. Gözaltına alınırken el koydukları 70 markımı da geri vermediler..."

Gözaltına alınıp bırakılanlardan İTÜ öğrencisi Mithat Erensoy da, "İşkencelerin yanı sıra bana ilginç bir teklif de yaptılar" diyordu: "Kendileriyle çalıştığım, ajanlık yaptığım takdirde beni STFA firmasına mühendis olarak sokacaklarını, okuldaki not sorunumu halledeceklerini ve her ay harçlık vereceklerini söylediler...."

"Tek suçum 1982'de Acilciler davasında yargılanmış olmamdı. Beraat etmeme rağmen her olayda gözaltına alınıyorum" diyen Fazıl Altınay da, kendisine sorgu timi şefi tarafından "Burada erkekliğini kaybedeceksin. Soyunuz tükenecek" dendikten sonra ağır işkenceler yapıldığını öne sürüyordu. Bir yandan İstanbul Üniversitesi'nde master öğrenimini sürdüren, bir yandan da geçimini sağlamak için seyyar köftecilik yapan Ali Yılmaz ise, "Polisler evimizde karakol kurmuşlar. Biz şubedeyken evim altüst edilmiş, sofrada rakı içilip eşyalar yerlere saçılmış, perdelerim çalınmış, hatıra defterimin arasındaki 140 bin lira da koybolmuş. Tuvaletteki yüz havlularına pabuçlarını silmişler" diyor ve davacı olduğunu söylüyordu. Yine gözaltına alınıp sonra serbest bırakılan harita mühendisi Nursel Gökbaş da tutuklananlardan Zeynel Abidin Eren'in nişanlısıydı: "Zeynel de eskiden Acilciler davasından yargılanmış olduğu için gözaltına alındı. Sorgunun ilk 4 günü tanınmayacak haldeydi. O kadar ağır işkence gördü ki, polislerden birinin Zeynel'e vurduğu yumruğun şiddetinden kolu kırıldı. Benim tek suçum ise, onun nişanlısı olmamdı..."

Polis ne diyor? Serbest bırakılanlar polisi bu sözlerle suçluyorlar ve savcılığa başvuruyorlardı. Peki suçlanan polisler bu iddialar için ne diyorlardı? İstanbul Emniyet 1. Şube Müdürü Metin Günay, **Nokta** muhabirinin suçlamalarla ilgili sorusunu şöyle yanıtlıyordu: "Şubemizde işkence yapılmaz. Onlar tabii kendilerini kurtarmak için öyle diyecekler. Ayrıca mahkeme tarafından serbest bırakılmaları da suçsuzluklarını kanıtlamaz. İlerde haklarında dava açılabilir ve mahkûm edilebilirler. Eşyalarının ve paralarının kaybolduğu iddialarına gelince, polis hırsızlık yapacak değil ya!.."

Mahkemece bırakılanlar polisi suçluyor, polis de iddiaları reddederek "Kendilerini kurtarmak için iftira atıyorlar" diyordu. Kimin söylediği doğruydu? Bu sorunun cevabı, işkence gördüklerini öne sürenlerin savcılığa verdikleri şikâyet dilekçelerinin soruşturulması sonucu alınabilecekti.

Mehmet YALÇIN

"Polis suç işlemiştir"

TBMM Anayasa Komisyonu Başkanlığı da yapmış bulunan Avukat Burhan Apaydın, polis tarafından "suçlu" oldukları ileri sürülen kişilerin mahkemece serbest bırakılmaları durumunun hukuksal yönünü değerlendirdi.

"Televizyonda kişilerin suç işlemiş kanaatini verecek şekilde teşhir edilmeleri, polisin görevini kötüye kullanması suçunu oluşturmaktadır. 1982 Anayasası'na ve imzalamış olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre, 'hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunmayan her kişi masumdur.' Polisçe suçlanmalarına rağmen haklarında takipsizlik veya beraat kararı verilenler emniyeti ve kendilerini kamuoyuna suçlu olarak gösteren TRT'yi dava ederek manevi tazminat alabilirler."

Evlilik fotoğrafı yerde, eşyalar darmadağın, kirli bir masa ve boş bir rakı şişesi... Polis operasyonunun izleri

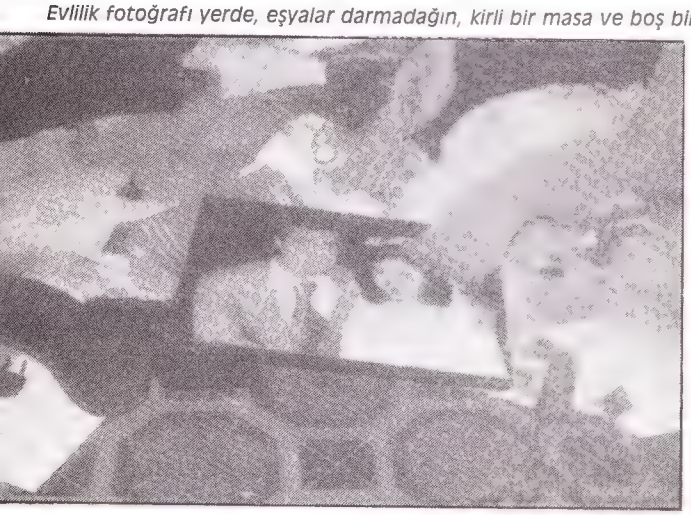

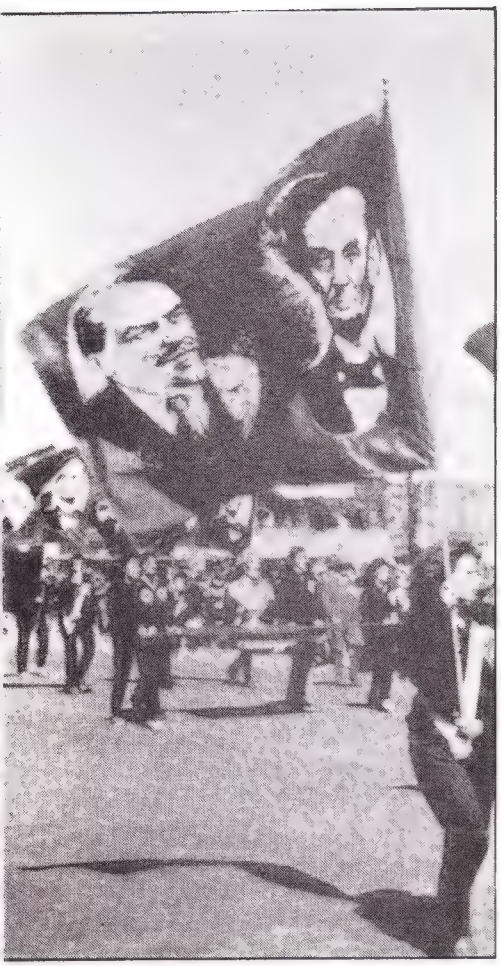

Lenin ve Lincoln "Amerika" adlı filmde bir araya geldiler

TRT / DİPLOMATİK FIRTINANIN EŞİĞİNDE

"Amerika" Türkiye'yi nasıl karıştırdı?

TRT Daire Başkanı Dışişleri Bakanlığı'nın yayınlanmayacağı konusunda Sovyetler'e güvence verdiği Amerika adlı diziyi gösterim için hazırladıklarını açıkladı. Ortalık karışacağa benziyor

"Amerika dizisinin yayınlanmasında TRT olarak bir sakınca görmüyoruz. Ben henüz izlemedim ama önümüzdeki günlerde ekrana gelebilir." TV Daire Başkanı Mehmet Turan Akköprülü basına bu açıklamayı yaparken, Dışişleri sözcüsü İnal Batu konuyla ilgili olarak **Nokta**'ya şunları söylüyordu: "Bu dizi yayınlanmayacak diye Sovyet Elçiliği'ne söz verdik. Bizdeki bilgiler bu dizinin önümüzdeki günlerde gösterilmesinin söz konusu olmadığıdır."

Amerika'da yayına girmesi sırasında bütün dünyada olay yaratan ve aylar önce TRT'nin satın almasıyla Dışişleri ile TRT'nin arasına bir kara kedi gibi giren "Amerika" adlı diziydi söz konusu olan. Ve Akköprülü'nün dizinin yayınlanacağını açıklamasıyla birlikte Dışişleri ile TRT'nin arasında bir gerginlik ya da kopukluk olup olmadığı sorusu gündeme geliyordu. Ama sorun çıkacağı kesindi. Amerika'nın Sovyetler Birliği tarafından işgali, hayali temasına dayanan dizinin akıbeti önümüzdeki günlerde yaşanacak muhtemel bir TRT, Dışişleri çatışması sonrasında belli olacaktı.

"Yayınlamaya kararlı." TRT'nin diziyi yayınlamak kararında olduğunu gösteren tek belirti de Akköprülü'nün açıklaması değildi. Örneğin dizinin seslendirme ve montaj işlemlerine başlanmış, hatta son günlerde Vitaş Video şirketi bu konudaki çalışmalarını daha da hızlandırmıştı. 14 bölüm olarak düzenlenen Amerika filminin,

"Resmi bir girişimimiz olmadı"

Sovyetler Birliği Büyükelçiliği Baş Müsteşarı Anatoli Kadirov, Amerika dizisinin Türkiye'deki yayınlanma tartışması ile ilgili olarak Nokta'*nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Siz Sovyet hükümeti olarak Türk Dışişlerine Amerika dizisinin gösterilmesinden üzüntü duyacağınızı bildirdiniz mi? Dizi televizyonda yayınlanırsa tavrınız ya da değerlendirmeniz nasıl olur?

Kadirov: Bizim hükümet olarak bir girişimimiz olmadı. Bu daha kapalı bir konudur. Ama bu dediklerinizi biz çoktan beridir söyledik. Sonra aradan vakit geçti, sular aktı, her şey değişti. TRT dizinin hazırlıklarını sürdürüyormuş. Benim Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Sayın İnal Batu ile bir görüşmem olmuştu. Kendisi bunların hepsinin yalan olduğunu söyledi. Dizi ekrana gelmeyecek. Yani bizim devlet olarak bir girişimimiz olmadı, bu söz yeterliydi. Türk hükümetinin bu iyi davranışı, bizim herhangi bir protestomuz üzerine olmadı.

Nokta: Filmle ilgili değerlendirmeniz ne? Neden gösterimine karşı çıkıyorsunuz?

Kadirov: Bu çok çirkin ve uydurma bir film. Hayali bir gözle bakılan, Amerikan halkının gözünde Sovyet halkını küçük düşüren bir film. Bu filmin rejisörü bizim insanlarımızın kalbiyle düşünmemiş hiç. Oysa dünya bugün insanların birbirini daha iyi tanıması, sevmesi ve güvenmesi noktasına gelmiştir. Düşmanlık kalksın, dostluk ve sevgi kalsın. Dünyanın her yerinde insanlar birbirine benzer. Aynı güzel duyguları paylaşırlar. Böyle yanlış mesaj veren bir filmin Türk ekranına geleceğini sanmıyoruz.

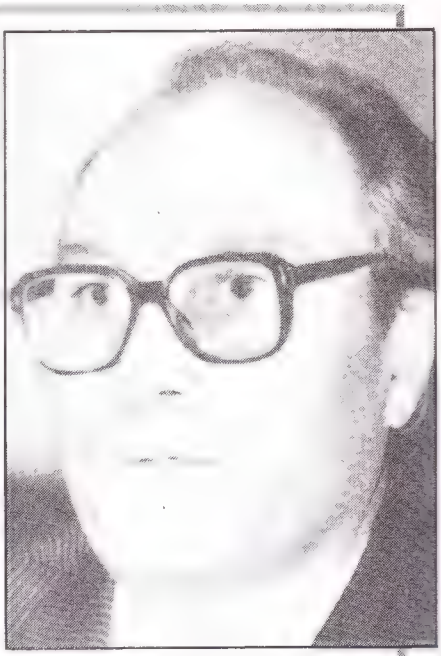

Foltène® Solüsyon saç dökülmelerini önler

Saçlarınıza her dokunduğunuzda, parmaklarınızın arasında birkaç tel saçınız kalıyorsa; ceketinizin, gömleğinizin yakasında dökülmüş saç telleri buluyorsanız; saçlarınızı fırçalarken ya da tararken tedirginseniz; aynaya baktıkça, seyrekleşen saçlarınızı görüp, üzülüyorsanız...
Foltène® Solüsyon kullanın!

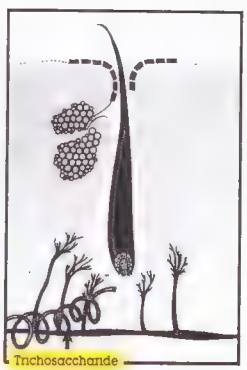

Foltène® Solüsyon, "Trichosaccharide®" aktif bileşiğiyle saç dökülmelerine karşı etkilidir.
Saçlı deri tabakalarının tümüne etki ederek, dokulara ve işlevlerine canlılık kazandırır. Henüz kökleri ölmemiş saçları yeniden çıkarır. Dökülmenin bir başka nedeni olan yağlanmayı önler. Kepeklenmeyi durdurur. Saçların ömrünü uzatır. Onlara sağlıklı bir görünüm verir.

Crinos Araştırma Laboratuvarlarında yapılan araştırmalar sırasında Prof. Gazzani tarafından bulunan Foltène® Solüsyon'un aktif maddesi "Trichosaccharide®"; 4 ayrı ülkede 17 klinik deneyle 600 kişi üzerinde denenmiş, yararlılığı uzman dermatologlarca onaylanmıştır. Foltène® Solüsyon, dünyada pek çok ülkede, saç dökülmelerine karşı başarıyla uygulanmaktadır.

Foltène® Solüsyon'un kullanımı kolaydır. Yararlı sonuçlar almak için, Foltène® Solüsyon uygulama sürecinin izlenmesi; prospektüsteki zamana dikkatle uyulması gerekmektedir.

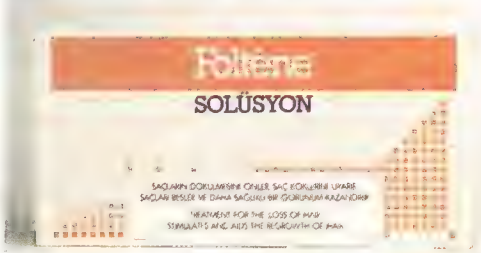

E LA QUALITÀ DEL PRODOTTO
Foltène
CONTROLLATA DALLA CRINOS COMO ITALIA

Kalite kontrolü
Crinos tarafından yapılmaktadır.
CRINOS, COMO-İTALYA

"saç dökülmelerini önler"

® Registered Trademark

Foltène® Solüsyon, Eczacıbaşı İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından üretilmektedir.

BAŞAR REKLAM

"Amerika" filmi TRT ile Dışişlerini karşı karşıya getirdi

Kris Kristefferson'un başrolünü oynadığı filmi yakında TV'de seyredebileceğiz

dublaj çalışmalarında 20 dublaj sanatçısı görev yapmış ve ilk yedi bölüm bitirilerek TRT'ye teslim edilmişti. Video şirketinin elindeki yedi bölümün altısı da hazırdı. Son bölümü de bitirilip TRT'ye teslim edilmesi an meselesiydi. Dizinin hazırlık aşamasında görev alan seslendirme sanatçıları ve teknik ekip elemanları da dizinin kesinlikle ekrana geleceği kanısındaydılar. Bu konudaki gerekçeleri de son derece ikna ediciydi: 'TRT yayınlamayacağı dizi için neden bu kadar emek harcasın, seslendirme ve montaj için masraf etsin?"

Akköprülü'nün basın toplantısında hazır bulunan, TRT Program, Planlama ve Dış Kaynaklar Müdürü Faruk Beyhan da dizinin yayınlanacağı görüşündeydi. Belki hemen bugün, yarın değil, ama birkaç ay içerisinde ekrana gelebilirdi. Ancak bu yetkili yine de tedbiri elden bırakmamış ve dizinin parasını Amerikan film şirketine şimdilik ödememişti. TRT'nin yabancı film şirketleriyle yaptığı anlaşmaya göre bir yıl içinde parasını ödemeden diziyi geri verme hakkı vardı.

'Hayır, hayır. Söz konusu değil!" TRT kanadında bütün bu gelişmeler sürerken, Dışişleri Bakanlığı'nda herhangi bir tartışma söz konusu değildi. Nitekim İnal Batu konuyla ilgili olarak **Nokta**'nın sorularını yanıtlarken şunları söylüyordu: "Dizi daha önce gündeme geldiğinde, yapılan tartışmalardan ve görüşmelerimizden sonra ben, Sovyet Büyükelçilik görevlileri ile Sovyet Büyükelçilik Başmüşteşarı Kadirov'a dizinin ekrana gelmeyeceğini, endişelenmemelerini söyledim. Bizim bilgimiz budur."

Bu,bir zamanlama sorunu muydu? İleride gösterilebilir miydi? şeklinde bir soruyu yanıtlarken"On sene sonrası için konuşmak istemem" diyen İnal Batu, sözlerini şöyle sürdürüyordu:"Dışişlerindeki bilgilere göre dizinin televizyonda gösterilmesi gündemde değildir. Bu TRT'ye zamanında bildirilmişti." Dışişleri, S. Birliği Büyükelçilik yetkililerine söz vermişti. Ancak Sovyetler yetkililerinden bu konuda resmi bir talep gelmediği de biliniyordu. Nitekim Kadirov konuyla ilgili olarak "Bizim bir girişimimiz olmadı, bu konuda hassas davranan Türk tarafı idi" diyordu.

Sefalet ülkesi Amerika. Başlıca rollerinde Kris Kristefferson, Sam Neill ve Mariel Hemingway gibi ünlü oyuncuların yer aldığı Amerika adlı dizi 14,5 saat uzunluğundaydı ve 37,5 milyon dolara mal olmuştu. Filmde Sovyetler tarafından işgal edilen Amerika'nın, bu işgalinin onuncu yılındaki hali anlatılıyordu. Bir çölü andıran, yoklar ve açlar ülkesi görünümündeydi Amerika. Halk bezgin ve yorgun, intiharlar her geçen gün artıyor. Tam bu ortamda Ruslara karşı bir direnme hareketi başlıyor ve bu,Amerika'nın ikinci özgürlük savaşı oluyor.

"Dışişlerinden bir şey intikal etmedi"

TV Daire Başkanı Mehmet Turan Akköprülü, Amerika adlı dizinin gösterimi ve hazırlıklarıyla ilgili **Nokta**'*nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Dizinin yayınlanmasıyla ilgili Dışişleri Bakanlığı ile Sovyet Büyükelçiliği arasında bir centilmenlik anlaşması söz konusu. Bu konuda size bir şey bildirildi mi?

Akköprülü: Hayır, bu konuda bize intikal eden bir şey yok. Biz dizinin hazırlıklarını tamamlatıyoruz.

Nokta: Diziyi yayınlamak için Dışişlerinden görüş alacak mısınız?

Akköprülü: Vallahi bu gerektiği hallerde olur. Ama biz böyle bir şey hissetmedik.

Nokta: Peki siz yayına karar verdiniz, Dışişleri diziyi kaldırmanızı isteyebilir mi? Ya da dizinin yarıda kesilmesi söz konusu olur mu?

Akköprülü: Hayır. Biz kendi denetimimizi uygulayıp yayına başlayınca, yarıda kesilemez. Bir müdahale söz konusu değil.

Dizinin Amerika'da gösterime girmesinden önce bütün dünyada kıyamet kopuyordu. Sovyet halkını küçük düşüren dizi, S.Birliği yetkililerinin yanı sıra, tüm barış yandaşları tarafından şiddetle protesto ediliyordu. Hatta dizide başrollerden birinde rol alan ünlü oyuncu Kris Kristefferson da daha sonra yaptığı açıklamada şunları söylüyordu: "Rolü kabul ettikten sonra Sovyetler adına çok büyük üzüntü duydum. Pişmanım. Senaryoyu okusaydım bu filmde asla rol almazdım."

Bütün bu eleştirilere karşı dizinin yönetmeni Donald Wrye ise kendisini savunurken amacının bir ABD-Sovyet düşmanlığı ya da bir Sovyet istilasıyla ilgili olmadığı konusunda diretiyor ve şunları söylüyordu: "Dizi, biz Amerikalıların demokrasiyi, özgürlüklerimizi koruma gücüne sahip olup olmadığımızı sorguluyor." Ancak ABD'de kablo televizyonun öncülerinden olan Ted Turner, yönetmenle aynı görüşte değildi. Dizinin Nazi Almanyası'nda çekilen Yahudi düşmanı filmleri andırdığını söyleyen Turner "Bence bu dizi aynı türden nefret filmlerini andırıyor. Çok iyi yapılmış ve çok ustaca Sovyetler'den nefret etmemize yol açıyor" diyordu.

Filmin bütün dünyada yarattığı yankı bitti. Amerika'daki gösteriminde beklenen ilginin olmaması ise dizinin yapımcıları için de bir düş kırıklığı oldu. Türkiye'de ise bittiği sanılan tartışma olanca şiddetiyle başlamak üzere. Sonucu televizyon ekranlarında hep beraber göreceğiz.

Hilkat SAYDAMER

Nokta: Diziyi ne zaman yayınlayacaksınız?

Akköprülü: Anlaşmalı video şirketimizce seslenmesi bitmek üzere. Yayın günü bilahare kararlaştırılır.

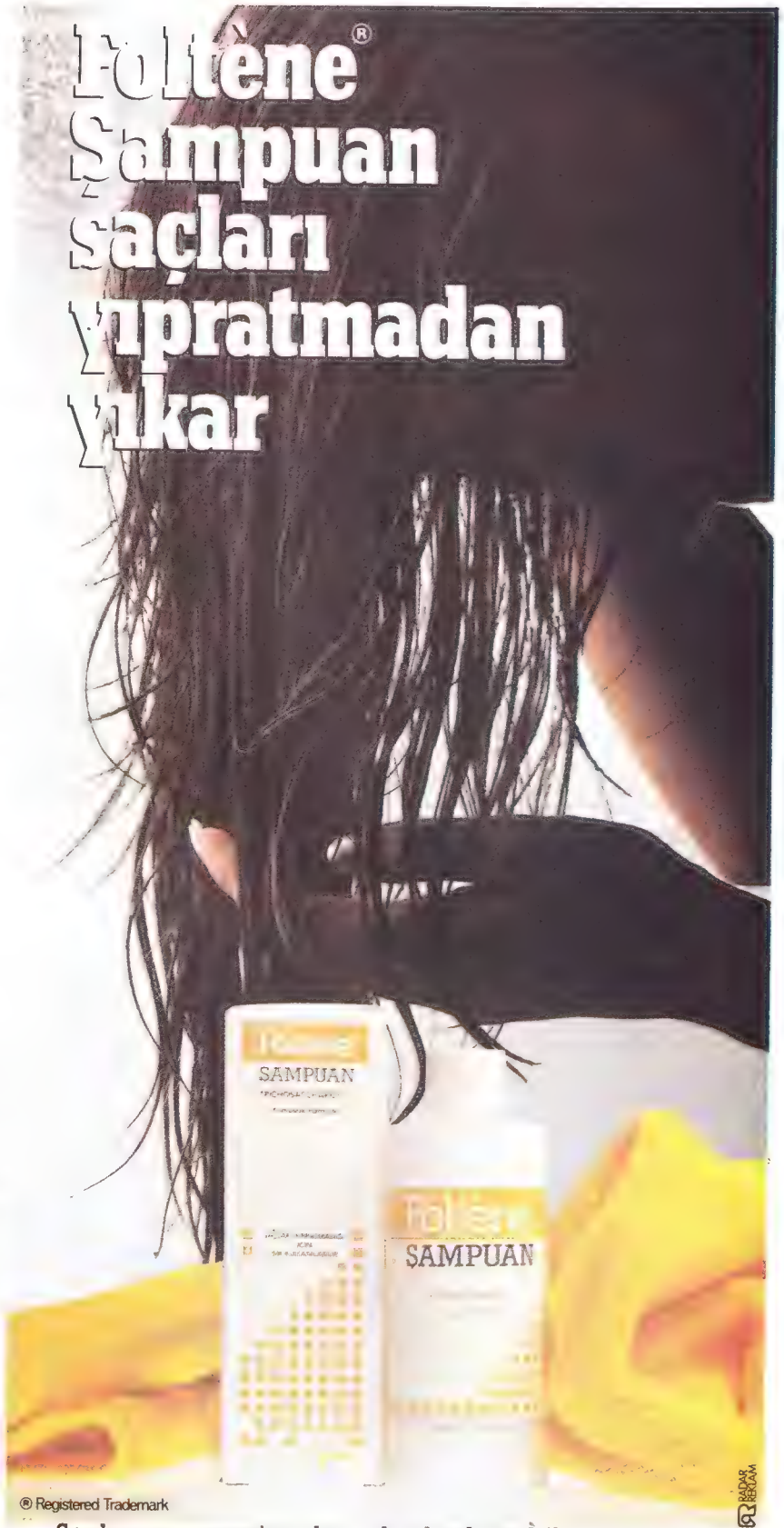

Saçlarınızı yıpratmadan sık sık yıkayabilmek için Foltène Şampuan kullanın. Yumuşak formüllü Foltène Şampuan saç yapınız ne olursa olsun, hergün güvenle kullanabileceğiniz bir şampuandır. Foltène Şampuan saçınızın doğal yağ dengesini korur, saçlarınıza sağlıklı bir güzellik ve canlılık kazandırır. Hergün ve yıllarca.

"Bu işkencelerden Özal'ın haberi yoktur"

Nokta, *Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın iddiaları üzerine, yeniden gündeme gelen "işkence" konusunda, işkence görmüş bir ANAP milletvekili ile görüştü.*

12 Eylül sonrası, "Barış Derneği Davası"ndan tutuklanıp, işkence yapılan ANAP Mardin Milletvekili Nurettin Yılmaz, Aytekin Yıldız'ın sorularını yanıtladı.

Nokta: Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın sorgulamaları, işkence olayını yeniden gündeme getirdi. Siz, 12 Eylül sonrası işkence görmüş birisiniz ve şimdi parlamentodasınız. Hem de iktidar partisinin milletvekili olarak. "İşkence görmüş bir parlamenter" olarak "işkence" konusundaki görüşlerinizi almak istiyoruz.

Yılmaz: Bana göre, işkence bir insanlık suçudur. Bunun ne izahı yapılabilir, ne de mazereti gösterilebilir. Bir kişi, eğer suçluysa, bu suçun itirafını işkenceyle değil, ceza yasalarıyla çözümlemek gerekir. O bakımdan, hangi iktidar döneminde olursa olsun, işkence iddialarının açığa kavuşturulmasından yanayım.

14 Aralık tarihli ANAP grup toplantısında Sayın Özal da işkenceyi asla tasvip etmediğini, iddiaların eski dönemlere dayandığını, kendi dönemlerinde işkence olmadığını belirtti.

Nokta: İşkence iddiaları ne zaman gündeme gelse, o sırada görevde bulunan hükümetler ya da başbakanlar, hep Sayın Özal gibi konuşurlar ama aylar yıllar sonra, onların dönemindeki işkence olayları kanıtlanır. Onun için, Özal'ın sözleri sizi tatmin etti mi?

Yılmaz: Sayın Özal, gruptaki konuşmasında, kendi dönemlerine ait işkence iddialarının, büyük ölçüde doğru olmadığını vurgulamaya çalıştı. Ama, kendi dönemlerinden önceki dönemde işkencelerin olduğu bir gerçektir. Yani askeri dönemde. 12 Eylül'den sonra işkence olduğu, artık mahkeme kararlarıyla saptanmıştır. Sorunuzu şöyle ce-

Nurettin Yılmaz: "Zamanında işkence görmüş bir kişi olarak, her türlü işkence iddiasının açıklığa kavuşturulmasından yanayım. İşkence iddiası eğer ciddi bir şekilde delillendirilirse, Özal iktidarı zor durumda kalır."

vaplayayım. Bugün maalesef Meclis'i, hükümeti muhalefet murakabe eder. Onlar işkence iddialarını Meclis'e getirdiklerinde, öyle tahmin ediyorum ki, Özal hükümeti de işkenceleri örtbas için bir çaba içine girmeyecektir.

Nokta: Sizin kişisel tutumunuz ne olacak?

Yılmaz: Ben nereden gelirse gelsin, bir işkence iddiasının açıklığa kavuşmasından yanayım. Bu hususdaki tavrım son derece açıktır.

Nokta: işkencenin araştırılması -soruşturulması için, sizin ANAP grubunda veya TBMM'de direkt bir girişiminiz olacak mı?

Yılmaz: Şimdiden herhangi bir şey söylemek durumunda değilim. Araştırma ya da soruşturma önergesi, biliyorsunuz içtüzüğe bağlıdır. Belli sayıda parlamenterin imzasını taşıması gerekir. Zamanında işkence görmüş bir kişi olarak, her türlü işkence iddiasının açıklığa kavuşmasından yanayım. Başbakanın bu işkencelerden haberi olabileceğine ihtimal vermiyorum. İşkence iddiası eğer ciddi bir şekilde delillendirilirse, Özal iktidarını gerek dünya, gerekse Türk kamuoyu önünde zor durumda bırakır. Kendi başına buyruk hareket eden kişilerin adalet önüne getirilmesinden yanayım. Belgeler-bilgiler tam ise, üzerime düşeni yaparım.

Nokta: Sizin de başınızdan geçti. İşkence kanıtlarını dört-dörtlük belgelemek mümkün mü? Mesela size yapılan işkenceyi, siz o zaman kendi olanaklarınızda dört-dörtlük belgeleyebilir miydiniz?

Yılmaz: Şimdiki dönem ile, 12 Eylül'den hemen sonraki dönemi aynı kefeye koyup değerlendirmek bence haksızlık olur. Bizim dönemimizde avukatla bile görüşmemiz sınırlıydı, bir-iki dakikayı da geçmezdi. Kişi, yetkililere işkenceye tabi olduğunu bildirdiğinde zaten gereği yapılmazdı. Özel görüşmelerimiz ise, yarım dakikalık, on-onbeş saniyelik idi. O koşullarda iddiaları belgelendirmek mümkün değildi. Ama bugün, bir partili olsun, bir avukat olsun, çok rahat gidip görüşebiliyor. Kendileri dilekçe verip bir şeylerin yapılmasını isteyebiliyorlar. Onun için, iddiaların değerlendirilmesinde 80 sonrası ile bugün arasında yerle gök kadar farklılıklar vardır.

Nokta: Partililer, avukatlar görüşebiliyor dediniz. Oysa örneğin Kutlu-Sargın'la görüşmesi için ana muhalefet partisi genel sekreterine bile izin verilmedi. Siz Kutlu ve Sargın ile işkence konusunda görüşmeyi düşünüyor musunuz?

COŞKUN ARAL

Kutlu ve Sargın, kendilerine her türlü işkence yapıldığını söylemişlerdi. Ancak konuyla ilgili hiçbir araştırma yapılmamıştı

Yılmaz: Bunu düşünmedim. Gerekirse görüşürüm. İktidar partisinden olmam, insanlık dışı muameleleri tasvip etmem, ya da onlara göz yummam anlamına hiçbir zaman gelmez. Yeterli bilgiye sahip olursam görüşürüm.

Nokta: Muhalefet bir önerge ile gelir, sizden imza desteği isterse verir misiniz?

Yılmaz: Ben bir gruba bağlı olan milletvekiliyim. Bu hususta grubumuz ne karar alacaktır? Bunun için şimdiden bir şey söylemek mümkün değildir.

Nokta: Grubunuz, böyle bir önergeyi ret kararı alırsa, siz ne yaparsınız?

Yılmaz: Hiç kimsenin, bu insanlık suçuna maruz kalmasını kabul edebilecek yapıya sahip değilim. Sadistce hareket eden kişiler varsa, bu kişiler, Özal'a yarar değil, zarar getiren kişilerdir. Eğer gerçekten böyle suç işlemiş kişiler varsa, bunların bir araştırma ile ortaya çıkarılmasından yanayım. Bu görüşlerimi ANAP grubunda dile getiririm. Önergenin kabulü için uğraşırım.

Nokta: Kutlu ve Sargın'la ilgili olarak sürdürülen soruşturma sonunda savcılık, bu kişilere işkence yapıldığını saptarsa, nasıl bir tutum takınırsınız?

Yılmaz: Ben savcı olsam, işkence yapanlar hakkında gerekli takibatı yaparım. İşkenceye maruz kalan kişinin hakkını korumak, adaletin ve adaletin kapısını açan savcıların görevidir.

Nokta: Siz hukukçusunuz. Türk Ceza Kanunu'nda işkenceciler için öngörülen cezalar sizce yeterli midir? Yasa değiştirilirken bu konuda da değişiklik yapılmalı mıdır?

Yılmaz: Bu tartışmalı bir konudur. İşkenceyi yapan çoğu zaman memurdur. Suçu subuta ererse en az beş yıl hüküm giyer, memuriyeti gider. Cezayı artırmak caydırıcı olur kanısındayım ama eğer o memur sadistse, beş yıl değil, 15 yıl yatırsanız acaba sadistliğinden vaz geçer mi? Bu daha çok bir eğitim meselesidir ve bu işlerle meşgul olan herkes iyice eğitilmelidir.

Nokta: Bu görüşleriniz Nokta' da yayınlandıktan sonra, cezaevlerinde, size işkence ile ilgili ihbarlar gelirse ne yaparsınız?

Yılmaz: Aç olan açın halini anlar. İşkenceyi zamanında gören bir adam olarak, Türkiye'de işkencenin kökünün kazınması en büyük ve samimi temennimdir. Ama ben devlet değilim ki, bunu tek başıma yapabileyim. Milletvekili kamçılayıcı bir güce sahiptir. Böyle ihbarlar gelirse, ilgili mercilere iletirim. Onların bu olayların üzerine gitmelerini sağlamaya çalışırım. Sanmam ki, "ben insanım," diyebilen kişi, işkenceye göz yumsun. O nedenle, sonuç alabileceğimi de umuyorum. Ancak, işkencenin kökünden kazınmasını sağlamak, maalesef hayal olur.

DEMİREL / BİRKAÇ DÖNEMİN ANILARI

Demirel'in komutanı Kenan Evren'di

Süleyman Demirel'in çocukluğundan DYP Genel Başkanlığı'na kadar uzanan yaşamından dilimler "Güniz Sokak" adlı kitapta bir araya getirildi. Hulusi Turgut'un kaleme aldığı kitapta birçok önemli "şahsiyetten" ilginç anılar yer alıyor.

Demirel (ortada) Afyon Lisesi'nde arkadaşlarıyla

"Süleyman Demirel okula geç gelmesine karşın, eğitim açığını kapattı. Tüm kaidelere uyuşu ile kısa zamanda komutan ve öğrencilerin dikkatini çekti. Okula kısa sürelerle komutanlık yapmış olan Albay Kenan Evren ve Albay Talat Alpan, Demirel'e karşı son derece saygılı davrandılar. Demirel de gerek komutanları gerekse devre arkadaşlarına karşın saygısını hiç eksiltmedi. Mazideki görevlerini hiç övünç vesilesi yapmazdı. Zaman zaman odama gelir sohbet ederdi." Emir subayı Gürbüz Ertürk'ün bu anıları Demirel'in 12 Eylül'den sonra bir süre tutulduğu "dil okulu"günlerine değil, yedeksubaylık günlerine aitti.

Hulusi Turgut'un kaleme aldığı ve Demirel'in çocukluğundan DYP Genel Başkanlığı'na yaşamını anlatan "Güniz Sokak" isimli kitapta Gürbüz Ertürk anılarını anlatmayı sürdürüyordu: "Demirel'i birkaç defa eski DP'lilerle ilgili kurulmuş olan Soruşturma Kurulu'na ifadeye götürdüler. Hiç umutmuyorum, bir defasında bir binbaşı, Demirel'i götürmeye gelmişti. O sırada öğrencinin derste olduğunu söyledik. Ancak görevli binbaşının ısrarı üzerine Demirel'i dersten çıkartıp gönderdik. Sayın Demirel daha sonra merhum Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Tevfik İleri konusunda ifade verdiğini anlatıp, üzüntülerini, ızdırabını dile getirdi."

Başvekil olacak adam. Kronolojik bir sıra izleyen kitap çeşitli anı ve anekdotlarla gelişiyor. İlginç notlardan biri de Demirel'in DSİ genel müdürü olduğu yıllarla ilgili. Bu yıllarda sık sık Bakanlar Kurulu toplantılarına çağrılıyor ve ülkenin su ve elektrik meseleleri konusunda bilgisine başvuruluyordu. Hatta bir defasında yine Bakanlar Kurulu'nda sorumluluk alanları ile ilgili bir brifing veren Demirel, söz konusu toplantıdan çıktıktan sonra devrin başbakanı Menderes, bakan arkadaşlarına hitaben şunları söylüyordu: "Bu çocuğa dikkat edin, geleceğin başvekilidir."

Nitekim Demirel 1965 seçimlerinde Adalet Partisi Genel Başkanı olarak girdiği seçimlerden başbakan olarak çıkıyordu. O günlerde birisi çıkıp da yedeksubay öğrencisi olarak bulunduğu dönemde Ordonat Okulu Kurmay Başkanı olan Kurmay Albay Kenan Evren'in gün gelip kendisini 7 yıl süreyle politikadan uzaklaştıracağını söyleseler gülümseyip geçerdi şüphesiz. Sonraki yıllarda belki de bir kahkahaya dönüşürdü bu gülümseyiş. Çünkü bu süreçte olan gelişmeler şunlardı. Demirel'in başbakanlık yaptığı dönemlerde Evren 1967 yılında tümgeneral rütbesi ile Isparta 58. Er Eğitim Tümen Komutanlığı'na atanıyor, burada Yahya Demirel ve Şevket Demirel'le yakın dostluk kuruyordu. 1 Eylül 1977'de ise Orgeneral Kenan Evren'i Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atayan kararnamenin altında eski yedeksubay öğrencisi, o günlerin başbakanı Demirel'in imzası bulunuyordu.

Ve huzurlarınızda Özal. Ekonominin durma noktasına geldiği anarşi ve terörün zirveye ulaştığı 1979 yılında Demirel, beş yıl süreyle Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı görevi yapmış Turgut Özal tarafından Güniz Sokağı 31 numaradaki evinde ziyaret ediliyordu.Demirel'e "ağabey" diye hitap eden Özal bu ziyaretini Teknik Üniversite'den dönem arkadaşı Şevket De-

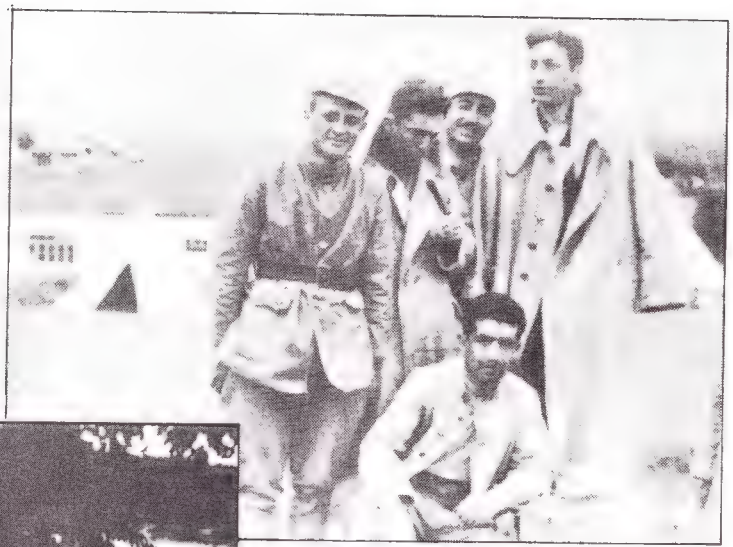

Askeri kampta ziyaretine gelen öğrenci arkadaşları ile birlikte

Demirel 2. Dünya Savaşı yıllarında askeri kampta

1960'lı yılların umut vaat eden başbakanı

mirel'le birlikte gerçekleştiriyordu.

Turgut Özal daha önce 5 Haziran 1977 tarihinde yapılan erken genel seçimlerde MSP'den İzmir liste başı milletvekili olarak şansını denemiş ancak kazanamayınca, Şevket Demirel'in tavassutu ile Elektrometal Şirketler Topluluğu'nda yeni bir işe başlamış bulunuyordu.Güniz Sokak'taki bu ziyarette,Özal eski başbakanına uzun süredir görüşmemenin,farkını kapatmak için birkaç yılın tekmilini birden veriyor, özellikle MSP'den adaylığı konusunu kimse bir şey sormadığı halde gündeme getirip konuşmasını şöyle sürdürüyordu: "Ağabey, Hoca (Necmettin Erbakan) beni hiç sevmez. Bu adaylık meselesi sadece Hoca'yı tartmak ve denemek için gündeme geldi "

İkinci Özal ziyareti. Aradan bir süre geçtikten sonra Şevket Demirel İstanbul Fındıklı'daki bürosunda Turgut Özal tarafından ziyaret ediliyor, eski arkadaş "ağabey"lerinin başarısı için yapılması gereken hizmetleri konuşuyor, bu arada Özal "En kısa zamanda ağayı ziyaret edelim" diyordu. Bunun üzerine Şevket Demirel birkaç gün içinde Isparta'ya gideceğini, dönüşte birlikte Ankara'ya gelebileceğini söylüyordu. Ancak Turgut Özal bu konuşmadan 3 gün sonra Ankara'ya tek başına gidiyordu. Bir Başbakanlık Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Vekilliği böylece şekilleniyor, aynı günlerde hükümetin hazırladığı istikrar tedbirleri son halini alıyor ve 24 Ocak'ta açıklanıyordu. Bu ziyaretten sonra tekrar Fındıklı'da buluşan Şevket Demirel'le Özal arasında, şu konuşma geçiyordu:

—Beni beklemeden Ankara'ya gitmişsin. Ağam telefonda söyledi. İş mevzuu görüştünüz mü?

—Bir vesile oldu gittim. Ağabeyle görüştüm, işi zor. Elimdeki çalışmaları da bıraktım. Sanırım benim için Merkez Bankası Guvernörlüğü düşünüyor. O işi ne yapacağımızı sordu, ama gel başla demedi.

—Peki ne yapmamı istersin?

—Valla Şevket biliyorsun bu iş uzun vadeli. Ama ağabey Başbakanlık Müsteşarlığı ve DPT'yi de vekâleten uhdeme verirse herhalde ahenkli bir iş yaparız.

—Peki. Burada faydalı olacağını düşünüyorsan, fikrini destekler, ağama söylerim.

Bilinmeyenleri ve günlük yaşamı. Demirel'in bilinmeyen yönlerine örnek olarak "İlk soyadının Gündoğdu olduğu bilinir de, ikinci soyadının üvey dedesi demirci ustası olduğu için, oradan geldiği bilinmez. Karıncayı dahi incitmeyecek derecede yufka yürekli olduğu bilinir de, çok iyi silah kullandığı, hedefini şaşmadığı bilinmez" denen kitapta günlük çalışma temposu ve trafiği de şöyle anlatılıyor: "64 yaşında, 1.76 boyunda ve 100 kilo ağırlığında. Hangi şartta olursa olsun sabah 7'de kalkar. 7.30'da haberleri dinledikten sonra, 3 katlı evinin orta katına iner. 8'deki kahvaltıdan sonra bir saat bütün günlük gazete ve dergileri inceler. 9.30'da evin giriş katındaki büyük çalışma ve kabul salonuna iner. İşe, hasta dostlarını telefonla arayarak, ölenler varsa yakınlarına başsağlığı telgrafı çekerek başlar. Bu arada "özel randevulu" ziyaretçileri ile baş başa görüştükten sonra, iki saatlik bir muhabere çalışmasına başlar ve parti işlerini yapar. Saat 13'te Güniz Sokak'a dönerek yenen bir yemekten sonra tekrar ziyaretçi kabulü başlar. 17'den sonra ise bu ziyaretçi kabulü halka açık olarak sürer.

Adem ALTAN

SHP / KAPALI SALON TOPLANTILARI

Tepedelenli Fikri Bey...

SHP'nin zamları protesto kararı almasından sonra "Genel Merkez" ani ve "danışılmadık" bir şekilde 67 ilde kapalı salon toplantıları için kolları sıvadı. Fikri Sağlar başkanlığında bir ekip çeşitli milletvekilleri ve parti meclisi üyelerini Türkiye'nin dört bir yanında görevlendirdi. Buraya kadar her şey belki normaldi ama, birçok milletvekili ve partilinin görevli olduğundan haberi olmadığı gibi birçoğu da "işi" veya "sağlığı" nedeniyle görev yerlerine gitmeyecekti.

Sanki birisi torbadan kurra çekiyordu: "Atilla Saaaav Adıyaman'a, Tülay Öneeeeeyy Kütahya'ya, Cahit Angın Elazığ'a... Ali Topuuuuuuz İstanbul'a, Hasan Fehmi Güneeeeeeş Siirt'e... Evet liste uzayıp gidiyordu ve öğretmen ya da sağlık personelinde olduğu gibi "becayiş" imkânı da yoktu. Çünkü kura çekilmiyordu, sadece mektup yazılıyordu ve isimleri illere göre dağıtanlar,SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar ve ekibinden başkaları da değildi. Yapılacak "iş" de zamları protesto için SHP'nin yapacağı ilan edilen kapalı salon toplantılarına katılmaktı.

Ancak bu "iş" bazılarına zor gelecek, bazıları ise "emir demiri keser" deyip karakışa aldırmadan yollara düşecekti. Genel Merkez'in bu aceleci ve özensiz tutumu nedeniyle belki Hasan Fehmi Güneş İstanbul'dan Siirt'e ulaşmadan (tabii ki kar nedeniyle) pazar gelip geçecek, Abdullah Baştürk'ün Urfa görev seferberlik emri kendisine ulaşana kadar çok geç olacaktı, ama olsundu! Karar karardı ve tebliğ edilmişti. Evet belki birçok milletvekilinin şikâyet ettiği gibi "hiçbir yetkili organa danışılmamıştı" ama zaten organlar da seçilmemişti ki. O zaman Fikri Sağlar ve arkadaşlarının oluşturduğu genel merkez ekibinin yetki ve inisiyatif sahibi olarak hangi kişilerin hangi il merkezlerine gideceğine karar vermesinden daha doğal ne olabilirdi ki?

Sağlar, kimseye haber vermeden görev dağıtıyor

"Bari telefon etselerdi." "Gitmeyeceğim. Dün mektupla bildirdiler. Böyle saçma şey olmaz. Bari telefon etselerdi. Benim işim gücüm var. Üstelik yakın bir yer yazsalar neyse" diyordu ve şöyle devam ediyordu Meclis dışında kalanlardan MYK üyesi Cahit Angın: "Üstelik yakın bir yere yazsalar neyse. Bu tür toplantıların faydalı olacağına inanmıyorum ve tasvip de etmiyorum. Şu anda yapılacak iş seçim sonuçlarının değerlendirilip başarısızlığın nedenlerini bulmaktır."

Parti meclisinden son anda istifa eden ancak ne istifasından genel merkezin haberdar olduğu, ne de genel merkezin emrinden kendisinin haberdar olduğu Atilla Sav, ise Adıyaman'da görevlendirilmişti ve görev emrini ilk kez **Nokta** muhabirinden öğrenen Bayan Sav ise eşinin konserde olduğunu ve bu duruma ancak "şaşırabileceğini" söylüyordu.

Hele ABD'den Noel için oğlunu bekleyen Tülay Önen'in Kütahya'ya gitmesi de nereden çıkmıştı? Tülay Önen tencere kapaklarının tıngırdayacağı o pazarı evinde geçirecekti. Nail Gürman da Niğde'ye gitmektense evde hasta olarak ziyaretleri kabul etmeyi tercih edecekti. Kamil Karavelioğlu ise Uşak'taki toplantı yerine "işleri nedeniyle Konya'ya gitmeyi" tercih edecek, Abdullah Baştürk de İstanbul milletvekili olduğu halde Urfa'da görevlendirilişini eşi vasıtasıyla ancak geç saatlerde öğrenebilecekti.

Anlaşılan, bu operasyondan sonra adı "Tepedelenli Fikri Bey"e çıkan Genel Sekreter Fikri Sağlar hiçbir milletvekiline, hiçbir organa ve gruba danışma gereği duymadan, ekibiyle birlikte bu isimleri ve illeri tespit etmiş ve tebliğ etmişti. Gerçi bir yetkili "milletvekiline" göre, "henüz organlar da seçilmemişti, ama Fikri Bey hiç değilse seçim bölgelerine göre görev gibi bazı temel kriterleri de dikkate alabilirdi. Ama heyhaaaat. Sonuçta bazı illerde kapalı salon toplantılarında zamlar protesto edilecekti, ama SHP içerisinde en çok genel merkezin bu tavrı protesto edilecekti. Zamlar konusu ise birçok milletvekilinin dilinde "göstermelik ve zamansız bir protesto kararı" olarak ifade bulacak ancak bu tavır "ilerde hesabı sorulmak üzere" sine-i parti'ye çekilecekti.

Emin TANRIYAR

"Sanat ve hüner tanrısı Enki'nin yarattığı sanatlar arasında hiçbiri yazı sanatı kadar zor değildir."

Bir Sümer Tabletinden

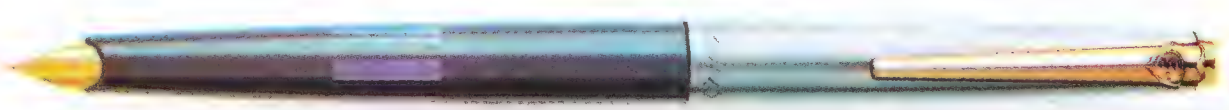

Tüm sanatlar arasında baş yere oturur yazı tarih boyunca... Her uygarlık kendi güzelliğini yansıtır yazıya ve özenle biçimler yazısını...

Bir anıt, bir heykel, bir resim, bir çiçek olur yazı... Ve yazı kalemle kazanır güzelliğini; bir kamış ucunda yel olur uçar, taş üzerinde ışıkla söyleşir, kâğıda yansıtır düşüncenin güzelliğini... Yazı kalemle çıkar yola

...ve "insan" yazıyla başlar

Scrikss

ATT

MİLLİYET

Tekinel "ilk günden yumruklarını konuşturdu"

Sarıgül tarafsızlık isteyince dayak yedi

BİR AÇILIŞ, BİR KAVGA

"Avam" Kamarası!

Meclis olaylı açıldı... Açılış konuşmasını yapmak üzere genel kurul salonuna giren Cumhurbaşkanı Evren'i, DYP grubunun tamamı ve bazı SHP'liler ayağa kalkmayarak, alkışlamayarak, ve bir kısmı da salonu terk ederek protesto ettiler. Muhalefet tarafından "ANAP hükümet programına" benzetilen konuşmasını Evren bir de Meclis başkanı kürsüsünden yapıp da en yaşlı üye ve geçici başkan Coşkunoğlu ayakta bekleyince kızılca kıyamet koptu! Basın, Atatürk ve İnönü'nün bile bu şekilde davranmamış olduklarını hatırlatıyor... Bu arada yeni yasama döneminin ilk kavgası da ilk gün gerçekleşti. SHP'li genç milletvekilleri Kul ile Sarıgül, ayakta protestoya karşı çıkıp divandan çekildiler, ancak divan üyesi ANAP'lı Tekinel'in "taraflı" tutumu üzerine yeniden divana dönmek istediler ve sonunda Sarıgül, Tekinel tarafından yumruklandı...

Başbakan Özal olaylardan sonra muhalefet liderlerine nezaket ziyaretlerinde bulunarak havayı yumuşatmaya çalışıyor.

BİR PORTRE

Mahmut Baler

Tam 90 yaşındaydı... Sanayi-i Nefise Mektebi'nde okumuş, öğrenimini yarım bırakıp 1. Dünya Savaşı'na katılmış, mütarekede ticaret hayatına atılmış, Demokrat Parti devrinde "Balerin" unlarını pazarlamış, hayatının son yıllarında da turizm işletmeciliğine merak sarmıştı. Başlıbaşına bir tarihti "Bal Mahmut"..

Madalyonun öteki yüzünde de Çankaya "meclislerinin" değişmez komiği vardı. Atatürk döneminde başlayan Bal Mahmut özel show programı, Milli Şef'in döneminde sahneden çekilmiş, Celal Bayar'ın neşeli iktidar döneminde zirveye ulaşmıştı... Bal Mahmut, belki de dünyada en çok fıkra bilen ve onları en güzel anlatan adamdı. Uzun yaşadı, dolu dolu yaşadı, yedi, içti, güldü, güldürdü ve bu dünyadan göçtü. Bir tarih daha tarihe karıştı...

SABAH

BİR DURUM MUHAKEMESİ

Zamsalaklar

Aralık ayı, gerek erken bastıran karakış koşulları, gerekse ekonomik durum açısından hayli zor geçmekte... Son zamlardan sonra

HAFTANIN İNCİSİ

"Muhalefet, iktidardan zordur." **Süleyman Demirel**

BASINDAN YORUMLAR

Ona dedi ki...

Mümtaz bir "yaşam" haysiyeti olan nazlı yazar oturduğu yalçın sütunundan "meslek haysiyetimize" dil uzatmaya kalkışmış.

Neymiş?

TRT Genel Müdürü Tunca Toskay, Bulvar'ın gülüne seçim gecesi programında TV ekranını kapalı tutmamı söylemiş... Ben de güya boyun eğmişim (!) (...)

Nikâh cüzdanıyla sınıf değiştiren ve zenginliklerin, lüksün kadını olan... Birkaç yıl sonra bununla da yetinmeyip, çok emek, çok kahır, çok çalışmayla erişilen gazete köşesine, sırf şan ve popülarite kazanmak kaprisi için gene nikâh cüzdanıyla giren yazara gelince... (...)

Neden ara sıra içtiğim puroyu diline doluyorsun. (...)

Puro olsa olsa bir sağlık sorunudur.

BULVAR

Çiftçi Musa Akbaba Özal'a olan hıncını kolundan aldı

kavga edip karakolluk olanların, intihara kalkışanların ve eşinden boşananların sayısında belirgin bir artış gözleniyor. 1988 yılının ruh hastalıkları açısından da bereketli olması bekleniyor. Bu arada kiraya zam yapmak isteyen ev sahibinin kafasını kıranlar, Özal'a oy veren elini, bileğinden kesmeye kalkışanlar gazete manşetlerini süslerken, 5 milyarlık Milli Piyango bileti çalabilmek uğruna cinayet işleyenlere de rastlanıyor.

BİR FOTOĞRAF

Sağanak yağmur altında ve de akşam iş çıkışında İstanbul trafiğinde otomobil kullanmak gafletinde bulunan vatandaş Halil Yaren'in sonunun resmidir...

BULVAR

KISA... KISA...

• **Sabah gazetesinin PİAR araştırma** kuruluşuna yaptırdığı seçim sonrası anketinin sonuçları açıklandı. Kamuoyu yoklamasına göre bugün seçim yapılsa ANAP en az yüzde 31.2, en çok da yüzde 35,7 oyla gene iktidar olacak. DSP eriyecek, bu partinin oylarının önemli bir bölümü SHP'ye gidecek. DYP de 29 Kasım gününden daha başarılı bir sonuç alacak.

• **Muzır yayın davalarında yağdırılan** para cezaları rekorlar kırıyor... Bir hafta içinde yayın organlarına toplam 1 milyar 107 milyon lira para cezası verildi. Bravo ve Playboy dergileri 745 milyonla başı çekerken, Tan gazetesine biçilen ceza 413 milyon.

Bizim mesleğin solunda da, sağında da içenler pek çok.

Dahası... Castro ya da İspanya'nın sosyalist Başbakanı Felippe Gonzales de puro içerler. Onlar kapitalist mi?

Evet, bırak sen başkalarının ağzındaki puroları diline dolamayı...

Ağzındaki "kama"nın "sapı" gibi sigara ağızlığını sana soran var mı?

Bugünlük bu kadar.

Haydi başka kapıya...

Güneri Cıvaoğlu, 12 Aralık, Sabah

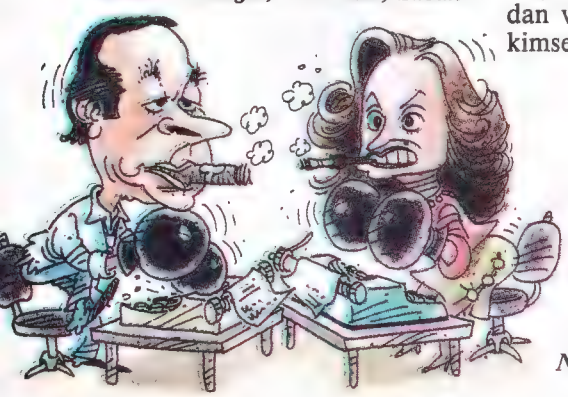

O da ona dedi ki...

5 Aralık 1987 tarihli Tercüman'da şöyle yazmıştım:

"Sen ağzında purosu, 'Ülke çağ atlıyor' diye ahkâm kesen, zirvedekine yanaşan, zirveden düşene sırtını dönen yağcı basın mensubu."

Ağızlık kullanmamızın haricindeki diğer suçlaması da şu: "Patronun forsuyla köşe yazarı olmamız."

Halbuki böyle bir şansı, benimle yapılan her röportajda kabul etmiş, bu imkânın bana eşim tarafından verildiğini inkâr etmemiş bir kimseyim.

Kendisini hangi "özel şartların" tepeden inme genel yayın müdürü yaptığı da çok tartışılmıştır. Biz onu küçümsemeden, "özel şartların" haricinde gerçek kabiliyetleri olduğunu gıyabında daima söyledik. Tereddütlerimiz kabiliyeti değil karakteri üzerinde belirdi.

Nazlı Ilıcak, 13 Aralık, Tercüman

Sonracığıma efendim...

1970'li yıllarda Süleyman Demirel iktidarın zirvesinde... Mümtaz nazlı yazar methiyeler yazıyor...

Sonra rejim tanka çarpıyor. Demirel iktidardan düşmüştür. Dahası, 40 yıl siyaset yapma yasağına çarptırılmıştır. Söke-söke, kanırta-kanırta yasaklarını kaldırmanın zorlu savaşımını vermektedir. Bunu da DYP'nin başına kendi güvendiği kişiyi ve ekibi getirerek omuz omuza yapmak zorundadır.

İşte o en zor döneminde... Demirel elleri kolları bağlı... yasakların zincirine vurulduğu zaman, mümtaz nazlı yazarımız DYP'ye lider adayı gösterdiği Mehmet Yazar'ın adeta menajeri oluyor. (...)

İşte iktidar zirvelerine yanaşarak yağcılık yapmanın ve iktidardan düşene sırt çevirmenin mümtaz nazlı yazar için karakter sınavı...

Güneri Cıvaoğlu, 14 Aralık, Sabah

ORTADOĞU / İSRAİL FİLİSTİN ÇATIŞMASI

Hesap bu kez tutmadı

İsrail Başbakanı Şamir, Gazze bölgesindeki radikal İslamcı Filistinlilere darbe vurarak seçimlere güçlü girmek istiyordu. Ama İsrail ordusu bu defa bölgede denetimi kuramadı, ABD ilk kez bu kadar sert bir dil kullanarak Tel-Aviv'i kınadı. Şamir'in yeni manevrası, koalisyon ortağı Peres tarafından da benimsenmiyor.

Son aylarda birkaç ufak tefek çatışma dışında bölge sakin sayılırdı. Hatta bazı uluslararası politika yazarları, barış sürecinin başlamakta olduğunu müjdeliyorlardı. İsrail yetkilileri ile bazı ılımlı Filistinliler arasında dolaylı da olsa ilk temaslar başlamıştı. Üstelik Başbakan Şamir, ABD böyle istediğine göre eninde sonunda Filistinlilerle uzlaşmaya zorunluydu.

Bütün yeni teoriler ve umutlar geçtiğimiz hafta içinde kaybolup gitti. İsrail tarafından işgal edilmiş topraklarda bulunan Batı Şeria ve Gazze'de çatışmalar bir hafta boyunca tırmanıyor, İsrail askerleri,

İsrail askerleri, Gazze'de sivil halkı hiçbir zaman rahat bırakmadı. Filistinliler, buna karşılık, Gazze sokaklarında lastik yakarak İsrail zırhlılarının buralara girmesini önledi

İsrail terörünün bugünkü temsilcisi Şamir, bu kez beklemediği kadar sert tepkilerle karşılaştı

Filistinli gençlerin taşlarına silahlarla karşılık veriyorlardı. Bilanço, FKÖ kaynaklarına göre 43 Filistinlinin ölümüydü. İş bununla da kalmayacak, hafta ortasında İsrail ordusu tank ve helikopterlerin desteğinde güvenlik hattını aşarak Lübnan'a girecekti. İsrail-Filistin çatışması bir kez daha uluslararası kamuoyunun gündemindeydi. Akla hemen ilk sorular geliyordu. Niye olaylar yine Gazze bölgesinden başlayıp buradan yayılmıştı? Neydi bu bölgenin özelliği? İsrail'deki diğer partilerin, özellikle koalisyon ortağı İşçi Partisi, Başbakan Şamir'in son saldırılarını nasıl değerlendiriyordu? İsrail yine kolay bir askeri zafer kazanmak üzere miydi? ABD bu kez de kendisine yeşil ışık yakacak mıydı?

Gazze diye bir cehenneme. Gazze bölgesinin adını, dünya ilk kez İkinci Dünya Savaşı sona erip de Filistin sorunu alevlendiğinde duyuyordu. Gazze bölgesi, Birleşmiş Milletler'in 1947 yılında Filistin devletine bırakılmasına istediği topraklar içersindeydi. Bu öneri, ne Filistinliler, ne de diğer Arap ülkeleri tarafından kabul görecek ve 1949 yılında Mısır söz konusu bölgeyi işgal edecekti. Gazze şimdi Mısırlıların kâbusu olmuştu. Bölgede yoğun bir Filistin nüfusunun bulunması, Mısır için potansiyel etnik ayaklanmalar anlamına geliyordu. Çare, bölgede sopa zoruyla asayişi sağlamaktı. Olay çıkartacakları gerekçesiyle Filistinliler suçsuz yere hapisi boyluyor, Mısırlıların bölgede askeri varlığı ise her zaman güçlü bulunduruluyordu. 1967 Savaşı'nı Mısır kaybedince, Gazze İsrail tarafından işgal edilecek, uygulamalar daha da ağırlaştırılarak sürecekti. İsrailliler, bir taraftan Filistinlilerin yaşadığı yerlere hiçbir sosyal hizmet götürmeyerek onları sefalete terk ederken, diğer taraftan yeni yerleşim merkezleri kuruyorlar ve buraya Yahudi nüfusunu yerleştirmeye başlıyorlardı. Gazze'deki Filistinliler, ancak İsrail işçi pazarlarında çok ucuza ve günlük işler bulabiliyorlardı.

Sefalet, karışıklıkların büyümesine yol açacak, İsrailliler, bölgeye "huzur ve asayiş" getirmesi için Kasap lakabıyla tanınan general Ariel Şaron'u göndereceklerdi. İsrailli general, bölgeyi tek kelimeyle kan ve ateşe boğuyor, Filistinlilerin derme çatma yerleşim birimleri yerle bir ediliyor, insanlar inanılmaz bir vahşetle katlediliyorlardı.

Gazze bölgesi sakinleri ilk olarak FKÖ saflarında baskıya karşı koymaya başlayacaklardı. Ama 1980'lerin başlarında örgütün Lübnan'dan sürülmesi ve düşman kamplara bölünmesinden sonra, bölgedeki iktidar boşluğunu İran Devrimi'nin de etkisiyle radikal İslami hareket doldurmaya başlıyordu. Gazze, kısa sürede İslami hareketin Ortadoğu'daki kalelerinden biri haline gelecekti.

Kısaca, şimdi İsrail'in hemen yanı başında, kendisine FKÖ'den daha tehlikeli bir düşman olarak görmüş, gittikçe güçlenen İslami bir hareket vardı. Bazı uluslararası gözlemcilere göre, işte tam bu noktada İsrail Başbakanı Şamir, bir taraftan ılımlı Filistinlilere göz kırpar gibi görünürken, diğer yandan yanı başındaki İslami harekete ciddi bir darbe vurmak istemişti. Böylece on bir ay sonra yapılacak seçimlerde büyük bir zafer kazanması ve tek başına iktidara gelmesi işten bile olmayacaktı.

Sam Amca bile surat astı. Ama Şamir bu kez baltayı taşa vurmuştu. İsrail yetkilileri, Gazze bölgesinde durumu kontrol altına aldıklarını iddia etmelerine karşın, gözlemciler bu iddiayı yalanlıyorlar ve olayların, tam aksine, artarak sürdüğünü söylüyorlardı. Üstelik, İsrail'in kadim dostu ABD bile, son olaylar konusunda kendisine sırt çevirmişti. Kırk yıllık İsrail dostu, ABD'nin Ortadoğu sorunlarıyla görevli Dışişleri Bakanı yardımcısı Richard Murphy işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistinlilerin medeni haklarını söz konusu ediyor ve bugüne kadar eşi görülmemiş sert bir üslupla, İsrail'in bölgede aldığı yeni önlemlerin uluslararası normlarla uyuşmadığını söylüyordu.

Askeri açıdan aradığını bulamayan ve ABD'den beklemediği kadar sert bir tepki gören Şamir, öfkesini içeride kusacaktı. Gazze bölgesinin askerden arındırılmasını savunan, koalisyon artığı, İşçi Partisi lideri ve Dışişleri Bakanı Şimon Peres'i şiddetle suçluyordu. Peres, işgal altındaki toprakların durumunu tartışmaya açarak İsrail halkının devlete güvenini sarsıyor ve moralini bozuyordu. Dahası, İşçi Partililer bozgunculuk yapıyorlardı. Amaçları, barıştan söz ederek tek başlarına iktidar olmaktı.

Ve Şamir aynı günlerde yeni bombasını patlatıyordu. İşgal edilmiş bölgeler basına kapanabilirdi. Yani katliamlar, insanlık dışı uygulamalardan kimsenin haberi olmaması sağlanacaktı. Kendi ülkelerindeki Filistinlilere ikinci sınıf insan muamelesi gösteren İsrail, bu kez basına kapıları kapamasını Batı basını sözbirliği etmişçesine aynı şekilde değerlendirmişlerdi. İsrail, her gün bir adım daha Güney Afrika'laşıyordu.

İstanbul Belediyesi
ŞEHİR TİYATROLARI
21-27 ARALIK 1987

HARBİYE M.ERTUĞRUL TİYATROSU (140.77.20)

Haldun TANER
KEŞANLI ALİ DESTANI
Yöneten: Ferhan ŞENSOY
Müzik: Yalçın TURA
(23-24-25-26-27 Aralık)

ÇOCUK OYUNU
Muharrem BUHARA
AYININ FENDİ AVCIYI YENDİ
Yöneten: Engin GÜRMEN
(C.tesi-Pazar: 11.00'de)

FATİH REŞAT NURİ TİYATROSU (526.53.80)

RUZZANTE
ÇULSUZLAR
Türkçesi: Can KAPYALI
Yöneten: Nedret DENİZHAN
(23-24-25-26-27 Aralık)

ÇOCUK OYUNU
Serpil AKILLIOĞLU
SAKA KUŞU
Yöneten: Oben GÜNEY
(C.tesi-Pazar: 11.00'de)

ÜSKÜDAR M.CELAL TİYATROSU (333.03.97)

Recep BİLGİNER
KISKANÇ
Yöneten: Perihan TEDÜ
(23-24-25-26-27 Aralık)

ÇOCUK OYUNU
E. VOSS/C. GÜRZAP
DANS EDEN EŞEK
Yöneten: Hakan ALTINER
(C.tesi-Pazar: 11.00'de)

Oyun günleri: Çarşamba: 15.00-20.30 Perşembe: 20.30 Cuma: 20.30
C.tesi: 15.00-20.30 Pazar: 15.00-18.30

Proktologie (Hemoroid, Fistül)
VARİSLERİN
İNFRAROD, İĞNE İLE
TEDAVİSİ
OPR. DR.
HAYATİ F. KOCAL
Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 16 Kat. 2
Nişantaşı Tel: 141 35 89 - 132 01 20

Küçük ilanda da artık NOKTA var

Karar vermek yetkisinde olanlar, meslek sahipleri ve "küçük ilan"ın önemini bilenler için NOKTA Dergisi yepyeni bir olanak hazırladı. Artık bundan böyle NOKTA'nın küçük ilanlar sayfası her türlü ihtiyacınızı karşılayacak

- Nitelikli eleman arayanlar
- Doktorlar, klinikler
- Lokanta bar ve Cafe'ler
- Seminerler, sempozyumlar
- Özel haftalar, fuarlar, sergiler
- Yayınlar ve her türlü duyurularınız

Nokta'da değerini bulacak.

ALFA FİLM SUNAR
1987'de 7 ödül alan
Yönetmen Ömer Kavur'un
son filmi
GECE YOLCULUĞU

AYTAÇ ARMAN
MACİT KOPER
Şahika Tekand Orhan Çağman
ZUHAL OLCAY

Beyoğlu DÜNYA
Kadıköy KADIKÖY sinemalarında

YÖNETİCİ SEKRETER

Eğer
siz
aradığımız özelliklere
sahipseniz
biz de
beklentilerinize cevap vermeye
hazırız.

Randevu için lütfen
140 82 93'den
Bayan Gülay GÜLERYÜZ'ü
arayınız!

LUMO
erkek giyimi

Ocak'ta çıkıyor. Şimdi abone olun!

DOKTORLAR TIP ÖĞRENCİLERİ TIP MENSUPLARI

JAMA dünyanın en çok basılan ve sayı başına en fazla okunan tıp dergisidir. A.B.D. baskısı dışında JAMA, 8 ayrı dilde, 18 ülkede basılıyor. Ve okurlar JAMA'da seçkin tıbbi makalelerin dışında kendi kültürlerinin tıbbi yanlarını yansıtan yazıları içermesinin hoşnutluğunu yaşıyorlar.

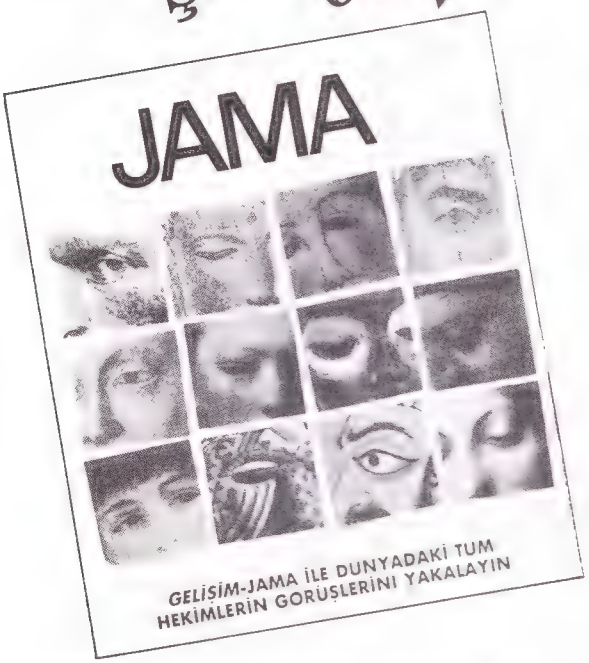

VE ŞİMDİ TÜRKİYE'DE

Amerikan Tabibler Birliği (AMA)'nın resmi yayın organı olan JAMA, Ocak 1988 tarihinden itibaren özenle seçilen ve çevrilen orijinal yazılarıyla Gelişim Yayınları tarafından Gelişim-JAMA adı altında Türkçe ve aylık olarak yayınlanacaktır. Size dünya tıp literatürünü anında izleme olanağını verecek bu eşsiz kaynak Gelişim-JAMA'nın, satışı öncelikle abone sistemiyle olacak ve derginiz her ayın başında piyasaya verilmeden önce size taahhütlü postayla gönderilecektir. Abone olan okurlarımız yıl içinde olabilecek fiyat artışlarından etkilenmeyecek ve 12 sayıyı 10 sayı fiyatına alacaklardır. Aşağıdaki abone formunu eksiksiz olarak doldurup banka veya posta çeki makbuzunuzun bir kopyasıyla birlikte bize göndermeniz yeterlidir.

Adres:
Gelişim-JAMA Gelişim Yayınları, Levent-İstanbul

Gelişim-JAMA'ya bir yıllık abone olmak istiyorum. 12 sayı fiyatı olan 24.000.- TL. yerine indirimli abone fiyatı 20.000.-TL. nın

( ) Banka : İş Bankası Nişantaşı Şubesi 33360 No.'lu hesabı,
( ) Posta çeki : Süreli 128139 No.'lu hesabı, (makbuzu ilişiktedir.)

Soyadı: (Varsa) Unvanı :
Adı : (Varsa) İhtisası :
İş adresi:

Muayenehane adresi:

Ev adresi:

Gelişim-JAMA'yı ( ) Ev ( ) İş ( ) Muayenehane adresime gönderin

Tarih: İmza:

ABD / SÜPER ZİRVENİN ARDINDAN

"Gorbimanya" kasıp kavuruyor

Gorbaçov'un Washington çıkartmasından çok etkilenen Amerikalılar, bu duygularını hemen yeni bir endüstriye dönüştürdüler. Sovyet liderine ve toplumuna ilişkin her şeyin yer aldığı bu pazarda, Hollywood'dan, bilime her sektör nasibini alıyor.

Sovyet lideri Gorbaçov, Washington'daki işini bitirip de memnun mesut evine döndüğünde, arkasında tüm Amerikan toplumunu etkileyen yeni bir endüstri bırakmıştı. Kısaca Gorbi modası diye adlandırılabilecek bu yeni endüstri, iki süper gücün liderlerini bir araya getiren ve nükleer füzelere ilişkin anlaşmanın imzalanmasıyla taçlanan tarihi zirvenin Amerikalılara armağanıydı. Duyguları, coşkuyu, heyecanı paraya çevirmeyi çok iyi bilen her kademeden Amerikan girişimcileri tabii ki bu fırsatı da kaçırmayacak ve Gorbaçov'a duyulan sempatiyi yeni bir pazara dönüştürüvereceklerdi. Sovyet liderine ve toplumuna ilişkin akla gelebilecek her şey pazarlanıyordu şimdi. Tabii komünizm dışında...

Daha Amerika'ya gelmesinden epey önce Gorbaçov için bir sempati ağı örülmeye başlanmıştı. Sovyet liderinin silahsızlanma konusunda harcadığı çabalar Amerikan kamuoyunun gönlünü fethetmiş, hatta kendi başkanlarından daha popüler bir konuma getirmişti. Geleneksel "Ruslar geliyor" fobisinin yerini, yavaş yavaş "Rusları seviyorum" tekerlemeleri alıyordu. Artık ne Ronny, ne de Ollie; yeni süperstar Gorbi'ydi.

Her yerde Gorbi. Önce, Perestroika (yeniden yapılanma) adlı kitabı her yanı sarmıştı. Ülkede kitap okuyan herkes bunu okumayı kendine görev sayıyordu. Üzerinde "I like Mihail" yazılı tişörtler ise ülkenin dört bir yanında ve özellikle Beyaz Saray'ın kapısında kapış kapış satılıyordu. Zirve şovunun televizyonlarda naklen yayınlanmasından sonra ise Gorbi ve Rus modası da zirveye ulaşıyordu. Gözleri nemlenerek bu şovu izleyen duygulu Amerikalılar, ertesi gün bu yeni pazarın çılgın tüketicileri haline geleceklerdi. Ruslara özgü hatıra eşyaları, Gorbaçov'un büstleri, iki lideri el sıkışırken gösteren biblolar ve daha yüzlerce çeşit eşya, Noel alışverişinin vazgeçilmez hediyelikleri haline gelmişti. Rus kalpakları ve kürk yakalı Rus stili kocaman mantolarla boy gösterenler de bir anda lüks caddeleri doldurmuştu. Sovyet çılgınlığı otomobil endüstrisini de etkilemiş ve son model Cadillac Allante'nin "Rus bayrağı kırmızısı" renginde üretilmesine karar verilmişti.

Bu çılgınlık hiç şüphesiz bilim dünyasında da etsini gösterecekti. Nitekim bir süredir en gözde bilim dalları, Sovyetoloji, Russoloji ve Kremlinoloji'ydi. Bu dalların uzmanları artan talep karşısında tarifelerini yeniden belirlemek zorunda kalmışlardı. Görüşlerine başvurulan televizyon programlarında, her üç dakika için 500 dolar alıyorlardı. Gazetede yayınlanan bir makalenin fiyatı ise 200 dolardı. Bu tür yazı ve programların son günlerde ne kadar revaçta olduğu düşünüldüğünde, bu uzman kişilerin sürümden ne kadar köşeyi döndüklerini tasavvur etmek güç değildi. Bu nedenle üniversitelerde Sovyet dünyasına duyulan ilgi giderek ar-

Süper zirve arkasında büyük bir sanayi bıraktı

Gorbaçov'un "Perestroika" kitabı, ABD'de sokaktaki adam tarafından da ilgiyle okunuyor

tıyordu. Harward ve Colombia üniversitelerinde bu dallarda ihtisas yapmaya karar veren öğrencilerin sayısı iki katına çıkmıştı. Bu üniversitelerde 24 saat boyunca uydu aracılığıyla Moskova TV'si izleniyor ve böylece araştırmacılar, Sovyet dünyası ve glasnost konusunda doğrudan bilgi edinmeye çalışıyorlardı. Bu sayede Gorbaçov azıcık nezle olsa tüm analizciler endişeye kapılıyor, glasnost'u bir adım geri götürecek bir olay meydana gelse yorumcular hemen alarm zillerini çalmaya başlıyorlardı.

"Sıcak dostluk." Tabii ki Hollywood bu çılgınlığın dışında kalamazdı. Kısa bir süre öncesine kadar Amerika ve Rambo gibi en azılı anti-Sovyetfilmleri seyretmeye koşan Amerikalılar şimdi "Russkies" gibi filmleri görmeye gidiyorlardı. Filmin konusu Florida açıklarında batan bir Sovyet gemisinden kurtulan bir denizcinin Amerikalı gençler tarafından bulunması ve ona ülkenin tanıtılmasıydı. Hollywood yeni modaya uygun olarak daha pek çok film hazırlığına girişmişti. Chicagolu bir polisle, Leningradlı bir polisin ortak çalışmalarını anlatan filmin gösterime girmesi de dört gözle bekleniyordu. Hollywood'daki değişimin yanı sıra, Sovyet filmlerine de rağbet artmış,

Zirve plakları bugün zirvede

film ithalatçıları Moskova yollarına düşmüşlerdi. Şov dünyasının Kâbe'si durumunda olan Broadway de süper liderlerin, süper şovundan nasibini almadan edemezdi. Broadway, yakında "Ormanda Bir Yürüyüş" adlı bir gösteriye hazırlanıyordu. Burada, Cenevre'de ilk füze pazarlığına oturan Amerikalı ve Sovyet yetkililerinin hikâyeleri komedileştirilerek anlatılıyordu.

Ancak tüm bu gelişmelerden memnun olmayan bir kesim de vardı. Bu da Amerikan casusluk edebiyatıydı. Bu alandaki edebiyatçılar, zirvenin keyfini süren sektörlerin aksine, önemli bir pazar kaybına uğramışlardı. Sovyetler'i kötü ve düşman olarak gösteren eserlere artık rağbet yoktu. Bunlar şimdi yeni bir "düşman" bulmak sorunuyla karşı karşıyaydılar ve bu onları kara kara düşündürüyordu. Bu alandaki en büyük yayınevlerinden birinin editörü bu "acı" durumu şöyle dile getiriyordu: "Yazılardan soğuk savaşı çıkarırsak biz ne yapacağız?"

Şüphesiz iki halkın son zamanlardaki yakınlaşması en somut ifadesini turizm sektöründe buluyordu. Turizm acenteleri Moskova ve Leningrad'a turlar düzenlemeye ve 1988 yılı için rezervasyon yapmaya başlamışlardı bile. Daha şimdiden, Sovyetler'e gidecek Amerikalıların sayısı 1987'ye oranla iki katına çıkmıştı.

Amerikalılar artık rahat uyuyorlardı. Yıllarca süren soğuk savaşın yerini "sıcak dostluk" almıştı. Çünkü Nancy ve Ron'un, Raisa ve Gorbi ile ilişkileri tam bir uyum içindeydi, bunu gözleriyle görmüşlerdi ●

Kahire yeraltında da güzeldir

Mısır'ın nüfusu aşağı yukarı bizimki kadar. Ama bizden daha yoksul. Kişi başına düşen milli gelir Türkiye'dekinin yarısı, ihracat ise yaklaşık dörtte biri. Ama sosyal göstergelere bakıldığında ortaya çıkan rakamlar bizim için hiç de iç açıcı değil. Ülkede bizimkinden 1 milyon daha fazla gazete okunuyor, bin kişi başına doktor sayısı ise bizimkinin iki katı.

Kahire'nin,birçok büyük kent gibi trafik sorunuyla başı dertte. Ama her şeyden önce Mısır'daki otomobil sayısı Türkiye'dekinin yarısı kadar ve trafik sorunu İstanbul'daki ölçüde vahim değil. Buna karşın, Kahirelilerin bugün son teknolojiyle yapılmış bir metroları var. Mısırlı yetkililer, "çok pahalıya mal olur" gibi gerekçeler ileri sürmeden, Kahire sakinleri için tam 6 milyar doları gözden çıkartarak metro düşlerini gerçekleştirmişler. Başkent sakinleri, ekim ayı başında açılan metrolarıyla iki ayı aşkın bir süredir rahat, hızlı ve ucuz bir yolculuğun tadını çıkartıyorlar.

Kahireli çocuk dünyadaki yaşıtlarından hiç de farklı değil. İlk kez gördüğü bir aracın karşısında ürkek. Ama merakını yenebilmiş de değil. Birazdan vagona girecek, koltuklardan birine gömülerek pencereden karanlık yolları, kocaman istasyonları ilgiyle izleyecek.

Mısırlı kadının bembeyaz giysileri ve Arap estetiğiyle bezenmiş duvarlar. Uyumu yakalayabilmek güç değil.

Metro, Fransızlar tarafından en son teknoloji kullanılarak inşa edilmiş. Belki de şu anda emsalleri içinde en modern olanı. Ve bu teknolojik yeraltı dünyası, her gün, geleneksel kıyafetleri içinde binlerce Mısırlıya kucak açıyor.

Fotoğraflar: SIPA-PRESS

Bu yeni oyuncak, büyük ve ışıklı istasyonları, yerin altına yılan gibi hızlı ve sessizce kayıp gitme özelliğiyle Kahirelilerin yaşam biçimini değiştirmeye aday görünüyor.

Mısırlı kadınlar... güzel ve gizemli... Şimdi esrarlı bir başkentin yeraltını keşfediyorlar.

Enver Sedat, Mısır için hayli tartışmalı bir döneme damgasını vurmuştu. Eski Devlet Başkanı, bazıları tarafından ülkenin modernleşmesinin bir sembolü olarak görülmüş, bazılarınca da Mısır'ı satan bir hain olarak değerlendirilmişti. Bugün Sedat, istasyonunda bekleyenler için ise belki de sadece sıradan bir durak ismi.

GÜNEY KORE

Yeni bir kaosun eşiğinde

Güney Kore'de 16 yıldan bu yana ilk kez yapılan başkanlık seçimleri iktidar partisi adayı Roh Tae Woo'nun kazanmasıyla sonuçlandı. Geçtiğimiz aylarda Devlet Başkanı Chun Doo Whan'ın kendisine halef olarak Roh'u atamasından sonra ülke şiddetli protesto gösterilerine ve çatışmalara sahne olmuş, sonunda iktidar, başkanlık seçimlerinin doğrudan halkoylamasıyla yapılmasına razı olmak zorunda kalmıştı. Ancak bu kez de güçlü muhalefet hareketi seçimlere tek aday ile katılmak konusunda anlaşamamış ve halkın tüm eleştirilerine rağmen bu tarihi fırsatı değerlendirememişti. Şimdi, seçimlerin askeri diktatörlüğün istekleri doğrultusunda sonuçlanması ülkeyi yeni bir karışıklığın eşiğine getirmiş durumda. Muhalefet liderlerinin seçimlere hile karıştığını ileri sürmesi de var olan hoşnutsuzluğa tuz biber ekiyor. Siyasi gözlemciler, Güney Kore'nin eskisinden de büyük olaylara gebe olduğunu belirtiyorlar.

Woo'nun rahatı bu kez uzun süreceğe benzemiyor

Kaddafi'nin yeni propaganda yöntemi sökmedi

FEDERAL ALMANYA

"Yeşil Kitap" buzhokeyi liginde

ABD'nin Libya'ya saldırısından sonra sesi soluğu pek çıkmayan Muammer Kaddafi geçtiğimiz hafta içinde Batı Alman buzhokeyi liginde "gözüktü". Libya lideri, ligde oynayan bir takımla,oyuncuların maçlara, üzerinde Yeşil Kitap'tan alıntılar bulunan formalar giyerek çıkması için 100 milyon liraya anlaştı. Ama Alman federasyonu derhal devreye girerek takımın Kaddafi reklamını yapan formalarla maça çıkmasını yasakladı ve Libya liderinin icat ettiği bu yeni propaganda yöntemi böylelikle suya düşmüş oldu.

PORTRE

GIANFRANCO FINI

Salute Duçe II

İtalyan neo-faşist partisi Toplumsal Hareket, geçtiğimiz pazartesi günü yeni liderini seçti: 35 yaşındaki Gianfranco Fini'nin, partisine yeni bir kan getirmesi bekleniyor.

Fini, komünistlerin kalesi olarak bilinen Bologna'da doğmuş. 1977 yılında ise partiye girmiş, hooligancılıktan bugünlerde daha "ciddi" şiddet hareketlerine yönelen Yeni Düzen adlı gençlik örgütünde sivrilmiş. Partinin yeni politikası hakkında hayli değişik görüşlere sahip. Mussolini'nin yöntemlerinin bugün için artık gülünç kaldığını iddia ediyor ve faşistlerin bugünkü İtalyan gerçeğinden yola çıkmaları, orta sınıfın ihtiyaçlarına karşılık vermeleri gerektiğini sürekli olarak vurguluyor. Fini, bu görüşleri yüzünden, başkanlık seçimindeki yaşlı rakibi Rauti tarafından "Kara Gömleklilere saygı duymamakla" hayli eleştirildi.

Sosyal Demokrat Parti'den iki, Liberal Parti'den üç defa daha fazla oy alan neo-faşist Toplumsal Hareket Partisi ise bugün ülkenin dördüncü büyük partisi.

ABD

Nancy de yazdı

Reaganların sekiz yıllık Beyaz Saray macerası, önümüzdeki yıl yapılacak olan başkanlık seçimleriyle sona erecek. Ama ülkenin en popüler "first lady"lerinden biri olan Nancy Reagan buradaki anılarını ölümsüzleştirmek niyetinde.

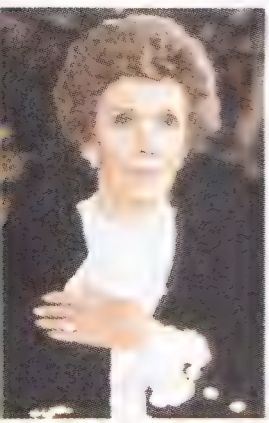

Nancy'nin anıları best-seller olacak mı?

Bayan Reagan, hatıralarını yayınlamak için daha şimdiden bir yayıneviyle sözleşme yapmış durumda.

Ailede anılarını anlatmaya meraklı olan sadece Nancy değil. Kızı Patti Davis, bir haftalık dergide yayınlanan ve yaşamını anlattığı söyleşisine ebeveynleri için "dünyanın en kötü anne-babası" diyerek first lady'yi hayli şaşırttı.

ABD

Film-opera çılgınlığı

Yıllar önce Ken Russel, Çaykovski'nin yaşamöyküsünden film yaparak büyük gürültüler koparmış, Sovyetler, filmde ünlü bestecinin sanatının değil, eşcinselliğinin ön plana çıkmasına kızarak aynı konuda bir film de kendileri yapmışlardı. Daha sonra Forman, Amadeus'u yapacak ve hemen hemen bütün Oscar'ları toplayacaktı.

Bugün ise klasik müziğin adlarından film yapmak moda haline geldi. İtalyan yönetmen Franco Zeffirelli'nin 20. yüzyıla damgasını vurmuş orkestra şefi Toscanini'nin yaşamöyküsünü konu aldığı, başrollerinden birini Liz Taylor'un oynadığı film, önümüzdeki yıl vizyona girecek. Yapımına başlanan klasik müziğin beyazperdeye aktarıldığı diğer filmlerde Klaus Kinski, Paganini'yi; Robert de Niro, Piccini'yi canlandırıyor. Anthony Quinn ile Valery Caprisky ise dünyanın en büyük keman yapım ustası Stradivadus hakkında yapılmakta olan bir filmin başrol oyuncuları.

Zeffirelli ve Liz, Toscanini için biraraya geldiler

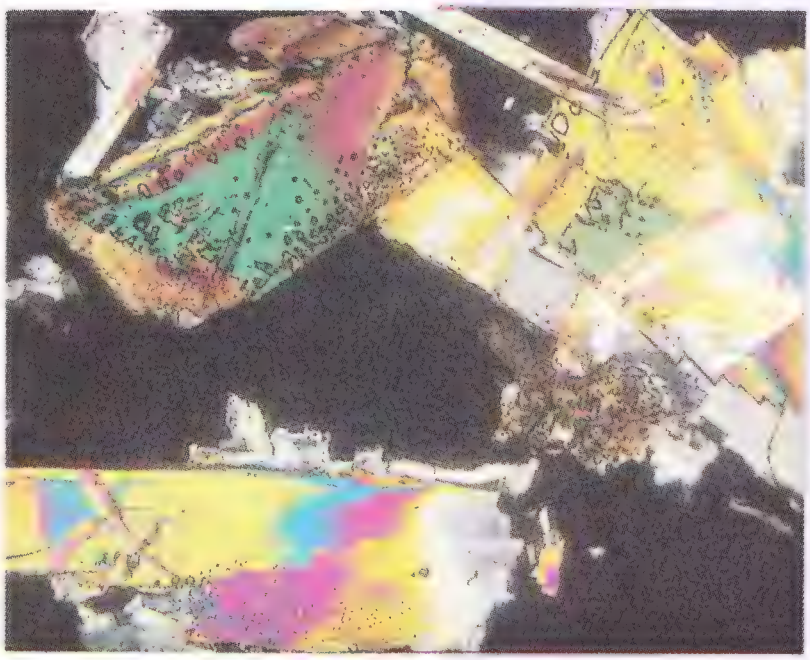

Görünüşü hayranlık uyandırıyor değil mi? Usta bir grafikçinin kaleminden çıkmış ya da kübik tabloların bulunduğu sergiden alınmış olabileceği izlenimini uyandırıyor insanda. Ama gerçek bunlardan hiçbiri değil. Bu nesneler insanlar için yaşamsal tehlike yaratıyor. Onların tahribatlarını yok edebilmek için her yıl tıp konferansları toplanıyor, ameliyatlar yapılıyor ve milyarlarca lira akıtılıyor. Bunlar neler mi? Kandaki kolestrol parçacıklarının elektronik mikroskopla büyütülmüş şekilleri...

KISA... KISA...

● **İngilizlerin ünlü Rolls-Royce arabalarının** satışı bu yılın ilk dokuz ayında, geçen seneye oranla yüzde 6 dolayında arttı. Bu yıl içinde satılan Rolls-Royce'ların sayısı 2009 adet.

● **Sovyet yetkililerin Afganistan'da** ölen askerlerin nerede öldükleri ve nereye gömüldükleri konusunda hiçbir bilgi vermemeleri, bu askerlerin aileleri arasında büyük hoşnutsuzluğa neden oluyor.

● **İsrail'in Filistinlilere baskısı sürerken,** Ebu Nidal gerilla örgütü, geçtiğimiz hafta içinde üç Filistinliyi İsrail casusları oldukları gerekçesiyle kurşuna dizdi.

İŞSİZLİĞE ÇÖZÜM / RİSK SERMAYESİ ŞİRKETİ

Projesi senden para devletten

Risk Sermayesi Şirketi'nin uygulamaya girmesiyle 20-30 kişiye istihdam olanağı yaratıp yüksek kârlılıkla çalışacak bir şirket kurmayı amaçlayan her girişimciye finansman sağlanması planlanıyor.

"İnsanların kafalarında bir proje, bir düşünce varsa, bunu gerçekleştirecek koşulları devlet yaratsın. Ama işin patronu proje sahibi olsun. Bizzat devlet işletme kurmasın. Risk sermayesi olgusunun bütün esprisi bu..." diyordu Prof. Dr. Selçuk Abaç. Bu sözler, istihdamdan sorumlu Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Titiz ve danışmanlarınca işsizlikle mücadele için gündeme getirilen ve Risk Sermayesi Şirketi olarak adlandırılan projenin amacını kısa bir biçimde özetliyordu. Projenin sorumlu danışmanı olan Abaç, uygulamanın 1988'in ilk aylarında başlanacağını açıklıyordu.

Bilim ve teknoloji alanında geliştirdiği yeni fikir ve buluşları ekonomiye aktararak bir ürün, bir hizmet üretmek isteyen girişimcilerin mali gücünü artırmak ve aldığı risk yükünü azaltmak amacıyla gündeme getirilen "risk sermayesi" olgusu başta ABD olmak üzere, F. Almanya, Fransa gibi Avrupa ülkelerinde de uygulanıyordu, ancak bizde başlatılacak olan, bu ülkelerdekinden biraz farklı olacaktı. Gelişmiş kapitalist ülkelerde risk sermayesi,salt ileri ve yeni teknoloji kullanımına olanak sağlayan girişimcilere verilirken,bizde başlatılacak uygulama ile 20-30 kişinin istihdam edilmesini sağlayacak her projeye kaynak sağlanması amaçlanıyordu. Ancak şüphesiz burada, desteklenecek projelerin kârlılık oranlarının yüksekliği dikkate alınacaktı.

Şirket kurulurken. Projeye göre risk sermayesini devletin öncülüğünde kurulacak bir sermaye şirketi sağlayacaktı. Halen Dünya Bankası'nın bir yan kuruluşu olan IFC'nin (International Financial Cooperation) fizibilite çalışmalarını yürüttüğü söz konusu şirketin kurulması, Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu tarafından da kabul edilmişti. Buna göre şirketin sermayesinin en fazla yüzde 49'unu kamu, en az yüzde 51'ini ise özel sektör sağlayacaktı. Başlangıçta 5 milyar lira sermaye ile kurulacak şirketin ortakları arasında bu sahada tecrübeli bir yabancı ortaklığın da yüzde 5 ile yüzde 25 arasında payla işin içinde olmasının öngörüldüğü belirtiliyordu.

Özel sektörün yerli kanadından şimdilik Tekfen Holding ile gerekli temaslar yürütülüyordu. Abaç bu konudaki gelişmeleri şöyle özetliyordu: "Tekfen Holding'in kurulacak Risk Sermayesi Şirketi'ni kendilerine mal etmek gibi bir düşünceleri yok. Bir payla ortaklığın içinde yer almak istiyorlar. Biz aslında geniş bir tabana çağrıda bulunduk. Şimdilik bir tek bu kuruluş ilgi gösterdi. Dünya Bankası'nın fizibilite çalışmaları sonuçlanınca, başka özel sektör kuruluşları da devreye girecektir."

ADEM ALTAN / NOKTA

Tınaz Titiz

Yabancılar yönetsin. Şüphesiz böyle bir projede, benzer diğerlerinde olduğu gibi, şirketin iktidar yanlılarına bazı olanaklar sağlaması,bu amaçla kullanılması söz ko-

nusu olabilirdi. Ya da gerçek proje sahipleri, bürokratik engelleri aşamadıkları için gerekli risk sermayesini sağlamakta zorluk çekebilirlerdi. Bu konudaki endişeler dile getirildiğinde verilen güvence oldukça ilginçti: "Şirketin yönetimi uzman bir yabancı kuruluşa bırakılacak." Abaç'a göre "Projenin en iyi yönlerinden biri bürokrasiyi asgari düzeye indiren mekanizmaları beraberinde getirmesiydi. Yönetimin yabancı bir kuruluşa bırakılmasıyla, kendi bürokrasi alışkanlıklarımızın olaydan uzak tutulması da güvence altına alınmış olacaktı."

Risk Sermayesi Şirketi'nin 1988 yılının ilk aylarında faaliyete geçirilebilmesi için bir yandan özel ve kamu sektörüne bağlı kurullarla gerekli temaslar sürdürülürken, bir yandan da söz konusu şirkete vergi muafiyeti yoluyla da destek sağlanması için çalışmalar yürütülüyordu. Her ne kadar ekonomiye devlet müdalesi istenmiyorsa da "liberal" ekonomimiz şimdilik devlet desteği olmadan yürümüyordu.

Cengiz KUŞÇUOĞLU

20-30 kişinin istihdam edilmesini sağlayacak projelere devlet tarafından kaynak sağlanması amaçlanıyor

ERZADE ERTEM / NOKTA

"Devletin istihdama bakışını değiştiriyoruz"

Risk Sermayesi Şirketi projesinin sorumlu danışmanı Prof. Dr. Selçuk Abaç,* Nokta *'nın konuyla ilgili sorularını yanıtladı.

Nokta: Proje nasıl gündeme geldi?

Abaç: Bugüne kadar işsizlikten devlet sorumludur, o halde devlet çözmelidir diye düşünüldü. Nasıl çözecek bunu? Yeni iş alanları yaratarak. Şimdi bu anlayışı tamamen değiştiriyoruz. Devlet istihdam yaratan kuruluşları oluşturmak yerine, istihdamı artıracak ortamı yaratmakla görevli oluyor.

Nokta: Devletin öne çıkmasının sebebi, yerli sermayenin yeterince girişimcilik ruhu taşımamasından değil mi?

Abaç: Evet, tabii. O zamanki şartlar bu yönde etkili oldu. Ancak Türkiye ekonomisi artık çok farklı bir yapıda. İnsanlar uygun ortamda kendi işyerini kurma arzusundalar.

Nokta: Yine de devlet desteği gerekiyor ama?

Abaç: Şüphesiz... Girişimcinin karşısına birçok sorun çıkıyor ve devletin bu sorunları çözecek mekanizmaları gerçekleştirmesi gerekiyor. Özetle şunu söyleyebilirim. Devlet uygun koşulları yaratsın, ama bizzat işin sahibi olmasın.

Nokta: 20-30 kişi çalıştıracak şirketlerin destekleneceğini söylüyorsunuz. Bu şirketlerin tekeller karşısındaki rekabet şansı ne olacak?

Abaç: Türkiye'de tekelleşme belli konularda söz konusu. İkincisi tekellerle mücadele etmek devletin görevi. Yani tekellerin bulunduğu alanlarda yeni işletmelerin, kurulmasını teşvik etmek, onlara çeşitli kolaylıklar sağlamak, piyasa ekonomisini seçmiş bir model için yerine getirilmesi gereken bir husus.

Nokta: Peki şirket riskli alanlarda yatırım yapacak girişimcilere sermaye verecek mi? Ya da hep cepten yiyen bir şirket mi olacak?

Abaç: Hep cepten yemeyecek şüphesiz. Riskli, ama yüksek kârlılıkla çalışacak şirketlere yatırım yapacak. Sırf istihdam olsun diye olmadık alanlara finansman sağlanmayacak. Sorunun şöyle önemli bir tarafı da var. Bir şirkete ortak olduktan sonra, bu ortaklığı ilelebet sürdürmek söz konusu değil. Belli bir süre sonra kontroldeki hisse senetleri elden çıkarılacak. Böylelikle sermaye piyasasına bir hareketlilik getirmiş olacağız.

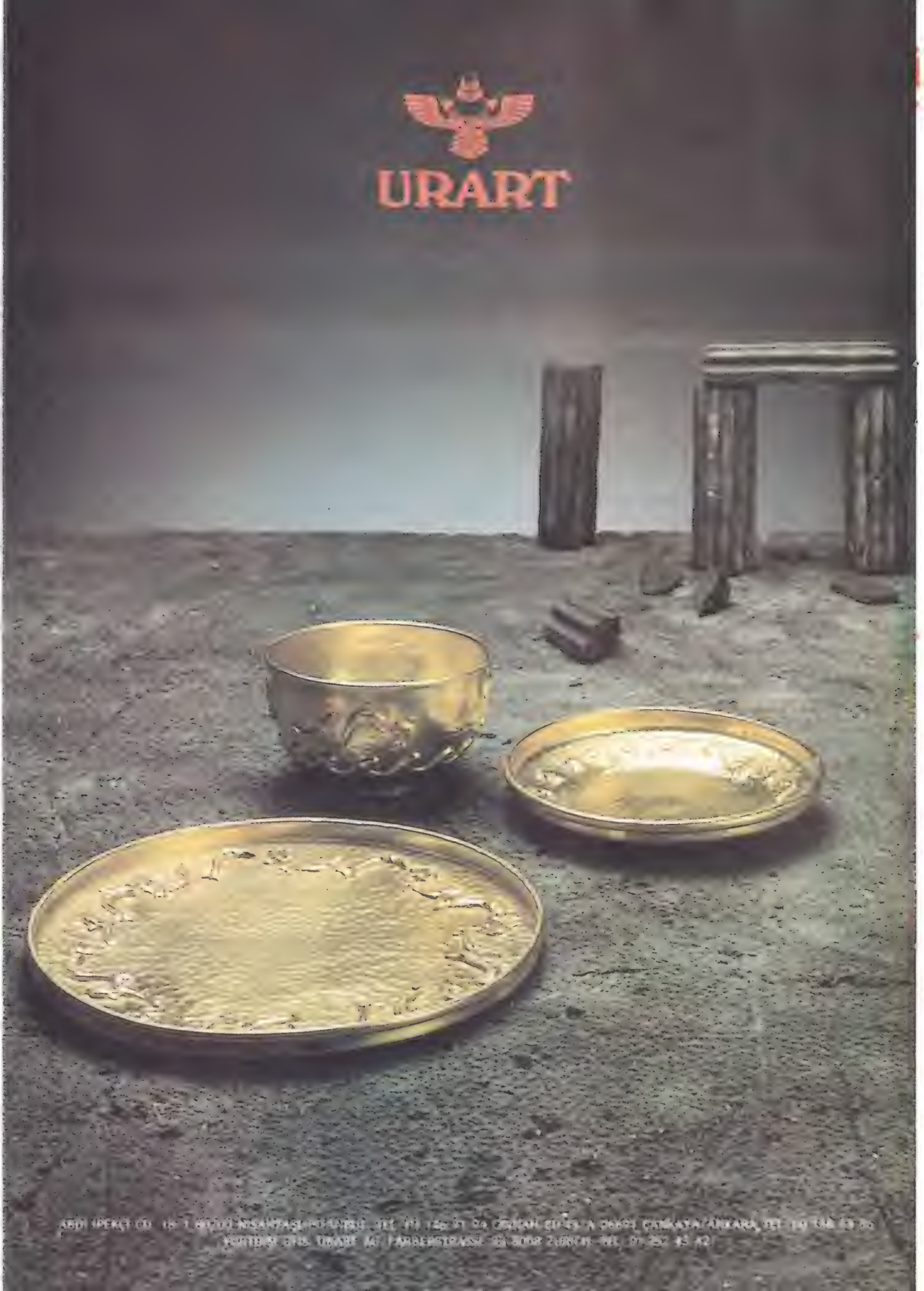
URART

İlle de mühendis

Şirketler yönetici seçerken daha çok mühendisleri yeğliyor. Çok uluslu şirketler yabancı yönetici alırken adayın Türkçe bilgisinden çok "eski iş deneyimini" dikkate alıyor.

Türkiye'de de "yöneticilerin" ve "yöneticiliğin önemi" yavaş yavaş anlaşılıyor. Özellikle, bankacılık alanında yaşayan "yönetici transferleri" işin daha başka noktalara geldiğini düşündürüyor. "Vasıflı yönetici"yi bulmak ve geliştirmek, artık Türkiye için de önemli bir konu.

Hem ülke hem de şirket kaynaklarının akılcı kullanımında oynadıkları rol nedeniyle, değerli ve değerli oldukları kadar da "az bulunan" yöneticiler, nasıl seçilip bulunuyor? Hangi ölçüler dikkate alınıyor?

Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Deniz Erden, çokuluslu şirketlerle yerli şirketlerin "yönetici istihdam" politikalarını karşılaştıran bir araştırma yapmış. İmalat sektöründe yapılan bu araştırma, firmaların daha çok "mühendis eğitimi" almış yönetici istihdam etmeyi yeğlediklerini gösteriyor.

Bu araştırmasında, Deniz Erden, "mühendislik" eğitimi görmüş yönetici yeğleme açısından Türkiye'deki yabancı firmalarla yerli firmaların "benzer bir eğilim" içinde olduklarını vurguluyor.

"Yine aynı araştırmaya göre: Buna karşılık-gerek yabancı firmalar için olsun gerekse Türk firmaları için - iş yönetimi ve ekonomi eğitimi almış kişiler yöneticilikte tercih edilen 'ikinci' grubu oluşturuyor."

Yöneticilerin nasıl ve hangi metotlarla seçildiğine gelince...

Yabancı şirketlerde de yerli şirketlerde de "mülakat" öncelikle kullanılan bir yöntem. Bir de işe başvuran kişinin daha önce yanında çalıştığı üstlerin görüşleri dikkate alınıyor. Fakat hepsinden ilginç olanı, Deniz Erden'in yaptığı araştırma sırasında, Türk şirketlerinin "teknik beceri ölçen testleri" kullandıklarını tespit etmiş olması. İngilizce olarak yazdığı metinde de bu husus "beklenmedik bir bulgu" diye nitelendiriyor ve diyor ki: "Teknik beceriyi ölçen testler, Türk firmalarınca-yabancı firmalara göre-daha yaygın olarak kullanılıyor.

Erden'in araştırması Türkiye'de imalat sektöründe faaliyet gösteren 29 çokuluslu şirket ile 31 Türk firması üstünde yapılan anket çalışmasına dayanıyor. İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı 500 büyük sanayi şirketi araştırması baz alınmış.

Yabancı dil anahtarı. Araştırmanın "çokuluslu şirketler"le ilgili bölümlerinde ilginç bulgular dikkat çekiyor.

Çok uluslu şirketler, eğer "Türk uyruklu yönetici" istihdam edeceklerse, daha çok şu ölçülere önem veriyorlar: Adayın yabancı dil bilmesi (şirketin bağlı olduğu ana merkez ülkenin dili) ve çokuluslu şirketin kültürüne uyum yapma yeteneği...

Buna karşılık, "yabancı uyruklu" bir yönetici istihdamı söz konusuysa, ölçüler birden değişiyor. Her şeyden önce, adayın Türkçe bilmesi ve ülke kültürüne uyum yapma yeteneği önemli sayılmıyor. Bunun yerine çokuluslu şirketler Türkiye'de istihdam edecekleri yabancı bir yöneticide "eski iş deneyimi"ne dikkat ediyorlar. Yabancı uyruklu yönetici ile Türk uyruklu yöneticinin bu "kıstas" karşısındaki durumuna bakıldığında birincilerde de "daha önceki iş deneyimine" "çok daha fazla önem verdikleri" görülüyor.

Türklerde "eğitim" önemli. Üst düzey yönetici seçmede yabancı şirketlerle Türk şirketlerini karşılaştırdığında, Deniz Erden, bir de şu ilginç farkı saptamış bulunuyor: Türk uyruklu şirketler, yönetici istihdamında adayın daha önce gördüğü "eğitime"çok daha fazla önem veriyorlar ●

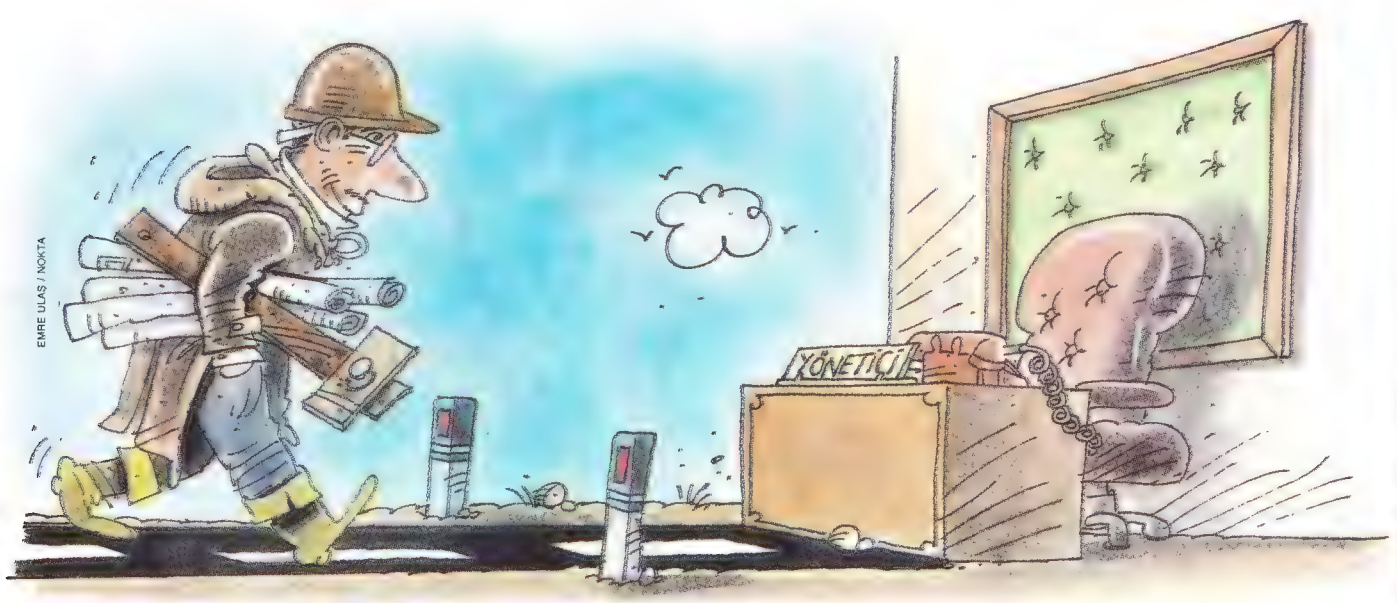

Wasser

(Wasser = Almancada su)

Federal Alman Fresenius Kimya ve Biyoloji Enstitüsü, besin maddeleri ve halk sağlığını ilgilendiren konularda yasalara uygunluk araştırması yapmaya ve ruhsat vermeye devletçe yetkili kılınmış, ayrıca uluslararası danışmanlık hizmeti de veren özerk bir kurumdur.

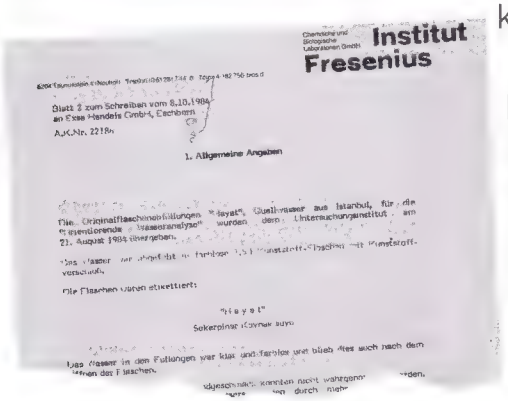
Institut Fresenius

Fresenius Enstitüsü'nce, Hayat için hazırlanan, Federal Alman Kaynak Suyu, Tabii Maden Suyu ve Sofra Suyu Nizamnamesine uygunluk raporuna göre: "Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat'ın gerek kaynaktan alınan, gerekse şişelenmiş olarak temin edilen örnekleri, yapılan analizler sonucunda, koku, tat, görünüş, mineral muhteviyatı, inorganik toksik maddeler, organik madde muhteviyatı, insan eliyle oluşan kimyasal kirlenme belirtileri ve mikrobiyolojik nitelikleri bakımından kusursuz bulunmuştur. Hayat şişelerinin üzerinde, 'Kundak bebeklerinin beslenmesi için uygundur' ibaresi kullanılabilir." (Fresenius Enstitüsü'nün 8.10.1984 ve 7.2.1985 tarihli raporları).

ŞEKERPINAR KAYNAK SUYU

HAYAT

mükemmel bir su...

Hayat için dünya ne diyor?

Federal Alman Fresenius Kimya ve Biyoloji Enstitüsü, Paris (Paris-Sud) Üniversitesi Farmasötik Araştırmalar Merkezi Hidroloji (Su Bilimleri) Bölümü, Amerikan Ordusu Vicenza (New York) Tıp Departmanı, Japonya Sağlık Bakanlığı Gıda Sağlığı Dairesi, Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat'ı incelemiş ve raporlarında Hayat'ın mükemmel bir su olduğunu belirtmişlerdir.

Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat, hiçbir toksik madde ve mikroorganizma içermeyen, Dünya Sağlık Teşkilatı standartlarına tamamıyle uyan, sağlıklı bir sudur.

Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat'ta, her kaynak suyunda doğal olarak bulunan ve suya özel tadını, besleyici değerini ve sağlığa yararlı niteliklerini kazandıran mineraller ideal oranlarda mevcuttur.

Paris (Paris-Sud) Üniversitesi'nden Prof. Laugier, raporunda, Hayat'ın muhteviyatı ve sağlığa yararlı özellikleriyle, dünyanın en çok satılan suyu olan Fransız Evian suyundan da üstün olduğunu belirtmektedir.

Hayat, besleyicilik ve sertlik açısından mükemmel bir sudur.

Hayat, ideal oranda kalsiyum içerir. Kalsiyum insan vücudunun temel ihtiyaçlarından biridir. İnsan vücudu, kalsiyum ihtiyacının önemli bölümünü, süt, yoğurt, peynir, et gibi besinlerden, bir bölümünü de içme suyundan karşılar.

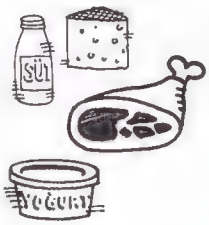

Bazı besinlerin kalsiyum muhteviyatı

1 kg ette	*100 mg*
1 kg peynirde	*8730 mg*
1 lt sütte	*1180 mg*
1 lt Hayat'ta	*23 mg*

Kalsiyum, suyun sertlik derecesini de belirler.

Dünya Sağlık Teşkilatının içme suyu sertlik sınıflaması

Yumuşak	*0-60 mg/l*
Orta sertlikte	*60-120 mg/l*
Sert	*120-180 mg/l*
Çok sert	*180 mg/l ve yukarısı*

Hayat, litrede 23 mg kalsiyum içerir. İşte bu yüzden Hayat, hem besleyicilik, hem de sertlik açısından mükemmel bir sudur.

Hayat, bebek beslenmesi için mükemmel bir sudur.

Hayat sterildir. Hiçbir mikroorganizma içermez.

Bebeklere sınırlı miktarlarda verilmesi gereken sodyum ve nitrat, Hayat'ta ideal seviyedir. Hayat dünyadaki, sodyum ve nitrat oranı en düşük sulardan biridir (Sodyum: 3,7 mg/l - Nitrat: 1,3 mg/l).

Bebeklerin kemik yapısının gelişmesi için en gerekli mineral olan kalsiyum da Hayat'ta ideal oranda bulunur.

Hayat, kemik ve diş sağlığı için mükemmel bir sudur.

Hayat'ın içerdiği ideal orandaki kalsiyum (23 mg/l) yetişkinlerin de kemik ve diş sağlığı için gerekli bir mineraldir.

Hayat, mide asidine karşı mükemmel bir sudur.

Hayat'ın muhteviyatında ideal oranda bulunan karbonat (107 mg/l), mide asidinin dengelenmesinde önemli rol oynar.

Hayat, yüksek tansiyona, böbrek ve kalp-damar hastalıklarına karşı mükemmel bir sudur.

Böbrek ve kalp-damar hastaları, yüksek tansiyondan şikayetçi kişiler, sodyum oranı düşük sular içmelidir. Hayat, litrede yalnızca 3,7 mg ile dünyadaki, sodyum oranı en düşük sulardan biridir.

Hayat, safra kesesi, böbrek ve mesane taşlarına karşı mükemmel bir sudur.

Hayat'ın muhteviyatındaki sülfat (8,2 mg/l), idrar sökücü etkisiyle, safra kesesi, böbrek ve mesanede taş oluşmasını engeller, oluşmuş taşların vücuttan kolaylıkla atılmasını sağlar.

Hayat, neden PET şişede satılır?

PET şişe, ABD, Japonya gibi gelişmiş ülkelerde kullanılması uygun görülen, sağlıklı bir ambalaj türüdür.

Su alırken, şişesinin PET olup olmadığına bakın. Unutmayın!.. Her şişe PET değildir!
PET şişe tamamen şeffaf ve renksizdir.
PET şişenin altında PET yazar.
Hayat, yalnız PET şişede sunulur.

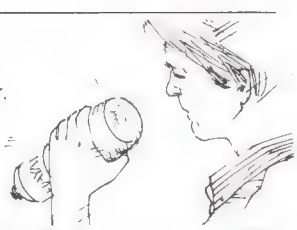

SUSA

SIVI MADDELER SANAYİ VE PAZARLAMA A.Ş.

SUSA bir Hacı Ömer SABANCI Holding kuruluşudur.

BR Birleşik Reklamcılar A.Ş.

dünya böyle diyor.

SEN DE HAKLISIN GÜZEL

Hasan Celal Güzel'in Sheraton Oteli Harizon Salonu'nda verdiği basına "veda" kokteyli gerçekten oldukça başarılıydı. İstanbul basınının hemen tüm bildik isimlerinin samimi bir şekilde "icabet" ettiği davetin en çok konuşulan konularından biri de "Muzır Yasası" ydı. Hasan Celal Güzel'e de sık sık bu konudaki şikâyetler dile getirildi. Bu arada **Özal**'ın "Bu yasayı hafifleteceğiz" şeklinde o gün verdiği bir söz de sohbetten sohbete geziyordu. Hasan Celal Güzel, bir soru üzerine "Türkiye'deki ortam henüz bu tür şeylerin serbestçe konuşulup tartışılacağı düzeyde değildir" dedi. Bunun üzerine **Ali Sirmen** de insanların doyum noktasından söz ederek belli bir serbestlik düzeyinde böyle bir sorunun olmayacağını söyledi. Ve basın özgürlüğü ile hapis cezasının para cezasına çevrilmesinin "parayla da olsa" bağdaşmadığını da ekledi. Hasan Celal'in yanıtı ise bir davada sanığa da davacıyada hak veren "kadı" nın "Bu nasıl iş kadı efendi hem şikâyetçi hem de şikâyet edilen haklı olur mu" sorusuna "Sen de haklısın" cevabını verdiği ünlü fıkrayı anlatmak oldu.

ERZADE ERTEM / NOKTA

Lazer ışıkları Türkiye'de de giderek yaygınlaşıyor.

YÜZ YILLIK YEMEK

Ramada Oteli'nin salonu basın mensupları tarafından doldurulmuştu. Arçelik şirketinin yetkilileri ise artık geleneksel hale gelen yıllık yemeklerinde misafirlerini ağırlamaya çalışıyorlardı. Önce aperitifler alındı ve öbek öbek sohbet kümeleri oluştu. Genel müdür **Hasan Subaşı**'nın başkanlığındaki Arçelik ekibi, basın mensuplarından Babıali'yle ilgili son dedikoduları almaya çalışırken, gazeteciler de firma yetkililerini dayanıklı tüketim malları konusunda soru yağmuruna tutuluyorlardı. Derken yemek vakti geldi ve şirketin Basın ve Halkla İlişkiler sorumlusu **Cüneyt Koryürek**"Yüz yıldır yemediğiniz üç çeşit yemek bulunan soframıza buyrun" diyerek davetlileri açık büfeye çağırıyordu. Devetlilerden **Hıncal Uluç**, Koryürek'in bu ilginç davetini muzipçe yanıtladı: "Ne o bize yüz yıldır beklettiğiniz yemeği mi yedireceksiniz?"

Cüneyt Koryürek

Nokta dergisinden Emin Tanrıyar ve Adil Özkol, Hasan Celal'le basının sorunlarını tartışıyorlar

ALİCAN DEĞER / NOKTA

RUMUZ GONCAGÜL

"Aile kızıyım.Ev işlerini becerir, güzel yemek pişirir, ilkokul mezunuyum. Babam vefat ettiği için annemle kendi evimizde oturmaktayım. Ahlaklı, geçimliliği olan biriyle evlenmek istiyorum. İç güveyi de olabilir. İsteklilerin Goncagül rumuzuna yazmaları..."

Böyle başlar **Oktay Arayıcı**'nın Rumuz Goncagül oyunun kısırdöngüsü. Daha önce AST'da sahneye konan oyun şimdi de sinemaya aktarılıyor. Yönetmenliğini **İrfan Tözüm**'ünyaptığı filmin çekim çalışmaları başladı. Senaryoyu ise, Anayurt Oteli'ni romandan sinemaya başarıyla senaryolaştıran **Macit Koper** üstlenmiş. Filmin oyuncuları ise **Türkan Şoray, Hakan Balamir,** Ma-

Ahu Tuğba, Aya İrini'deki gösterinin gözbebeğiydi

HOUSTON'DAN AYA İRİNİ'YE

Geçtiğimiz aylarda Houston'un kuruluş yıldönümü törenleri sırasında izlediğimiz laser ışıklarıyla yapılan gösterinin bir benzeri geçtiğimiz günlerde İstanbul'da Aya İrini'de gerçekleştirildi. Ancak bu kez işin şov bölümünde **Jean Michel Jarre**'in müziği yerine, **Zeynep Tunuslu** ve ekibinin defilesi vardı.

İstanbul'da Airport ve Discorium, Bodrum'da Halikarnas diskolarının ışık düzenlerini yapan Comopay şirketinin gösterisinde disko, bar, gazino ve çeşitli eğlence yerlerinin sahipleri, sergi düzenleyicileri ve sahne dünyamızın ünlüleri davetliydi. Gösteride en büyük ilgi ise, **Ahu Tuğba**'ya gösterildi. Bu da, Houston'dan Aya İrini'ye uzanan laser ışıklarıyla "Çağ atlayan Türkiye"nin alacakaranlığıydı.

HABERİNİZ HAZIR GELİN ALIN

Ankara'nın kömür sıkıntısı ile ilgili olarak Belediye Başkanı **Mehmet Altınsoy** ile görüşmek isteyen **Nokta** muhabiri, randevu için basın müşaviri **Samim Şenyüz**'e başvuruyor, ve kendisini bulamayınca sekreterine not bırakıyordu. İki gün sonra belediyeden telefon alıyoruz ve Samim Bey'in sekreteri şunları söylüyordu: "Haberiniz hazır, gelip alabilirsiniz." Konuşmanın bundan sonrası şöyle devam ediyordu:

"Ne haberi?"

"Kömür sıkıntısı. Samim Bey bizzat **Nokta** için hazırlattı ve başka basın kuruluşlarına verilmemesini istedi.

"İyi de haberi siz değil biz hazırlayacaktık. Bizim habere nasıl baktığımızı, siz nereden biliyorsunuz?"

"Onu bilemem beyefendi. Ama biz haberi hazırladık. İster yayınlayın ister yayınlamayın. O sizin bileceğiniz iş."

Samim Şenyüz'ün ilginç basın müşavirliği uygulamasının tek örneği de değildi üstelik bu. Daha önce de başka konulardaki görüşme taleplerine hazır haberlerle yanıt vermişti. Şenyüz, Ankara Belediyesi içinde öylesine güçlüydü ki, örneğin ASU genel müdürü basınla görüşmek için ondan izin alması gerektiğini söylüyordu. Kimbilir, belki de Samim Bey'i böyle davranmaya iten genel müdürlere haddini bildirdikten sonra sıranın basına geldiğine kanaat getirmiş olmasıydı.

ADEM ALTAN / NOKTA

Samim Şenyüz, genel müdürleri hizaya getiren müşavir

cit Koper ve **Müşfik Kenter**.

Son yıllarda Türk sinemasında gelenek haline geldiği üzere bu da erkeklerin dünyasındaki bir kadının filmi. **Atıf Yılmaz**'ın Dul Bir Kadın'ı, **Başar Sabuncu**'nun Asılacak Kadın'ı, hele hele **Şerif Gören**'in Türkan Şoray'lı On Kadın'ından sonra artık bir süre kadın filmi çekilmez derken, bu kez de gazete ilanıyla evlenmek isteyen kadının öyküsü geliyor perdeye. Ne demeli, mübarek olsun.

Türkan Şoray yeni başladığı film Rumuz Goncagül'de koca adayları ve film ekibiyle birlikte

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Mesela!

17 Aralık tarihli Tercüman gazetesinde Köşe başı başlıklı köşede Ergun Göze'nin Reagan-Gorbaçov zirvesi yorumudur.

Şartlar çok ağırdır. ABD ve SSCB büyük bir şov'a girmişlerdir. Ekonomik-politik çıkarları için dünyadaki güçlerin yapamayacağı yoktur. Kendi gözlerine fer olacağını bilseler, herkesin gözünü oyarlar.

TUTUKLU ÇOCUKLARI

YENİ ÖKSÜZLER

Bir yanda arkadaşlar, sevgililer, anababalar, tek kelimeyle acı dolu yüzbinler... Öte yanda demir parmaklıklar, hapishaneler sansürden geçen mektuplar... İki farklı dünya, iki farklı hasret yumağı. Ve bu ayrılığın orta yerinde yüzbinler, hâlâ bir "genel af"tan ümidini kesmemiş, kesmeyecek yüzbinler...

Hiç mi konuşulmadı bunlar? Hiç mi gündeme getirilmedi? Hayır! Genel af da konuşuldu, cezaevi yaşam koşulları da. Ama felaketin bir boyutu daha vardı ki, inatla gözlerden uzak tutuluyor, her türlü tartışmanın ötesinde, geriye dönülemeyecek bir dramın ta kendisi haline geliyordu.

Yeni öksüzler. *Yani annesi, babası hapiste çocuklar. Sayıları binlerle ölçülebiliyor. Anababasızlığa mahkûm edilmiş suskun, çaresiz küçükler. En sonunda onlar da protestocular kervanına katıldılar. Pek çoğu daha okul çağına bile gelmemişti. Tepkileri safça, istekleri alabildiğine sadeydi: "Ben babamı istiyorum." Küçücük yaşlarına karşın bu isteklerini topluca, yüksek sesle söyleyecek kadar da olgunlaşmışlardı. Cumartesi günü Türkiye'de ilk kez bir çocuk toplantısı yapıldı. İstanbul Reklam Sitesi ve Kültür Evi'nde o küçük çocuklar, yakınları ve kendilerini desteklemeye, bir parçacık olsun neşelendirmeye çalışan Müjdat Gezen, Işıl Özgentürk, Nur Sürer, Tarık Akan, Şahika Tekand, Sennur Sezer, Palyaço Yaman, Deniz Türkali gibi sanatçılarla birlikte bir toplantı düzenlediler. Türkiye'de ilk kez tutuklu çocukları yıllardır yaşadıkları hasreti dile getirdiler.*

Nokta, *yıllardır tutuklu babalarıyla, anneleriyle mektuplaşan, demir parmaklıkların ardından "selamlaşan", kaçamak kucaklaşmaların mutluluğunu yaşayan çocukların dünyasına girdi. "Zoraki öksüzler"in acılarını, paylaşamadıkları yalnızlıklarını, gönülsüzce olgunlaşmalarını, yani madalyonun öteki yüzünü yansıtmaya çalıştı.*

Zilin sesi, odanın karanlığını yırtarcasına sürüyordu. Bir kabûs muydu? Ter içinde yatağından fırladı Pirsavaş... Üç yaşındaydı... Ağlayamayacak kadar şaşırmış, korkmuştu. Sonra birden ışık yandı. Elektrik düğmesinin önündeki annesinin perişan yüzünü gördü. "Korkma yavrum..." diye fısıldadı kadın... Giyinmeye çalışıyordu. Aynı anda evin kapısı yumruklanmaya başlamıştı... Derinlerden gelen güçlü bir sesin bağırdığını duydu Pirsavaş... "Açın Polis..." Anne, salona doğru koşarken büyük bir çatırtıyla dondu kaldı... Kırılan kapıdan eve bazı adamların dolduğunu hayal meyal seçebiliyordu şimdi...

Pirsavaş, gürültüleri duymamak için kulaklarını minik elleriyle kapadı... Yorganın altında büzüldü... Yatağın içinde minicik bir nokta gibiydi... Çaresiz, minicik bir nokta... "Baba..." diye mırıldandı... "Babacığım..."

Sonra gözlerinden yaşlar boşanmaya başladı...

Aynı dakikalarda babası Mehmet Çetin, iki polisin arasında kırılan kapıdan içeriye girdi. Köşedeki koltuklardan birine oturtuldu. Sonra bir koşuşturmadır başladı evin içinde... Sorular soruluyor, odalar aranıyor, kitapların arasına bile bakılıyordu. Pirsavaş, annesine sarılmış, gözlerini babasına dikmiş, öylece bakıyordu. Ona koşmak, dokunmak, sarılmak istiyordu. Ama bu duygularını daha uzun yıllar içinde saklamak zorunda kalacaktı.

Pirsavaş Çetin, "Babam iki yıl sonra, ben orta bire gidince gelecek" diyor

Sonra aldılar götürdüler babasını... Mehmet Çetin, kapıdan çıkmadan önce bir an duraklamış, oğluna gülümseyerek göz kırpmıştı...

İşte Pirsavaş'ın yaşamındaki yeni dönem bu "göz kırpma" ile birlikte başlayacaktı. O, bir tutuklu çocuğuydu artık. Bugün on yaşında... İlkokul dördüncü sınıfa gidi-

Çiçekler, balonlar ve rengârenk çocuklar... Ama, o günün 23 Nisan oluşu da, yılları bulan görüş yasağının delinmesine yetmemişti

yor... "Babam iki yıl sonra, ben orta bire geçince gelecek" diyor...

Ve gözlerinde özlem, yüreğinde hüzünle o günü bekliyor...

.....

"Neden bağırıyorlar anne..? Kim bunlar..?"

Şaşkınlıkla çevresine bakınıyordu Çiğdem... Dört yaşındaydı... Burasını bir otobüs terminaline benzetmişti... Ama, "amcaların gözlerini neden bağlayıp duvara döndürüyorlardı?" Hele yukarı kattan gelen feryatlara hiç akıl sır erdirememişti... Neden bağırıyorlardı amcalar, bir yerleri koparılıyormuş gibi?

Annesi Oya Cüre, eşi İrfan Cüre ile birlikte gözaltına alınıp şubeye getirildiklerinde minik Çiğdem'in de onlarla birlikte gitmekten başka şansı yoktu. Böylece "gözaltı" olayını bir gece için bile olsa, daha o yaşta yaşayacak, beynine kazınan unutulmaz izleri yıllarca kafasının içinde taşıyacaktı. Anne Oya Cüre, o geceyle ilgili gözlemlerini şöyle aktarıyordu **Nokta**'ya: "ilk gece, hücreye indirilmemiş, yukarıda bekletilmiştik. Çiğdem kucağımdaydı... Duvarlara döndürülüp gözleri bağlananlar, üst kattan gelen bağırışlar onu şaşkına döndürmüştü... Ama en çok, eve döndüğü zaman karşılaştığı bir olaydan etkilenmiş..."

Eve döndüğü zaman "ağlayan bebeğinin" başına gelen "felaket" yüzünden gözyaşlarını tutamamıştı Çiğdem... Parçalanmış bebeğin sağlam kalan tek bacağına sarılmış, elinde kalan bu son değerli şeye sahip çıkmaya çalışmıştı... Evde yapılan aramanın kurbanı olmuştu oyuncak bebek. Oysa içinden ne gizli belgeler ne de silah çıkmıştı... Çiğdem hiçbir zaman anlamadı bebeğinin neden parçalandığını... Bir süre sonra annesi, o "otobüs terminalinden" çıkıp geldi... Çiğdem şimdi yedi yaşında... Ağlayan bebeğinin acısı bugün bile yüreğinde... Ve hâlâ babasının dönmesini bekliyor...

.....

Adı: Sinan. Soyadı: Çetin. 3 yaşında. Babası Ali Çetin gözaltına alındıktan iki saat sonra annesiyle birlikte karakola götürüldü. İzmir Emniyeti'nde üç gün misafir edildi. Bu süre içinde annesiyle birlikte bir bankın üzerinde "yaşadı". Hâlâ babasını bekliyor.

Adı: Mehmet. Soyadı: Koç. İzmir tren istasyonunda 5,5 yaşındayken babası ve annesi ile birlikte yakalandı. Evlerine götürülüp arama yapıldı. Arama sırasında "Silahlarınız nerede?" diye sorulunca, Mehmet koşup bütün oyuncak silahlarını getirdi. Hâlâ babasını bekliyor.

Adı: Züheyr. Soyadı: Sönmez. Annesi ve babası tutuklandığı zaman, 5 aylıktı. Anne 9 ay sonra tahliye oldu. O sıralarda gösterilen her kadın resmine "anne" her erkek resmine "baba" diyordu. Şimdi sekiz yaşında. Hâlâ babasını bekliyor...

Ve diğerleri... Pirsavaş... Çiğdem... Sinan... Mehmet... Züheyr ve diğerleri... Yüzlercesi... Binlercesi... Minicik yaşlarda cezaevleriyle, demirparmaklıklarla karşılaşan, evleri, odaları aranan ve ana-baba özlemini yaşam biçimi haline getiren bu çocuklar neler düşünüyorlar, nasıl yaşıyorlar, toplumla nasıl iletişim kuruyorlar?.. **Nokta,** bu soruların yanıtlarını ararken, çocukların minik dünyalarına girdi ve bu minik dünyalarda kocaman sorunlarla, umutla, gözyaşıyla, sabırla karşılaştı...

Peki babaların suçu neydi?

Büyükler, bu konuda ne düşünürlerse düşünsünler, çocuklar bu soruya kendi açılarından ilginç ya-

SHEAFFER

Yazmak sanat ise Sheaffer ustasıdır.

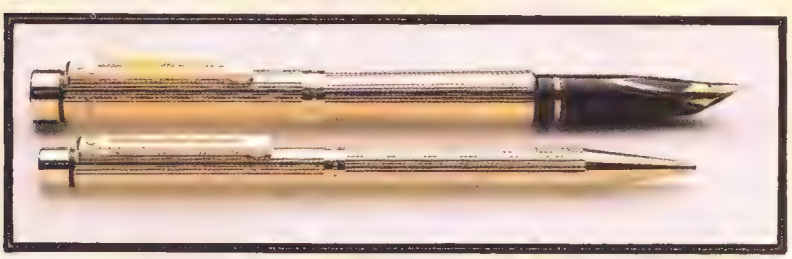

Türkiye Tek Yetkili Satıcısı Bürosan
Büro Sanayii A.Ş.
Ankara Asfaltı Soğanlık Köyü
81540 Kartal-İstanbul
Fab. Tel: Soğanlık 353 48 00 353 24 78
Telgraf: Büro Sanayii
Teleks: 29213 bros tr

Koç

"Babamı çok özledim"

Nokta, ***tutuklu ve hükümlü çocuklarından Çiğdem Cüre, Sinan Çetin ve Mehmet Koç ile mini bir söyleşi yaptı.***

Nokta: Çocuklar, ilk ne söylemek istersiniz?

Sinan Çetin: Ben babamı çok özledim. Çabuk çıkmasını istiyorum.

Mehmet Koç: Günler hiç geçmiyor. Babamın tahliyesine iki ay var. Bir an önce gelmesini istiyorum.

Çiğdem Cüre: Babamı, yanımda olmadığı için özlüyorum. Yanımda olsaydı, daktiloyla bana yazı yazdırırdı. Şehriyeleri kavurmadan pilav yapardı, uçak gibi uçurtma yapardı, bulaşıklarını yıkardı.

Nokta: Peki Çiğdem, görüşler nasıl?

Çiğdem Cüre: Babama her hafta gitmek istiyorum. Ama babamla çok konuşamıyoruz. Bana zaman kalmıyor. Metris hapisane gibi bir yer. Orayı sevmiyorum.

Nokta: Rüyalarınızda babalarınızın yeri ne?

Sinan Çetin: Babamın cezaevinden çıktığını, onunla kucaklaşıp, öpüştüğümüzü gördüm. Uyanınca, rüya olduğuna azıcık üzüldüm. Ama yine de babamı görmüştüm.

Annesiyle beraber üç gün emniyette tutulan Sinan Çetin,'' Sadece bir kere ağlamıştım'' diyor

Çiğdem Cüre, beş yaşındayken annesiyle şubede geceledi. Bu yıl okullu olurken, ilk karnesini hapisteki babasından almıştı

nıtlar veriyorlardı. Örneğin Züheyr Sönmez, bu konuda bir karikatürü ''yorumlamıştı'' ve babasının ''Zengin bir sofranın önünde yemek yiyen şişman bir adamın karşısında zeytin ekmek yiyen bir sıska adam'' yüzünden hapse düştüğünü söylüyordu. Sinan Çetin de, babasının çok kitap okuduğu için tutuklandığına inanıyor, kitap okuması için ısrar eden annesine ''Beni de mi hapse atsınlar?'' diyordu... Pirsavaş Çetin'e göre ise babası aynayı kırdığı için hapse alınmıştı... Çünkü baba Mehmet Çetin, gerçekten gözaltına alınmadan önce traş olurken banyodaki aynayı kırmıştı...

Görüşmecim yeşil soğan göndermiş... Çiçekler, balonlar ve rengârenk giysili çocuklarla o gün bir bayram yerini andırıyordu Metris Cezaevi'nin önü... Günlerden bir bayram günüydü gerçekten... 23 Nisan 1983... Tatlı bir heyecan dalgası sarmıştı tutuklu çocuklarını. Günlerdir bu anı beklemişler, kısacık bir süre için bile olsa ''hasret gidermeyi'' düşlemişlerdi.

Sonra haber, bir anda yayıldı kalabalığın arasında. Görüş yine yasaklanmıştı... Çocuklar bu şok'u birkaç saniye süren derin bir sessizlikten sonra atlattılar. Sonra birden büyük bir kaynaşma görüldü bu minikler kalabalığında... Hep birlikte öne doğru yürümeye başladılar... Onlarca minik ağız, tek bir ses halinde haykırıyordu: ''Babamızı isteriz...''

Olayın tanıklarından biri olan Züheyr'in annesi Tülay Sönmez, o andaki gelişmeleri şöyle anlatıyordu: ''Çocuklar bağırarak yürümeye başladıkları zaman hepimiz şaşırdık... Birden çevrelerini polisler sardı... Bir kadın polis 'Siz babanızın ne yaptığını biliyor musunuz?' diye var gücüyle bağırmaya başladı. Aniden durakladı çocuklar... Afallamışlardı... O gün tartışmanın büyümesi üzerine çocuklar da tartaklanmıştı...''

Tutuklu ailelerinin ayrılmaz bir parçası olan görüş günleri ve cezaevi ziyaretleri yüzünden tüm ''resmi giysililer'' çocukların dünyasında ortak bir imaj ve özel bir yer edinmişler. Resmi giysililer için genellikle ''o adamlar'' sıfatı kullanılıyor minikler arasında. Züheyr'in annesi Tülay Sönmez, oğlunun ''o adamlarla'' ilgili bir anısını şöyle naklediyor: ''Görüş günlerinin birinde askerlerden birisi gerçekten iyi niyetle Züheyr'e çok az miktarda para vermek istedi. Çocuğun tepkisi müthiş oldu... Bozuk paraları yere fırlattı ve ağlamaya başladı...''

Babası iki yaşında tutuklanan Çağın Önder ise yine bir açık gö-

Mehmet Koç: Ben en son, babamı üç yıl önce gördüm rüyamda. Plajdaydık. Ben yüzüyordum. İkimizde dalmayı çok severiz. Dalgıç elbiselerimiz de vardı.

Nokta: Babalarınız neden içerde, arkadaşlarınız sorduğunda ne diyorsunuz?

Çiğdem Cüre: Hapisaneye hırsızlık yapanları, bir şeyler kaçıranları koyarlar. Babam böyle bir şey yapmadı. Tek bildiğim mektup yazdığı...

Mehmet Koç: Düşüncesi değişik olduğu için. Soran arkadaşlarıma babam siyasi tutuklu diyorum.

Sinan Çetin: Babamı çok kitap okuduğu için almışlar.

Nokta: Anne ve babalarınızın alındığı ilk günü anımsıyor musunuz?

Mehmet Koç: Bazı polisler benimle ilgileniyorlardı. "Silahlarınız nerede, senin babanın beş tane silahı varmış" dediler. Benden göstermemi istediler. Oyuncak silahlarımın hepsini getirip önlerine koydum. Hepsi güldüler.

Sinan Çetin: Çok küçüktüm.

Mehmet Koç, ortaokul sona gidiyor. Babası alındığında 5.5 yaşındaydı.

Zaten hiçbir şey anlayamamıştım. Annemle beraber üç gün polislerin odasında kaldım. Sadece bir kere ağlamıştım.

Nokta: Arkadaşlarınla oynarken, babanın içerde olmasından dolayı sorun çıkıyor mu?

Çiğdem Cüre: Arkadaşlarım babamın içerde olduğunu hatırlatınca çok üzülüyorum. O zaman babamın yanımda olmasını daha çok istiyorum. Arkadaşlarım babalarından bahsederken de, babam aklıma geliyor, çok üzülüyorum.

Nokta: Anne ya da babası içeri alınmış çocuklara ne söylemek istersin?

Mehmet Koç: Babaları, anneleri yeni alınmışsa çok üzülmesinler. İnsan alışıyor. Ama çıkması yaklaşınca benimkisi gibi, işler değişiyor.

Nokta: Peki babalarınıza ne söylemek istersiniz?

Sinan Çetin: Babamın çabuk gelmesini ve bizi merak etmemesini istiyorum.

Mehmet Koç: Yakında çıkacak diye heyecanlanmasın. Ayrıca infazını yakacak şeylerle de uğraşmasın. (Mehmet bunu dudak altından gülerek söylüyor.)

Nokta: İki ay var demiştin. Çıktığında ilk ne yapmak istersin?

Mehmet Koç: Boynuna sarılıp doyasıya öpeceğim. Yeni evimizi gezdireceğim. Yeni mahallemizi tanıtacağım...

TÜRKİYE'DE MAMULE İSİM VEREN MARKA !

DÜKAP®

KAUÇUKLU YER KAPLAMALARI

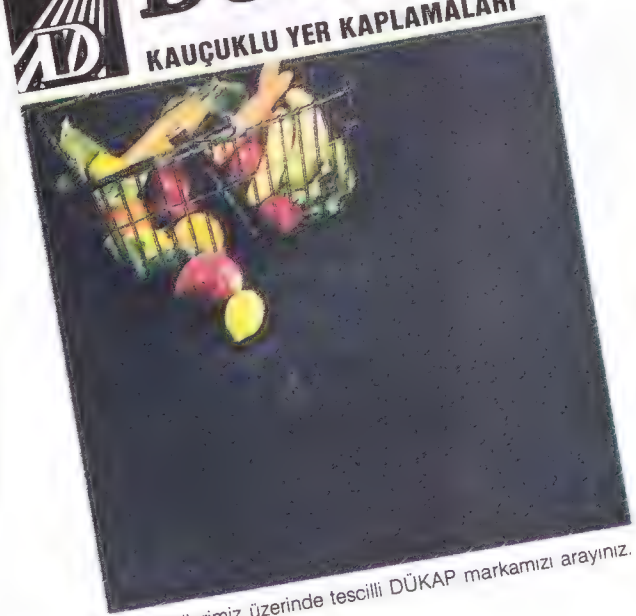

TESCİLLİ MARKA DÜKAP®

* Mamullerimiz üzerinde tescilli DÜKAP markamızı arayınız.

hasajans

DELSA MERKEZ:
Gayrettepe, Büyükdere Cad. Çınar Apt. 95/27 İSTANBUL
Tel: 167 22 27 - 166 71 09 - 166 19 51 Teleks: 28 271 dkap tr. Faks: 173 19 78

FABRİKA:
Çirişhane Mah. Akdeniz Cad. No: 12 - BURSA
Tel: 149 707 - 149 702

405 dünyada neden yılın arabası seçildi ?

Alın, kullanın ve cevabını siz verin...

EMLER

PEUGEOT

Büyükdere Cad. No: 121 Ercan Han
Gayrettepe/Istanbul Tel: 174 29 00
Telex: 26187 erho tr. Fax: 172 14 00

Bir ERCAN HOLDİNG kuruluşudur.

rüşte cebindeki bir eriği babasının cebine atıvermişti. Gardiyan er, olayı, örmüş, eriği babanın cebinden alıp Çağın'a geri vermişti. Çünkü ona öyle emredilmişti. Tutuklularla ziyaretçiler arasında en ufak bir "alışveriş" olmayacaktı... Çağın eriği geri aldı... Elde kalan ise, bir çocuk mahzunluğu,bir hüzündü...

Pirsavaş ise bir gün uzak bir akrabasının evine ziyarete gitmişti... Bütün gün ailenin çocuklarıyla oynadı durdu. Akşam evin babası geldi. Baba, "o adamlardan" biriydi... Polisti... Pirsavaş'la ilgilendi... Babasının nerede olduğunu sordu... "Askerde" yanıtını aldı... Eve dönerlerken, teyzesi takılmak istedi Pirsavaş'a... "Babana, bir polisin evine gitti diye yazacağım" dedi... Aldığı yanıt, kısa, anlamlı ve etkiliydi: "Ama, o babaydı..."

.....

Bir çocuk için son derece kötü şartlarda, demir parmaklıklar, tel örgüler arasında yapılan görüşler özlem ve hasret dolu minik dünyaları daha bir beter yapıyor, bölüyor, parçalıyor... Çağın, ilk görüş gününü şöyle anımsıyor ve anlatıyor: "Her tarafta demirler, büyük, çok büyük iri yarı insanlar vardı... Çok kötüydü... Babamla hiç konuşamadım... Merhaba dedim, görüş bitti..." Dışarı çıkarken annesine dönmüş "Hayvanat bahçesine benziyordu anne..." diye buruk bir sesle mırıldanmıştı...

Aynı benzetmeyi bir başka biçimde babası yıllardır cezaevinde olan Hazal, annesi Neyyire Özkan'a başka bir kentte, başka bir ortamda yapmıştı.. Neyyire Özkan, kızı ile İzmir Hayvanat Bahçesi'nde yaptığı gezintiyi şöyle anlatıyordu: "Demir parmaklıkların ardındaki hayvanlara bakarak ilerliyorduk... Birden durdu Hazal... Gözleri dolu dolu olmuştu... 'Anne... babam nerede' diyerek bacağıma sarıldı..."

Özlem yüklü minicik yürekler için demir parmaklıklar ve tel örgülerden oluşan bu "hayvanat bahçesi" olgusu değiştirilemez mi? Prof. Atalay Yörükoğlu bu soruya şöyle bir yanıt getiriyor: "O ürkütücü cezaevi ortamını çocuğa yaşatmamak için özel görüşmeler temin edilebilir. Başka bir yerde, cezaevi dışında,babalarla çocukları insani ve uygar ölçüler içinde görüştürülebilir. Bunu gerçekleştirmek hiç de zor değildir..."

Sağım solum anne. Tutuklu ve hükümlü çocukları içinde ezici bir çoğunluk baba hasreti çekiyor. İçerde annesi olanlar da yok mu?.. Var elbet.... Ama genellikle "sağım solum anne, neredeysen çık baba" adlı oyunun ilk perdesi, daha yaşamlarının ilk yıllarında açılmış durumda bu çocuklar için. Bu oyun bir dram... Bu dram'ın konusu ise "parçalanan aileler" anafikrinde toplanıyor. Eşi İlhami Aras tutuklandığında, oğlu henüz ilkokula başlamış olan Avukat Ayhan Aras bu parçalanışı şöyle anlatıyor: "Murat,babası ile bir buçuk yıl hiç görüşemedi.. Ne zaman onu sorsa işi var diyorduk... Aralarındaki tek iletişim mektuplardı... Artık her şeyi ikimiz beraber yaşıyoruz... Ba-

"Çocuk anne ve babasıyla işkenceye götürülüyor"

Avukat Turgut Kazan, yöntemleri doğrultusunda tutuklu çocukların yaşamları, görüşlerin yapıldığı ortamlar ve yapılması gerekenlerle ilgili* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

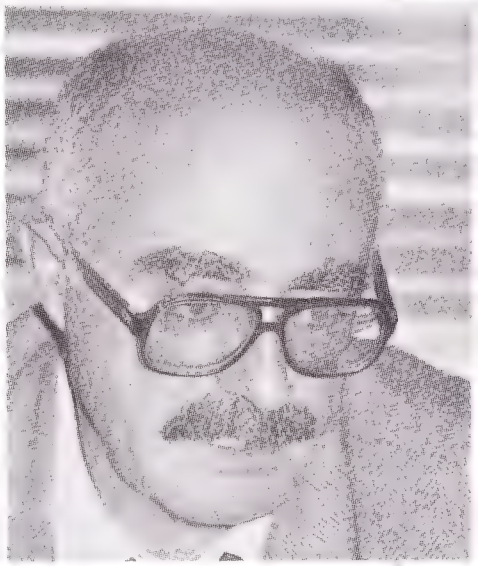

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Nokta: Tutuklu çocuklarının durumu nedir? Bu olay onları nasıl etkiliyor?

Kazan: Ceza sorumluluğu kişiseldir, ama her ceza başka insanları da etkiler. Önemli olan bu etkiyi azaltabilmek. Örneğin, bir hapis cezası önce çocuklar olmak üzere ailenin bütün bireylerini ilgilendirir. Elbette, bu etkiyi hepten silebilmek mümkün değil. Ancak özellikle çocuklar için bazı çıkış yolları bulmak gerekir. Çünkü çocuklar o insanın çocuğu olmakla birlikte, bütün toplumun geleceğidir. Çocuk, kendisi için büyük önem taşıyan anne ya da babasını insancıl değerler içinde göremezse yıkılıp kalır.

Nokta: Ülkemizde bu durumu düzeltmek için bir çalışma var mı? Neler yapılabilir?

Kazan: Hayır yok. Hatta tam tersi yapılıyor. Çocuk, annesi ve babasıyla birlikte işkenceye götürülüyor. Hatta bazen annesinin direncini kırabilmek amacıyla çocuğa da elektrik verildiği söyleniyor. Birçok çocuk, babasını hep demir parmaklıklı yerlerde görüp tanıyarak büyüyor. Hayvanat bahçesine gittiğinde ise kafes arkasındaki maymunu görüyor. Ve maymunla babası arasında paralellik kuruyor. Büyük utanç duyuyor. Hatta konuşmayı unuttuğu oluyor. Çocuklarımızı korumak için onların daha insancıl koşullar altında görüş yapmalarını sağlamalıyız. Cezaevinin koğuşları, salonları var. Belli aralıklarla bu yerleri çocuk görüşlerine ayırmalıyız. Ve çocuklar "iş gezisindeki" babalarıyla gülüp oynamalıdır. İlkin bu adım atılmalı, ardından da geniş kapsamlı bir af çıkarılmalıdır.

Nokta: Ancak Başbakan Özal genel affa karşı, "Demokrasilerde sık sık af çıkmaz" diyor.

Kazan: Evet, Özal'ın söylediği doğru. Demokrasilerde sık sık af olmaz. Ancak dünya üzerinde siyasal parti, yahut dernek kurmayı, barışı savunmayı, sendikacılık yapmayı ve şiir yazmayı suç sayan başka bir "demokrasi" biliyor musunuz? Biz bildiri dağıtan, yürüyüş yapan, duvara slogan yazan gençlerimizi Anayasa'yı ihlalden mahkûm ettik. Geniş kapsamlı af, tek çıkış yoludur. Haksızlıklar mutlaka onarılmalıdır. Demokrasimizin yaraları sarılmalı, tüm çocuklar babalarına kavuşturulmalıdır.

basının eksikliğini tamamlamaya çalışıyorum. Açık görüşlerde babasıyla bilek güreşi yapar, omuzlarına çıkar, boğuşur... Ama açık görüş dediğin yılda iki ya da üç kez... Doğal olarak evde aynı şeyleri benden bekliyor... Hepsini her zaman yapmak mümkün olmuyor ki... Bir sorunu tartışırken kendimden örnek vermiştim... 'Ama senin baban var' diye bağırmıştı..."

Küçük Züheyr sofranın başına oturmuş somurtuyor... Oysa annesi ona en sevdiği yemeği yapmış... "Neden yemiyorsun yavrum?.." Yanıt hazır... "Babam gelse de beraber yesek..." Züheyr'in annesi Tülay Sönmez, oğlunun artık dayanılmaz hale gelen bu özlemini şu sözleriyle vurguluyor: "Bir gece oğlumun hıçkırıklarını duydum... Odasının kapısını aralayınca babasının duvardaki resmine yanağını dayayıp ağladığını gördüm. O an, hiçbir şey yapmak gelmedi içimden... Sessizce geri geri çekildim, kapıyı kapattım... Az sonra koşarak yanıma geldi... 'Babamı istiyorum... Artık dayanamıyorum...' diye bağırıyordu..."

Gerçekten, bu çocukların "sağı solu anne doluydu..."Ama, dışardaki anneler, içerdeki babalardan daha mı mutluydu? Daha mı özgürdü? Hayır... Anne, baba ve çocuk, aynı kafesin soluklanmaya izin vermeyen parmaklıkları arasında yaşamaya savaşıyorlardı...

Çocukça düşünmeye paydos. Bu kafes, nasıl etkiliyordu bu çocukları? Hızlı olgunlaşmayla, minik beyinlerin erken politize olmasıyla ve çocukluğunu tam olarak yaşayamamakla... İlk algılama sürecinden başlayarak, oldukça politik bir ortamda büyüyen çocuklar için, ilk sıralanan kaygılardı bunlar. Ve bu kaygılar, bu çocukların "Büyüdükleri ortama tepkisel bir gelişim içine girme ihtimalleri var mı?" sorusunu da birlikte getiriyordu. Hemen hemen tüm anneler, yaşanan koşullar nedeniyle çocuklarının gelişmesini doğal sınırlara çekemedik-

"Çocuk cezalandırılmamalı"

Nokta *dergisi anne ve babası cezaevinde bulunan çocuklar hakkında Prof. Atalay Yörükoğlu ile söyleşti.*

Nokta: Sayın Yörükoğlu, ülkemizde 12 Eylül döneminden bu yana onbinlerce insan cezaevinde ve bunların büyük kısmı evli, çocuk sahibi insanlar. Bu çocuklar karşımıza özgün bir sosyolojik kesit olarak çıkıyorlar. Yaşadıkları dramın en aza indirgenmesi açısından, yetişkinler cezaevinde bulundukları gerçeğini çocuklarına anlatmalı mıdırlar, nasıl anlatmalıdırlar?

Yörükoğlu: Bu gerçek çocuğa mutlaka söylenmeli. Sade bir şekilde ve yaşına çok uygun olarak söylenmeli. Çocukların beş yaşından önce bunu anlayabilmesi çok güçtür. "Baban içerde" ya da "Baban kötü kişi" gibi bir şeyi anlayamayacaktır. Babasının bir yerde kapalı tutulmasını da anlayamayacaktır. Çocuğun her sorusunu cevaplamak zordur. Ancak son söyleneceği en baştan söylemek gerek. Çocuk babasının kötü kişi olduğunu kabul etmeyeceği için babasını içeri atanların kötü kişi olduğunu düşünecektir. Bu nedenle sade bir açıklama çok önemlidir.

Nokta: Türkiye'de cezaevi koşulları ve görüş olanakları bir hayli sert. Bu durumda çocuklar anne ya da babalarını görmeli midirler?

Yörükoğlu: Kesinlikle evet. Her şeye rağmen çocuk babasını

görmelidir. Bu parmaklık arkası da olsa, çocuğu yadırgatsa da asla çocuk cezalandırılmamalıdır. Çünkü çocuğun anne ya da babasını görme hakkını elinden almak büyük bir cezadır. Çocuğun haklarına aykırıdır. Her çocuk anne ve babaya muhtaçtır. Onlarla güzel bir ilişkisi olmalıdır. Yakınında olmasalar bile düzenli bir ilişki mutlaka olmalıdır. Bizdeki uygulama buna pek olanak sağlamıyor. Çocuk babayı daha sık ve daha uzun görmelidir. Sadece bayramlarda değil.

Bunun yararı çift yönlü. Hem çocuğa hem de içerde yatan kişiye yararı var. İçerdeki kişiye sorumluluklarını hatırlatmak ve aile bağlarını canlı, taze tutabilmek o kişiyi daha insancıl ve daha sıcak kılar. Hayattan bağlarını koparmak ise kişiyi küskün ve öfkeli yapar. Çocuk açısından ise en temel hakkının yerine getirilmesidir bu.

Nokta: Bu durumdaki çocuklarda sorunlar olabiliyor mu?

Yörükoğlu: Pek çok sorunlarla karşılaşabilir. Her şeyden önce çocuğun çevresinde örnek alacağı bir erkek modeli yoksa, özellikle erkek çocuk kimliğini kazanmakta güçlük çeker. Babanın koruyucu otoritesinden yoksun kalan çocuk elbette sorunlar taşıyacaktır. Ayrıca, bu, baba ve eş desteğinden yoksun bir anne için de doğal olarak sorun olacağından problem yaratacaktır. Annenin de birçok sorunu vardır. En başta para sorunu vardır. Derdini anlatacak kimsesi olmamak sorunu vardır. Bu sorunları olan bir annenin çocuğuna soğuk davranması kolay, onunla sıcak bir ilişki kurup sürdürmesi zordur.

Nokta: Tahliye sonrasında uyum sorunları olacak mıdır?

Yörükoğlu: Elbette. Hele hele uzun süre çocuk babayı, baba çocuğu görmemişse uyum sağlamaları çok zor. Ama düzenli bir görüşme olsaydı uyum problemi en kolay şekilde atlatılırdı. Çocuğa başından gerçeği söylemek tahliye sonrası uyum döneminde çok yarar sağlayacaktır.

lerinden yakınıyorlardı. Tülay Sönmez, bunu en yoğun yaşayan annelerden biriydi; "Bazen dayanamayıp oğlumu, cinlerle, öcülerle korkutmaya çalıştığım oluyor" diyordu... "Ama oğlum, 'kendi inanmadığı şeylerle beni korkutacak' diye dalga geçiyor.. Öte yandan yaşıtlarının oynadığı bir sürü oyun saçma ve basit geliyor ona... Yani çocukça düşünmeyi erken bırakıyor. Bir gün, okul arkadaşlarına babasından neden söz etmediğini sordum... 'Anne onlar aptal... Anlamıyorlar ki' dedi... Kendisini aşan konulardan hep uzak tutmaya çalışıyorum onu... Ama, yaşananlar böylesine somutken nereye kadar yapılabilir ki?"

Görüşmeler kısa da sürse, küçük Zübeyr babasıyla bilek güreşi yaparak mutluluğu yakalamaya çalışıyor

Avukat Ayhan Aras ise oğluyla ilgili şunları söylüyor: "Daha ilkokul ikinci sınıftayken benimle demokrasiyi tartışır olmuştu... Birçok kez insanların okudukları, yazdıkları ve düşündükleri ile ilgili olarak hapse atılmasını anlamadığını söylüyordu..."

Birçoğu ise referandumla olduğu kadar seçimlerle de ilgilenmişlerdi... SHP'nin iktidara gelmesiyle "içerdekilere" iyi bir şeyler olacağına inanmışlardı. Ama sonuç, onlarda büyük bir suskunluk yaratmıştı. Başbakan Özal'ın "affın söz konusu olmadığını içeren" konuşmasına müthiş bozulan Sinan "ANAP kazandı, biz kaybettik... Babam yine gelmeyecek anne..." demişti...

Bu çocuklar çok politize olmuştu vesselam...

Haydi hapisçilik oynayalım. Pirsavaş donmuş kalmıştı oturduğu sıranın başında... Bir an sınıf arkadaşlarına baktı... Kimse onunla ilgilenmiyordu oysa... Hepsi defterlerine bir şeyler çiziktiriyorlardı. Ne yapacağını bilemedi Pirsavaş... Biraz önce öğretmeni "Herkes babasının resmini çizsin" demişti çünkü... Usulca doğruldu. Sıkıntıyla öğretmeninin yanına yaklaştı ve alçak bir sesle fısıldadı: "Benim babam tutuklu..." O güne kadar ne öğretmeni, ne de okul arkadaşları biliyorlardı bu gerçeği...

Tutuklu çocukları genellikle çok uzun süreler özel yaşamlarını gizli tutmak zorunda hissediyorlardı kendilerini. Olayın bu yönü arkadaş çevresini sınırladığı gibi, kendi durumundaki çocuklara karşı da özel bir eğilimi gündeme getiriyordu. Bu nedenle, görüş günlerindeki sevincin, onlar için bir başka anlamı daha vardı. "Kendileri gibi" birçok çocukla bir arada oluyorlardı. Çağın'ın en büyük tutkusu, bir başka tutuklu çocuğu olan Deniz ablasıydı... Pirsavaş ise, "Benim gibi babaları içerde olan çocuklarla daha iyi arkadaş oluyorum" diyordu. Birlikte oynadıkları oyunların en başta geleni " hapisçilik" ti. Neyyire Özkan da bunu doğruluyordu: "Bir araya geldiklerinde ilk oynadıkları oyun hapisçilik... Kimi gardiyan oluyor, kimi asker... Ama hiçbiri tutuklu olmak istemiyor..."

Babalarının durumunu arkadaş çevrelerinden gizlemeyenler de vardı... Ama bu çocuklar zaman zaman bazı tatsızlıklarla karşılaşıyorlardı. Örneğin Çiğdem daha ilk günden açıklamıştı arkadaşlarına durumunu... Ama kısa bir süre sonra yaşadığı tatsızlığı annesi şöyle anlatıyordu: "Çiğdem bir arkadaşıyla tartışmış... Çocuk ona kızmış, 'Senin baban hapiste' diye bağırmış... Kızım bana geldiği zaman 'İnşallah onun da babası hapse girer' diye ağlıyordu..."

Babası ceza almakta rekorlar kıran Hazal ise bu konuda zaman zaman yalan söylüyor ve arkadaşlarına hayali olaylar anlatıyordu. Bir

Nokta: Yurt dışında bu sorunlar nasıl çözümleniyor?

Yörükoğlu: Yurt dışında hükümlünün ailesi ile beraber olabilmesi için hafta sonu izni bile veriliyor. Aile ile hükümlünün bir arada olması için mümkün olan her şey yapılıyor. Bir kişiyi topluma kazandırabilmenin en iyi yolu hoşgörü ile davranmak değil midir? Bizde yapılmıyor bunlar. Oysa bu hoşgörü hükümlünün ruh sağlığı açısından ne kadar önemli ise çocuğun ruh sağlığı açısından da o kadar önemlidir.

Nokta: Çocukların babalarını sert koşullar altında görmeleri olumsuz davranışlar yaratmayacak mıdır?

Yörükoğlu: Bakın şunu mutlaka söylemeliyim: Babayı hiç görmemek çok daha büyük saldırgan davranış kaynağıdır. Çocuğu mutsuz ve öfkeli kılar. Tabii o sert insancıl olmayan cezaevi ortamı çocuğu ürkütebilir. Ama her şeye karşın görmemek çok daha büyük bunalımlar yaratacaktır. Çocuk sanki baba kendisini görmek istemiyormuş gibi babaya öfke duyacaktır. Ama görüşme sırasında o sahnenin ürkütücü olmaması çok önemli.

Nokta: Daha olumlu ve insani şartlar için önerileriniz var mı?

Yörükoğlu: Evet, o ürkütücü sahneleri çocuklara yaşatmamak için özel görüşmeler temin edilebilir. Başka bir yerde, cezaevi dışında babalarla çocukları insani ve uygar ölçüler içinde görüştürülebilir. Bunlar pekâlâ insani yöntemlerdir ve gerçekleştirmek hiç de zor değildir.

keresinde, babasının cezaevinden çıktığını, ama işleri olduğu için eve dönemediğini söylemişti... Bir keresinde ise, sokaktan geçen herhangi bir adamı arkadaşına uzaktan göstererek "İşte babam..." demişti...

Rüyalar gerçek olsa. "Rüyamda en çok şunu görüyorum... Ben de cezaevindeyim... Ama o kadar güçlüyüm ki, kapıları açıp babamı dışarı çıkarıyorum. Sabah olup uyandığımda da bütün bunların rüya olmasına çok üzülüyorum tabii..." Pirsavaş'ın düşler dünyasında yaşadıkları bunlar işte... Ayrıca sık sık hayaller de kuruyor Pirsavaş... Örneğin bir Milli Piyango bileti almış, bir de bakmış ki milyonlar çıkmış..." O zaman babamı kefaletle hapishaneden çıkarıyorum... Kefaleti mi?.. Kefaleti filmlerden öğrendim..." diyor... Hayallerin, tasarıların sonu yok tabii... Okula ilk başladığı yıllar, polis ya da komutan olmayı, sonra da babasını kurtarmayı düşünürmüş... Zamanla bundan vazgeçmiş... "Çünkü, yaptığım hesaba göre, ben komutan olana kadar babam çoktan yaşlanır..." diyor...

Cumhurbaşkanı olunca... "Genellikle görüş yoktur... İradeyle görüşmek, koşulları zorlamak isteriz... Bir sürü asker çıkar önümüze... Ortalık makine seslerine kesilir...Çocuklar da çoğu zaman içimizde, yanımızdadır... Onların gözlerinde, güçlü olmak, asker olmakla özdeşleşir böylece..."

Anne Esra Koç, çocukların, cezaevleri önlerinde yaşadıklarıyla, "güç"ü askerlerde görmelerini bu cümlelerle anlatıyor ve kendi oğlunun verdiği bir örnekle durumu somutluyor: "Oğlum büyüyünce asker olacağını söylüyor... Ama denizci ya da havacı değil... İlle de karacı... Sonra cumhurbaşkanı olacak ve babasını kurtarma gücüne erişecek..."

Kimileri de babalarını kurtarmak için böyle uzun vadeli planlara başvurmayıp, hemen harekete geçmeyi yeğliyorlardı... Züheyr bunlardan biriydi... Bir gün cebindeki bütün parasını bir nalbura yatırmış ve çivi almıştı. Çivileri herkesten habersiz babasına verecekti... Babası da bunlarla "camları kıracak, duvarları kazıyacak" ve cezaevinden kurtulacaktı... Ama ziyaret günü bir gardiyan çivileri fark edip çocuğun elinden almaya kalkışınca Züheyr sonuna kadar direndi ve kıyametleri kopardı...

Çağan Önder umutla babasının yolunu gözlüyor

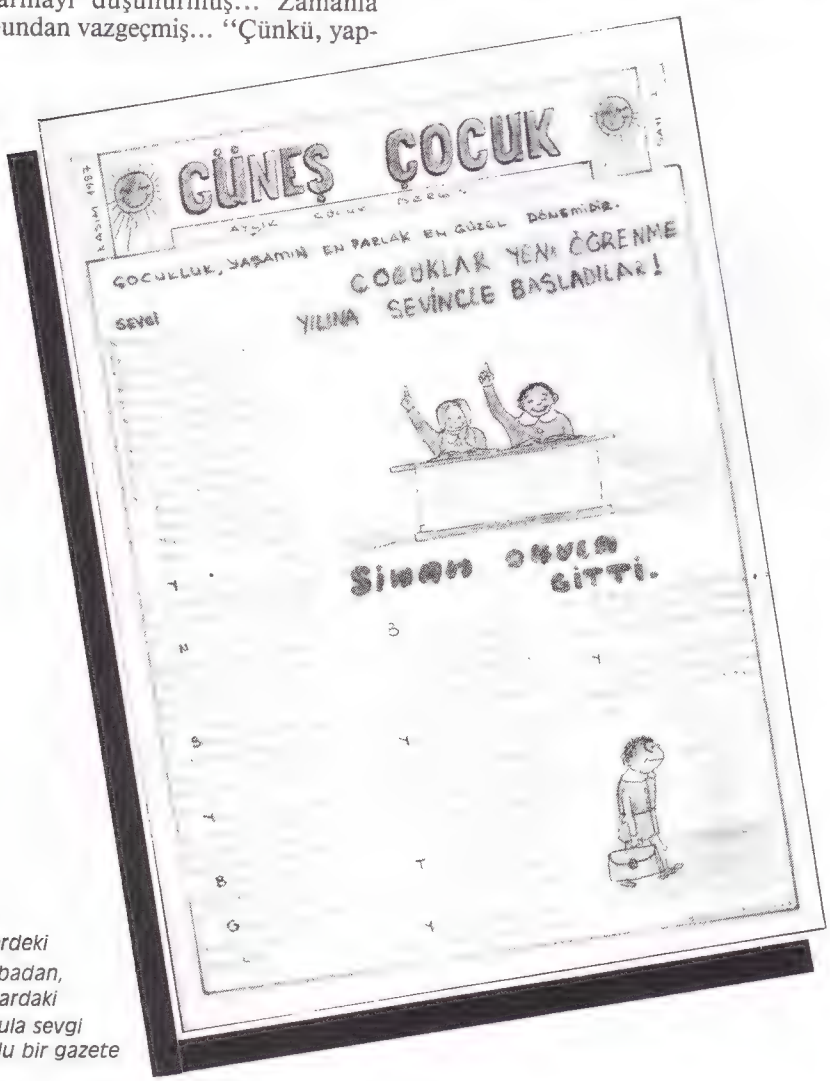

İçerdeki babadan, dışardaki oğula sevgi dolu bir gazete

Bir başka "hüzünlü kurtarma operasyonu" da 1981 yılında Metris cezaevinde yaşandı. Neyyire Özkan, tanık olduğu olayı şöyle anlatıyor: "Metris'te bir görüş günüydü... D-9 koğuşunda kalan, şimdi ismini hatırlayamadığım bir tutuklunun çocuğu görüşe elinde bir deste anahtarla gelmişti. Üç yaşındaydı çocuk... Bir önceki görüşte askerler ona 'baban anahtarını kaybetti onun için dışarı çıkamıyor' demişler... Bu kez, anahtarlarıyla gelmişti çocuk... Anahtarları elinden almak istedikleri zaman önce direndi sonra bağırmaya başladı... Çığlıkları dakikalarca cezaevinin duvarlarında yankılanmıştı..."

.....

Aslında bu çığlıklar yıllardır yankılanıp duruyor... Hem, sadece cezaevlerinin duvarlarında değil... Hemen hemen hiç tanımadığımız, çok az bildiğimiz bir başka dünyada... Binlerce minik yavrunun sabır, gözyaşı ve umutla bezenmiş yaşamlarında...

Hüseyin ŞİMŞEK, Ayşe BAŞTÜRK

Bir Yılbaşı Klasiği

Kişiliğini ve duygularını,
en şık' ve 'en seçkin' biçimde yansıtmaya
özen gösterenlerin zarif sözcüsü:
Modanın doruk noktasından seçilmiş
bir armağan... Vakko'dan.

Vakko

"Moda Vakko'dur"

TÜM VAKKO-BİR ARMAĞAN ÇEK'İNDE
Dilerseniz
bir Vakko Armağan Çek'i sunun
sevdiklerinize
Kendi armağanını kendi seçsin.
binbir Vakko arasından.

BESLENME / YAYGIN YANLIŞLAR

Et sularını dökün!

Beslenme alanında herkesin doğru bildiği çok sayıda yanlış var. Et suyunun ete tercih edilmesi bunlardan biri. Ama en yaygın yanlış yoğurtla ilgili. Uzmanlara göre, yoğurdun uzun vadeli zehirlenmelere engel olduğu inancı gibi, balıkla yenildiğinde zehirlenmeye yol açtığı inancı da "palavra"!

Temel Reis ve Karasakal... İki ezeli ve ebedi düşman yine karşı karşıyaydı işte. Ama seyirciler sonuçtan emindi. Temel Reis her zaman olduğu gibi bir kutu ıspanak konservesini midesine indirecek, aldığı demir sayesinde Karasakal'ı bir vuruşta yere serecekti.

Fakat tam o anda Karasakal cebinden çıkardığı bir çiğ yumurtanın beyazını akıttıktan sonra sarısını kafasına dikiverdi. Ne olduysa ondan sonra oldu zaten. Temel Reis'i kolundan tuttuğu gibi ekseni etrafında bir kez çevirdi ve fırlatıp atıverdi. Reis, kıç üstü oturmuştu yere.

Ispanağa gelene kadar... Tabii, hikâyenin bu ikinci bölümü hiçbir zaman gerçekleşmedi. Ama, Temel Reis'in ezeli ve ebedi düşmanı yumurta sarısı içmeyi akıl edebilseydi, kavga tam da bu şekilde olacaktı. Çünkü ıspanağın demiri en bol gıda maddesi olduğu sadece bir yaygın yanlış, eski deyimle bir galat-ı meşhurdu ve hiçbir bilimsel dayanağı yoktu. Ama öylesine yaygındı ki bu inanç, **Nokta**'nın 50 kişi arasında yaptığı küçük ankette sorulan, "Doktorunuz sizde demir eksikliği tespit etti ve tek bir gıda maddesini tercih etmenizi söyledi. Hangisini tercih edersiniz? biçimindeki bir soruya tam 40 kişi "Ispanak" cevabını veriyordu. Oysa ıspanak, taşıdığı demir açısından değil bir numara olmak ilk sıralarda bile yer alamıyordu. Kuru fasulye bile ıspanağın önünde geliyordu sıralamada.

Üstelik ıspanağın başka bir kusuru daha vardı. Beslenmede yaygın yanlış inançlarla ilgili olarak **Nokta** için özel bir çalışma yapan İ.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sıtkı Velicangil şöyle diyordu bu kusurla ilgili olarak: "Ispanaktaki demirin emilme oranı da çok düşüktür. Örneğin, mutlak değer olarak da ıspanaktan daha zengin olan yumurta sarısındaki demirin vücut tarafından emilme oranı yüzde 25 iken, ıspanakta bu oran ancak yüzde 10'dur."

Et suyunu atın. Beslenmenin galat-ı meşhurlarından biri de et suyuyla ilgiliydi. Etin içerdiği ve beslenme değeri açısından önemli olan her şeyin kaynatmayla suya geçtiği inancı o kadar yaygındı ki, anneler küçük çocuklarına et yerine, suyuna ekmek doğrayarak veriyor, "posa"yı da kendileri yiyordu. Böylece, "dert yemiş" gibi görünen anneler aslında "yarımşardan beş yemiş" oluyor, çocuklara da yalnızca ekmek yemek düşüyordu. Çünkü ekmeğin doğrandığı etin suyunda ne protein, ne de demir vardı. O suyun bilinen sudan tek farkı tuzlu olmasıydı. Birkaç da mineral taşıyor olabilirdi ki, bunları birçok maddeden her an alıyorduk zaten.

Prof. Dr. Velicangil'in verdiği bilgilere göre normal bir insan için iştah açıcılık dışında hiçbir özellik taşımayan bu "su", üstelik taşıdığı pürin bazları nedeniyle gut hastaları için son derece sakıncalıydı.

Etle ilgili başka bir yanlış inanış da, çok pişirildiği takdirde besin değerlerinden epey şey kaybettiğiydi. Başta et ve karaciğer olmak üzere kanlı kanlı yenen bazı hayvansal gıda maddelerindeki kanın içinde bulunan demirden faydalanılacağı umuluyordu bu yolla. Oysa, kanın içinde bulunduğu düşünülen demir, bu gıda maddelerinin hücre ve dokularında oturmaktaydı ve bunlara sıkı sıkıya bağlıydı. Bu yüzden, et, ızgara ya da tavada ne kadar pişirilirse pişirilsin demir olduğu gibi içerde kalıyordu. Ayrıca doğrudan doğruya kan içerek demir almak mümkün değildi. Prof. Dr. Velicangil'in belirttiği gibi, kansız bir hastaya kan merkezinden 500 kilo kan alıp içirilse, hasta bir gram dahi demir alamaz, bir başka deyişle "demir eksikliği kansızlığı"nda bir nebze bir düzleme bile sağlana-

mazdı. O yüzden, eskiden almanya ve bazı ülkelerde üretilen "kan sucukları"na artık gülünüp geçiliyordu. Kan şurupları da Dünya Sağlık Örgütü tarafından yasaklanmıştı. Peki, az pişirilerek yenen etin vücuda sağladığı hiç mi bir şey yoktu?

Nokta'nın bu sorusunu, "öyle demek istemedim" diye cevaplıyordu Dr. Velicangil, "bu yolla vücuda sağlanan bazı şeyler vardır. Sıralayayım isterseniz: Mikroplar, parazitler, tenyalar, şeritler ve başkaları."

"Yoğurt, hakkımız; söke söke alırız!" Bundan 10 yıl öncesine kadar özellikle metal zehirlenmelerine açık işlerde çalışan işçilere istihkak olarak yoğurdun alınması için sendikalar az mücadele vermemişti. Bugün artık bu, kazanılmış bir hak sayılıyor, toplu sözleşmelerin üzerinde tartışma yapılmayan maddeleri arasında sayılıyordu. Peki, yoğurt ve sütün uzun süreli zehirlenmelere karşı koruyucu etkisi var mıydı gerçekten? Böyle bir sorunun sorulması bile abes gibi görülüyordu ama, gerçek şuydu: "Süt, zehirlenmelere karşı koruyucu bir besin değil, ancak işçinin vücudunu takviye edici bir besindir." Yakın tarihe kadar kendi alanının bir numaralı otoritesi sayılan ünlü Alman bilim adamı E. W. Baader'in konuya yaklaşımı aynen böyleydi. Fransız bilim adamı Desoille de "İş Hekimliği" adlı ünlü başvuru kitabında "Süt ve yoğurt, zehirlenmeye karşı korumada hiçbir işe yaramaz" diyordu açıkça.

Kısaca, işçiler yoğurtlarını yiyip, bu şekilde zehirlenmekten korunduklarına kendilerini inandırmasalar ve başka koruyucu önlem taleplerinde bulunsalar daha iyi ederlerdi.

Yoğurdun uzun süreli zehirlenmelere karşı bu işe yaramazlığı, acil tedavilerde de geçerliydi. Zehirlenmelerden hemen sonra yedirilen yoğurtla ilgili olarak, "Yoğurdun acil tedavilerde etkili olduğunu bilimsel olarak öne sürmek bugüne kadar mümkün olmamıştır" diyordu Dr. Velicangil.

Balık ve yoğurt. Asla mı? Evet, demek ki siz de yüzde 95'e giriyorsunuz. Peki, bilimin tercihinize yaklaşımını da öğrenmek ister miydiniz? Evet, uzmanlara göre, yalnızca bizim ülkemizde yerleşmiş bulunan bu yaygın inancın; balıkla yoğurdun birlikte yenmesinin zehirlenmeye yol açacağı inancının hiçbir dayanağı yoktu. **Nokta**'nın başvurduğu beslenme uzmanlarından biri bile, "Yenmese daha iyi" demişti. Tersine, hepsi de isteyenin istediği kadar balık ve yoğurdu birlikte yiyebileceği konusunda hemfikirdi.

"C" vitamininin kanadı yoktur. Beslenmenin en yaygın yanlışlarından biri de meyva sularındaki vitaminlerin, özellikle de portakal suyundaki "C" vitamininin kısa sürede "uçacağı"ydı. Aynı inanış çok yıkanan sebzeler için de geçerliydi. Bu nedenle, başta portakal suyu olmak üzere meyva suları sıkıldıktan hemen sonra telaşla içiliyor, sebzeler de "vitaminlerine yazık olur" diye fazla yıkanmadan ocağa konuyordu. Ne var ki bunların tümü de yanlıştı. Evet, meyva sularının ısı ve öbür dış koşullar nedeniyle bir vitamin kaybına uğradığı doğruydu ama, bu, o kadar da ciddi bir değer kaybı değildi. Örneğin, portakal suyu yarım saat kaynatıldığında bile "C" vitamininin ancak yüzde 35'i gidiyordu. Normal oda sıcaklığında ise zannedildiği gibi değil yarım saat, birkaç saat bekletilse bile bir şey fark etmezdi. Örneğin, portakal suyu iki gün bekleyince "C" vitamininin en çok yüzde 20'si "uçuyordu". Sebzelere gelince; onların az yıkanmasından elde edilecek tek şey toz, çamur ve pislikti. Yıkama suyuna bunlardan başka hiçbir şey karışmıyordu.

...Ve ötekiler. Bunların dışında,

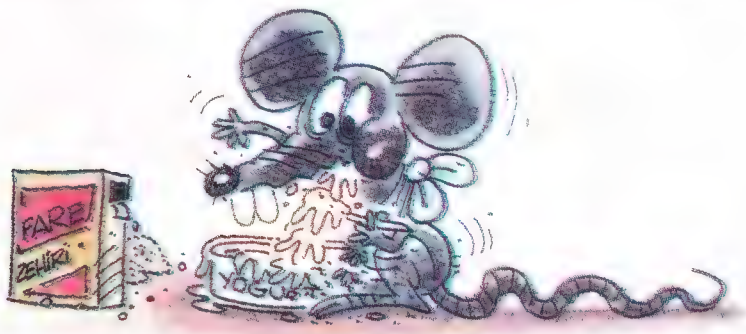

BUGÜN
EK SÖZ'Ü OKUYUN

Şeytan Hediyenin Neresinde?

Yılbaşına hediyelerle girerken... aldığımız hediye sizin aynanızdır. Sürprizli ve hora geçen hediye nasıl alınır? Büyük bir ihtiyacın kötü hediyesi yerine küçücük, minik, minicik bir ihtiyacın büsbüyük hediyesi nasıl seçilir?
Hediyenin büyüğü küçük kutudan çıkar.

- ŞEYTAN HEDİYENİN NERESİNDE TESTİ
- ZEVKTEN SEKİZ KÖŞE MİSİNİZ TESTİ
- YOKSA MİZAHI İŞTE İZAHI TESTİ
- DİKKAT! SÜPERZEKİ ÇOCUK VAR! TESTİ
- SİZ DE ÇAĞ ATLIYOR MUSUNUZ TESTİ
- "GICIK" DESİNLER YİNE DE SORUN TESTİ

Ayrıca Bulmacalar ve Çeşitli Sürprizler...

Bugün SÖZ almayı unutmayın!

SÖZ

Kaliteli Gazete

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Sıtkı Velicangil'e göre bal geleneksel tıbbın yutturmacası

Beslenmede bazı yaygın inanışlarla ilgili olarak yapılan 50 kişilik mini anket

	Et	Et suyu	Açıklama
Et suyu mu, et mi? (Besin değeri açısandan)	4	46	Et suyundan alacağınız tuzu nasılsa başka şeylerden de alırsınız. En iyisi atın
	Evet	Hayır	Açıklama
Balıktan sonra yoğurt	2	48	Bol bol yiyin. Bir şey olursa sorumlusu biziz
Demiri en fazla gıda maddesi ıspanaktır.	Evet 40	Hayır 10	Açıklama Ispanağa gelene kadar...
Yoğurt, zehirlenmeye karşı etkilidir	Evet 50	Hayır –	Açıklama Boşuna kendinizi kandırmayın

doğruluğuna yaygın bir şekilde inanılan ama hiçbir bilimsel değeri olmayan çok sayıda inanış daha vardı. Beslenme Uzmanı Bike Kocaoğlu'na göre örneğin "vitamin depoları" bal ve muz bu açıdan inanılmayacak kadar fakirdiler. Hele bal için söylenen, "sabah işe gitmeden önce at bir kaşık ağzına, tamam, kahvaltıya falan gerek yok" türünden yaklaşımlar kelimenin tam anlamıyla bir "palavra"ydı. Her iki "vitamin kaynağı"da bol bol enerji veriyordu, o kadar. Profesör Sıtkı Velicangil'e göre, balın etrafında örülen bu efsane geleneksel tıbbın zencefil, vb. tatsız bazı maddeleri hep balla karıştırarak vermesinden kaynaklanıyordu. Bal, bu anlamda iyi bir yutturucuydu.

Bike Kocaoğlu, şişmanlamayla ilgili iki galat-ı meşhuru da şu sözlerle anlatıyordu: "yaygın inanışa göre, su şişmanlatır, kızarmış ekmek ise normal ekmeğe göre daha az şişmanlatır. Bunların ikisi de yanlıştır. Suyun şişmanlatmayacağını açıklamaya çalışmak bile gereksiz. Kızarmış ekmeğe gelince; kızartılarak yalnızca ekmeğin içindeki su azaltılır. Şişelerce su insanı şişmanlatmayacak da, ekmeğin içindeki bir parça su mu şişmanlatacak?"

KARİKATÜRLER: EMRE ULAŞ / NOKTA

Beslenme uzmanlarının sözleri bir noktayı açıkça koyuyordu ortaya: Beslenme konusunda doğru bilgilere ulaşmak için daha çok fırın ekmek yemeye ihtiyacımız vardı. Ayrıca uzmanlar da hiç değilse et suyunun ve yemek sularının "fazileti" gibi çok önemli konularda halkı daha fazla uyarmalı, zaten sınırlı olan beslenme olanaklarının heder olmasının önüne geçmeliydiler ●

"Pes" demenin erkekçesi

Erkeğin daima sekse hazır olduğu efsanesi artık dikiş tutmuyor. Hastanelerin psikiyatri servisleri, "bu gece canım istemiyor karıcığım" demek isteyip de diyemeyen erkeklerle dolarken, bazı erkekler durumu kurtarmak için orgazm taklidine başladı

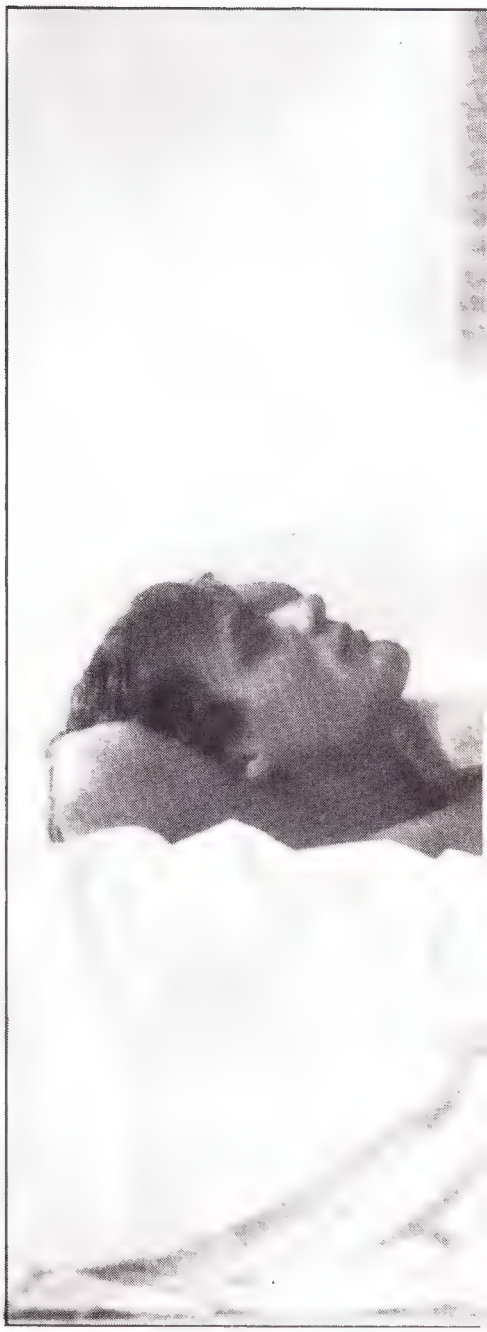

"Onun istediği sıklıkta istemediğim için yatma saatlerimizi ayrı tutmaya çalışıyorum. Çoğunlukla ondan önce yatıp uyuyorum. Çoğu gece benden hemen sonra yatağa gelip tahrik etmeye çalışıyorsa da, ben derin uykuya dalmış gibi yapıp, girişimini savuşturuyorum."

"Gene sorunlu bir kadın." Okudunuz ve gözünüzün önünde hemen bir kadın belirdi değil mi? Belki dudaklarınızdan da "İşte, gene cinsel isteksizlikten yakınan bir kadın" sözleri dökülmüştür ama, yanıldınız. Yukarıdaki sözlerin sahibi, Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'ne baş vurup, cinsel isteksizlikten yakınan ve sayıları giderek artan erkeklerden biri. Evet, "Erkek daima sekse hazırdır ve seksi daima ister" biçimindeki efsane, artık dikiş tutmuyor. Henüz yatak odalarında yapılan samimi itiraflar dönemi açılmadıysa da, hastanelerin psikiyatri servisleri, "Bu gece canım istemiyor karıcığım" demek isteyip de diyemeyen erkeklerle dolup taşıyor.

Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'nden Doç. Dr. Arşaluys Kayır'ın belirttiğine göre, yapılan bazı çalışmalar, "her zaman sekse hazır" erkeklerin yüzde 30'unun sevişirken "canlarının sıkıldığını" gösteriyor. Canları sıkıla sıkıla neden seks yaptıkları sorusuna da oldukça farklı cevaplar geliyor bu erkeklerden. Kimi "karısının ve yuvasının mutluluğu için" yapıyor bu görevi, kimi de "karısının başka yola sapmasından" korktuğu için... Bu erkeklerin ortak bir özelliği de sevişmeyi gözlerinde büyütmek. Sevişmeyi başlatmak, eşlerini hazırlamak, tüm olayı idare etmek, eşlerinin doyuma ulaştığına emin olmak ve nihayet kendilerinin doyması... İşte bütün bu "sorumluluklar" çok ağır geliyormuş erkeklere.

Doç. Dr. Arşaluys Kayır

MUSTAFA AKÖZNOKTA

Oysa, "Cinsellikte 'hayır' diyebilmek çok önemlidir" diyor. Doçent Dr. Arşaluys Kayır, "Ne siz, ne de bir başkası istenen her şeyi yerine getirebilir. Kendinizi ifade edin. Hoşlandığınız ve hoşlanmadığınız şeyleri mutlaka söyleyin."

"Rica ederim, vazifemiz." 40 yaşında, 13 yıllık evli, ilkokul eğitimli R. S., "Son birkaç yıldan beri eşiyle ilişkisinin tatmin edici olmaktan çok uzak" olduğu şikâyetiyle baş vurmuştu Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'ne. Doktorlar, bu kişiye cinsel ilişki sıklığını sorup da "Haftada üç ya da dört kez" cevabını alınca, şaşırarak, "İyi ama, tatmin edici olmayan bir şeyi neden bu kadar sık yapıyorsunuz?" diye soracak olmuşlar. "Rica ederim" demiş adam bu soru üzerine, "Bu bizim vazifemiz. Aksarsa, karım, dışarda bir ilişkin mi var diye soruyor."

Zaman zaman cinsel isteksizlik duyan, ama karılarına ya da sevgililerine bunu ifade edemeyen R. S., aynı şikâyetlerle kliniklere başvuran birçok erkek gibi, "Canım istemiyor demek kadınların hakkı da, bizim niye değil?" diye yakınmayı da ihmal etmemişti.

"Hayır" demek neden zor? Peki, birçok konuda "hayır" demeyi neredeyse refleks haline getirmiş erkekler, seks söz konusu olduğunda neden telaffuz edemiyorlardı bu kısacık sözcüğü?

Psikolog Kayır, şöyle cevaplıyordu bu soruyu: "Kadınlar, çoğu zaman eşlerinin kendilerini ifade etmediklerinden ve bunun ilişkilerinde nasıl problemlere neden olduğundan yakınırlar. Bunun bir tür inatçılık olduğunu söylerler. Oysa erkeklere, kadınlarda olduğu kadar kendilerini ifade edici olmalarına önayak olunmamıştır. Onların, 'erkekçe olmayan' etiketi taşıyan duy-

guları kendi kendilerine bile itiraf etme hakları yoktur.''

İşin bir başka trajik yanı da, erkeklerin kendilerinde içselleştirdikleri bu ''sekse her an hazır'' efsanesini kadınların da aynen benimsememesiydi. Bu nedenle, erkek, kadının seksten kaçınmasına ne kadar tepki gösterse de sonunda bunu onun bir hakkı olarak görüyor, buna karşılık kadında, bu ''hoşgörü'' nün izine bile rastlanmıyordu. Bu tür şikâyetlerle kliniklere başvuran erkeklerin eşleri genellikle ''bir eksiklikleri varmış gibi, acıyarak'' bakıyordu onlara. Bu tür durumlarda erkeğin karşılaşabileceği en yumuşak suçlama ise şu üçünden biri oluyordu: ''Beni istemiyorsun - Beni beğenmiyorsun - Bir başkası var.''

Çare: Orgazm taklidi. Bir yandan kendi yarattıkları efsanenin altında ezilen, bir yandan da kadınların suçlamaları ya da ''kinayeli konuşmaları'' yüzünden onlara dürüstçe durumlarını anlatamayan erkekler, ''meşruiyet içindeki çarelerin'' tükendiğini görüp kadınların eski silahı orgazm taklidine başvurma kararı vermişlerdi. İlk kez 1984'te Linda Levine ve Lonnie Barbach adlı iki psikolog tarafından saptanan bu yeni erkek ''numarası'' önceleri ciddiye alınmamış, ancak ''mekanizma'' açıklanınca ''olabilir'' denmişti. Buna göre, ereksiyon sağlandıktan ve ''duhul vaki olduktan'' sonra erkek boşalmadan, ama boşalmış gibi ''nefes nefese'' kalarak kendini sırt üstü yatağa bırakıyordu.

Psikologlara göre, ithal malı bu sahte erkek orgazmı, çok yaygın olmasa da ülkemiz erkeklerince de zaman zaman uygulanıyordu. Tabii, Türk erkeklerinin bütünüyle özgün ''kendini seksten uzak tutma'' yöntemleri de vardı. Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'ne başvuran 10 yıllık evli, yüksek öğrenimli T.K. adlı kadının kocası da bunlardan biriydi. T.K., ''Kocam benimle her gün cinsel ilişki istiyor ama, ben açıkça karşı koyup 15-20 günde bire razı oluyorum'' deyince, doktorlar kocasını çağırıp konuşma gereğini duymuşlardı. Adam, nasıl olsa karısının kulağına bir şey gitmeyeceği inancıyla açık konuşmuştu: ''Aslında benim de canım istemiyor ama, onun nasıl olsa 'hayır' diyeceğini bildiğim için her gece teklif ediyorum.''

Doktor bana bir çare. Erkeklerin seksteki bu çilesi tipik bir ''kendim ettim, kendim buldum'' olayıydı, bunu erkekler de böyle kabul ediyordu ama, gene de bir şeyler yapılamaz mıydı? Psikologlar ve doktorlar, ''zayıflık göstermeyen, şaşırmayan, korkmayan, kırılmayan ve ağlamayan'' erkek karakterinin bugünden yarına değişmeyeceğini hesaba katarak, bugün için daha pratik bazı öneriler yapmakla yetiniyorlardı. Bu önerilere göre, erkekler her şeyden önce uyarılma ve heyecanla penisin sertleşmesinin ayrı sistemler olduğunu bilmeliydiler. Birine dokunma ve onunla sevişme arzusu anlamına gelen uyarılma her zaman penisin sertleşmesiyle birlikte gerçekleşmeyebilirdi. Bu durumda öneriler şöyle sıralanıyordu: Uyarılmadan penisinizi sekste kullanmayın. Ancak uyarıldığınızda, kendinizi yeterince rahat hissettiğinizde ve endişeli olmadığınızda penisinizi sevişmeye katın.

Ne var ki, bu sorun erkeklerin yalnız başlarına çözebilecekleri bir sorun değildi. Gerçi belayı doğrudan doğruya erkekler sarmıştı başlarına ama, çözümü için kesinlikle kadınların ''hoşgörüsüne'' ihtiyaçları vardı. Doktor ve psikologlara göre, isteksizlik karşısında suçlama eğilimleri ancak ''yıkıcı'' sonuçlara yol açabilirdi●

TARTIŞMA / "ENTEL" DÜŞMANLIĞI

Aydın'lıktan ürkenler

Son yıllarda siyasal çevrelerden basına yansıyan, oradan müziğe, karikatüre her alana sıçrayan bir entellektüel düşmanlığı gözleniyor. "Entel"le "entellektüel" arasındaki ayrımı çizgisinin giderek kaybolması, bu eleştirilerin doğrudan nereye yöneldiği konusunu iyiden iyiye arapçasına çeviriyor.

"Entel kavramını yarı-aydınların ürettiği düşüncesindeyim" diyordu Enis Batur son yıllarda ortaya çıkan entelektüel düşmanlığının nedenlerini açıklarken ve şöyle devam ediyordu: "Bu ancak 'entellektüel' kavramının içeriğinden hoşlanmayanların alaya alabileceği bir şey. Dolaylı yoldan kendi rahatsızlıklarını örtebilmek, gediklerini kapatabilmek için sahici aydına hücum etme yolunu seçiyorlar..."

1980'lerin ilgi çekici ortamında yaşanan değişimler çok geçmeden aydın çevrelere de yansımıştı. Her dönemde ezilen, örselenen aydınlar artık birbirlerini dışlamaya başlamışlardı. Kimsenin üzerine alınmadığı, sürekli başkalarına yönelttiği AIDS'ten beter bir suçlama kelimesi de türetilmişti: Entel... Aydınlar tam anlamıyla alay konusuydu artık. Gazete sütunlarından müziğe sıçrayan aydın aşağılaması, kısa sürede popülerlik kazanıyor, hatta magazin basını asparagas haberlerine 'entel' resimaltları uyduruyordu: "Entel kadın anlatıyor: Birincil sorunsalım kocamı dıştalamak..."

İş bununla kalsa iyiydi. Cumhuriyet gazetesi karikatüristlerinden İsmail Gülgeç "Entellektüel Ayı" diye bir tip ortaya atıyor, aynı gazetenin bir başka karikatüristi Kemal Gökhan da, entellektüelleri başka bir dünyadan gelmiş garip yaratıklar olarak çiziyordu. Entellektüel düşmanlığının müzik dünyasına yansıması ise daha ilginçti. Fikret Kızılok ve Bülent Ortaçgil ikilisi "Pencere Önü Çiçeği" adlı kasetlerinde "Şişeler virtüel gece yarısından evvel / Bir kadın tavındadır entelektüel" diyerek son derece alaycı bir parça yapıyorlar; uzun süren bir ayrılıktan sonra Türkiye'ye dönen Cem Karaca da ayağının tozuyla "Yarım Parsiyon Aydınlık"tan söz ediyordu. Siyaset sahnesinde ise DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, aydınları halktan kopmakla suçluyor ve hepsini dışlıyordu. Üstelik Ecevit de yabana atılamayacak bir entellektüeldi...

"Biz ne aydınlar gördük..." Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in 28 Mayıs 1984'te Manisa'da yaptığı konuşma, aydın aşağılanmasının ilk sinyallerini mi veriyordu acaba? Evren, "Biz ne aydınlar gördük..." diye başladığı konuşmasında "vatan hainliği yapan bazı şairlerden" söz ediyor, son Osmanlı padişahı Vahdettin'in de "aydın" olduğunu vurguluyor ve sözlerini şöyle bitiriyordu: "Ben ne yapayım öyle aydını?.."

Peki ama neydi aydınları böyle "suçlu" duruma düşüren? Şair ve denemeci Enis Batur'a göre, "Aydın kişi parmağını arı kovanına soktuğu için" sempatik karşılanmıyordu. Batur, "Aydının yani entellektüel kişinin, temelde kimsenin işine gelmeyecek bir insan olduğunu" düşünüyordu. "Çünkü, kimsenin işine gelmeyecek şeyleri söylemekle yükümlüydü aydın kişi. Bu kişilerin tanımı ve yapısı bi-

Fikret Kızılok'un 'kadın tavında olan entellektüel'i acaba kim?..

Cumhuriyet gazetesi karikatüristlerinden Kemal Gökhan'ın "entel" tiplerinden biri...

le antipati toplamaya yetkiliydi.''

Aydınların böyle birdenbire horlanan, alay edilen hatta aşağılanan kişiler durumuna gelmelerinin sebebi neydi? Şair ve felsefeci Hilmi Yavuz, 80 sonrasının değişen tarihsel koşullarına dikkat çekerek cevaplıyordu bu soruyu: ''Türkiye artık büyük ölçüde somut üretimleri bulunan, elle tutulur işler yapan ve o elle tutulur işleri kolayca ve çok çabuk birtakım somut parasal karşılıklara dönüştürebilen insanların öne çıktığı bir dönem yaşıyordu. Bir anlamda 'işbitirici' olarak nitelenen bu insanlar belli bir statü kazanmışlardı. Aydınlar ya da entellektüeller içinse 'işbitirici' olmak değil, belki tam tersine 'işbitirmeyici' olmak önemliydi. Sürekli sorgulayan, problemleri daha da derine inerek kuşatmaya çalışan aydın için 'işbitirme' diye bir şey söz konusu bile olamazdı. Dolayısıyla, 'işbitirici' insan imajının yüceltildiği ölçüde, 'işbitiremez' durumda olan aydınların aşağılanması kaçınılmazdı...''

ADEM ALTAN / NOKTA

Mehmet Altan: ''Serbest piyasa ekonomisi aydına talep olmadığını ortaya koydu''

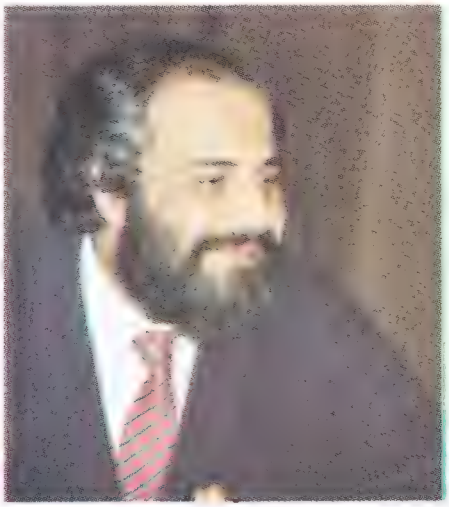

KADİR CAN / NOKTA

Enis Batur: ''Entellektüel, arı kovanına parmağını soktuğu için antipatik görülür...''

Ah şu serbest piyasa! 80 sonrasında büyük bir ivme kazanan aydın düşmanlığının nedenleri sorgulanırken, bu döneme yönelik ilginç çözümlemeler de göze çarpıyordu. Köşe yazarı Mehmet Altan, 80'den sonra başlayan dışa açılma sürecini vurgulayarak, bu durumun bir zihniyet değişimini de beraberinde getirdiğini söylüyordu. Altan'a göre, bu zihniyet değişimi birtakım kavramların yeniden gözden geçirilip tartışılmasını da ön plana çıkartmıştı. Bu kavramların arasında ''entellektüel''in de bulunması ve bunun giderek bir aşağılamaya dönüşmesi anlaşılabilir bir durumdu. ''Çünkü, serbest piyasa ekonomisinin ortaya çıkmasıyla aydına bir talep olmadığı da gözle görülür bir hale gelmişti. Aslında bunlar öteden beri aydın numarası yapan insanlardı. Zaten asıl sakatlık da buydu ya: Türkiye'de gerçek aydınla sahtesi hep birbirine karıştırılmıştı. Sahte aydınların horlanması ise gayet doğaldı. Ama ister istemez kurunun yanında yaş da yanıyordu...''

Suçlu ayağa kalk! ''Entellektüel Ayı, karikatürden anlamayan ve karikatürü bizde tanıdığını söyleyen Genel Yayın müdürüm Hasan Cemal'dir bir yönüyle... Bu sözlerim gazeteden kovulmama neden olabilir, ama öyle. Doğru, entelektüellere yoğun bir saldırı var ancak Entellektüel Ayı'nınböylebir amacı yok...'' Cumhuriyet gazetesi karikatüristi ve ''Entellektüel Ayı''nın ''mimarı'' İsmail Gülgeç söylüyordu bunları...

Garipti belki ama entellektüelleri alaya alanlar entellektüel düşmanı olmadıklarını, tam aksine gerçek entelektüellere büyük saygı duyduklarını belirtiyorlardı. Gülgeç, ''Entellektüel Ayı'nın yaptığı bazı esprilerden kendisinin bile utandığını'' söylüyordu örneğin.

Cumhuriyet gazetesinin bir başka çizeri Kemal Gökhan da entellektüelleri ya da aydınları eleştirdiğini kabul etmiyordu. Gökhan'a göre, ''çizdiği tipler, olabildiğince karmaşık bir ifade biçimini kendisine dil olarak seçmiş insanlardı. Üstelik bunların karşısına geçerek değil, içinde yer alarak bir eleştiri getiriyordu. Eleştirdiği kendisi de olabilirdi, bir arkadaşı da.'' Gökhan, ''Entellektüel kelimesininanlam alanını dolduracak insanların son derece az olduğunu düşünüyordu Türkiye'de. Dolayısıyla, 'entel' ke-

Cem Karaca: ''Ben kesinlikle aydın düşmanı değilim. 'Yarım Porsiyon Aydınlık'ta anlattığım tipler, ben Türkiye'ye gelince bana karşı tavır alanlardır...''

limesi bir tepkiyi de beraberinde getiriyordu."

Karaca'nın aydınları... "Entelektüel bir beyindir" diyordu Cem Karaca, "entel ise kalınbağırsak. İkisinin de üretimi vardır ama farklıdır... İşte ben 'Yarım Porsiyon Aydınlık'ta, Türkiye'deki moda tabirle 'entel'leri anlatıyorum."

"Gerçek anlamıyla aydın olan kesim" Cem Karaca'yı hiç de rahatsız etmiyordu. Çünkü, "kendisi de aydın olmaya çalışan bir insandı. Ama 'aydın oldum denilince aydın olunmuyordu.' Dolayısıyla, kendisinin 'Yarım Porsiyon Aydınlık'ta eleştirdiği kişiler, kesinlikle aydınlar, aydın olma gayreti içinde olanlar değildi." "Bu yarım porsiyon aydınlar kim?" sorusuna ise Cem Karaca ilgi çekici bir cevap veriyordu: "Türkiye'ye gelince bana tepki gösterenler ve bu şarkıdan alınanlar..."

Cem Karaca'ya göre Türkiye'de aydın düşmanlığından söz etmek pek mümkün değildi. "Bazı insanlar iri iri laflar ederek bir karmaşaya yol açmışlar ve bunun için de halk artık aydınlara sıcak bakmamaya başlamıştı."

"Pencere Önü Çiçeği"nin ikilisi Fikret Kızılok ve Bülent Ortaçgil ise aydınla entellektüelin farklı şeyler olduklarını düşünüyorlardı. "Entellektüeller, özellikle azgelişmiş ülkelerde üst yapıyı oluşturan ve yönlendiren kişilerdi. Bir bilgi deposu halinde olan entellektüeller bunu yaşama biçimi haline ve eyleme dönüştüremezlerdi. Dolayısıyla, şarkı sözlerinin ele alınış biçimi de oldukça enteldi..."

Anlaşılan aydınla yarım-aydın veya entel arasındaki ayrım çizgisi iyiden iyiye silikleşmişti. Bu ise son derece "tehlikeli" bir durumdu. Çünkü entel veya yarım-aydın imajı, giderek gerçek aydınları da kuşatan bir yaklaşım biçimini sergiliyordu. Düzmece aydınlarla gerçek aydınlar arasındaki çatışma ise sürüp gideceğe benziyordu... Ama gün gelecek belki de şu slogan dillerden düşmeyecekti: "Dünyanın bütün entellektüelleri, birleşin..."

Sefa KAPLAN

'Hasetle bilenmiş bir saldırganlık...'

Eleştirmen Füsun Akatlı, entellektüellere yöneltilen eleştiriler konusunda* Nokta *'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Son yıllarda artan aydın düşmanlığının sebepleri sizce nelerdir?

Akatlı: Yönetim kademelerinden başlayarak toplumun çeşitli kesimlerine yansıyan, dediğiniz gibi derece derece düşmanlığa vardığı gözlenen bir dışlama söz konusu, aydına yönelik. Aydınla entellektüel arasında bir nüans var gerçi; ama tepki, bu nüansı da fazla gözetmiyor. Aydın, tanımı gereği, "kişi" olma aşamasını gerçekleştirmiş bir bireydir. Dolayısıyla sürü içinde yer almaz. Donanımı gereği de, seçkindir. Kitleler seçkine iki türlü tepki gösterebilir: Seçkin, toplumda geçerli değerler dizgesinin ölçütlerine vurulduğunda "başarılı" ise, gıpta, hayranlık, öykünme tepkisi uyandırır. Yok eğer başarısının, aynı değerler dizgesi içerisinde bir "kıymet-i harbiyesi" yoksa, psikolojik ve sosyal bakımdan doğal olan tepkiyi alır; yani horlanır, aşağılanır, alay konusu olur. Belletilen yolda düşünmeyen, kendi hedefini kendi belirleyen, üstelik yine tanımı gereği geçerli dizgelere eleştiri yönelten biridir aydın kişi. Düşünmeyen, eleştirmeyen, tek tip, uyumlu, sessiz bireylerden oluşan bir toplum isteyen bir yönetim, elbette aydından hoşlanmayacaktır. Yönetilenlere, yani topluma gelince; o toplumda değerler dizgesi değişmiş, zihinsel birikim ve üretim, entellektüel donanım beş para etmemeye başlamışsa, toplum zaten çoğunluğun her azınlığa karşı benimsediği düşmanca tavrı benimsemeye hazırdır.

Nokta: Ancak aydın kesimlerden de aydınlara yoğun eleştiriler geliyor. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

Akatlı: Burada iki tür tepki söz konusu. Birincisi, salt yükseköğrenimli olmaları veya yaptıkları iş dolayısıyla, istatistik ölçütlerle aydın sayılan kesimden geliyor. Onların da aslında kişileşmemiş bireyler olarak; kendilerinden daha farklı, daha gelişkin, daha donanımlı olduklarını sezdikleri gerçek entellektüellere, hasetle bilenmiş bir saldırganlık yönelttiklerini söyleyebiliriz. "Ulaşamadığın aydına 'entel' de, geç!" tepkisi onlarınki. Özentili, yapmacık, takınma davranışlarla "entellik" taslayanların iticiliğinden yararlanıp, onları gerçek entellektüellerden ayırt etme zorunluluğundan yan çizerek aydın düşmanlığı yapıyorlar.

İkinci tür tepki ise; sözünü ettiğim ayrımın bilincinde olarak gerçek aydınlara, entellektüellere değil, ama "entel" hafifsemesini hak edenlere yönelen bir tepkidir sanıyorum.

Nokta: Bu sahte entellektüeller ya da "entel"ler kimler peki?

Akatlı: Düşünce üretimi ile, kültür birikimi ile değil de; takınma tavırlarla, özentilerle entellektüellik taslayanlar. Kılık kıyafette özenle seçilmiş bir özensizlik ya da özenti bir dış görünüm, özellikle iletişim kopukluğunu amaçlayan anlamsız bir jargonla konuşup yazma, etrafını aşağılama, saygısızlığı doğal hakkı olarak görme, "marjinal"lik sevdası, bunların belli başlı özellikleri. Kaç yaşında olurlarsa olsunlar, adolescent psikolojisini yaşamaktadırlar bu "entel"lerimiz.

Dünyada yayımlanmış binlerce kitaba araştırmaya, fotoğrafa, belgeye sahip olmanıza imkan yok! ***Şimdi, gerek de yok!***

Şimdi Dev Bir Ansiklopedi Yayımlanıyor:

GÖRSEL BÜYÜK GENEL KÜLTÜR ANSİKLOPEDİSİ

Binlerce kitabı, kitaplığı, araştırmayı, belgeyi, fotoğrafı bir araya toplayan, konularıyla, kapsamıyla dev bir eser... Dev bir ansiklopedi.

Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi büyük bir çalışmanın ürünü. Kendi alanında uzman 200'den fazla bilim adamının 2 yılı aşkın süreyle hazırladıkları eksiksiz bir kaynak. Kendi kültürümüze ait tüm bilgileri de içeren ülkemizdeki ilk özgün ansiklopedi.

Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi çağdaş insanın ansiklopedisi. Bilgiyi, gerektiği zaman kolayca bulan, istediği için öğrenen insanın...

Mutlaka sahip olun.

Her Pazartesi Mutlaka Alın.

GÖRSEL YAYINLAR
"çağdaş bilincin ürünleri"

SÖYLEŞİ / MANUEL PUİG

Sinema ile mecnun

"Ben hemen perdeyi seçtim. Beyazperdede bir düzen vardı; iyiler ödüllendiriliyor, kötüler cezalarını buluyordu. Yani yaşamdan çok daha açıktı... "Hayır, bu sözler o unutulmaz roman ve filmin, "Örümcek Kadının Öpücüğü'nün başkahramanı Molina'ya ait değil. Sinemanın hayal dünyasını her zaman yaşama yeğleyen kişi, romanın yazarı Manuel Puig'in ta kendisi... Yazar olarak Puig'i Türk okuru da "Örümcek Kadının Öpücüğü"nden tanıyor. Ama onun yazısındaki keyfi tadanlar yıllar önce, herhalde yanlışlıkla olsa gerek, bir "pembe dizi"den yayımlanıp gözden kaçmış "Rüya Gibi" adlı romanını da keşfettiler. Şimdi sıra geldi, 54 yaşındaki Arjantinli yazar kendisini tanımaya. İşte İtalyan Epoca dergisinin Puig'le yaptığı söyleşi.

Epoca: Ülkenizi saran ve "pampa" adı verilen geniş bozkırda geçen çocukluğunuzdan biraz söz eder misiniz?

Puig: Yaşadığımız yer farklıydı. Arjantin'in tam ortasında, herkesten ve herşeyden uzak bir yerdi. Müthiş bir düzlüktü, ağaç yoktu, su, yer altından çekilirdi. Hava kuru, gökyüzü berrak ve yıldızlıydı. Ama şimdi hiçbiri kalmadı. Pampa artık kuru değil, her yer göl. Rutubet ve çamur hüküm sürüyor artık.

Epoca: Ailenizin hali vakti yerinde miydi?

Puig: Orta sınıf bir aileydik. Annem kimyagerdi ve kasabanın hastanesindeki laboratuvarda çalışıyordu. Babam yöreden bir tüccardı. Arjantin'e kaçmış çılgın bir İspanyol anarşistinin oğluydu. Babamın trajik bunalım dönemleri vardı. Annem ise her kadın gibi pratik bir tipti ama hayallere kapılıp giderdi. Geçinemezlerdi. Küçük bir çocuktum ama onların yanlış yolda olduklarını hissediyordum.

Epoca: Ailenizin bu tatsız gerçeğinden kaçış yolu buldunuz mu?

Puig: Kasabamızda günde iki film oynatan bir sinema vardı. Akşamüstü bir film, gece bir film. Hergün akşamüstü altıda annemle sinemaya giderdik. O beni anlardı, benim arzularım onun da arzularıydı. Elele tutuşur ve filmlerin dünyasına birlikte adımımızı atardık. Aslında o filmler hayal ürünüydüler ama benim gerçeğimdiler.

Epoca: Sinema, bir anlamda hayatınızı kurtarmış...

Puig: Evet, gerçeğin yalnızca ülkem ve ailem olmadığını öğrendim. Başka şeyler vardı, yüzlerce, binlerce... Pek çok şey, sinemanın çocukluğumu etkilediğini açıklar. Herşeyden önce romanlarım; İlk romanımın adı "Rita Hayworth'a İhanet"di; ikili rol tutkum; gerçekle, hayalin karışması; diyalog tekniklerim hep film senaryosunu andırırırlar. "Örümcek Kadının Öpücüğü'nde eşcinsel Molina'nın devrimci Valentin'e anlattığı 4 film, sinematografik imgelemin yetkin bir simgesi olan Greta Garbo'ya olan tutkum, bu etkinin göstergeleri.

Epoca: Ailenizden ve kasabanızdan ne zaman uzaklaştınız?

Puig: İlkokul bitince Buenos Aires'e gittim. Bir ortaokula yatılı yazıldım ve ilk darbemi yedim.

Epoca: İlk darbe mi?

Puig: Ben kasabamın dışına çıkınca herşeyin beyazperdedeki gibi gelişeceğini sanıyordum. Oysa başkentte düzensizliği, saldırganlığı kötülüğü, karışıklığı buldum.

Epoca: Hep düzen, düzensizlik gibi sözcükler kullanıyorsunuz...

Puig: Şunu söylemek istiyo-

Puig bugün 54 yaşında. "Ünden, yuppilikten, Rambo'dan ve seksten bıktım" diyor

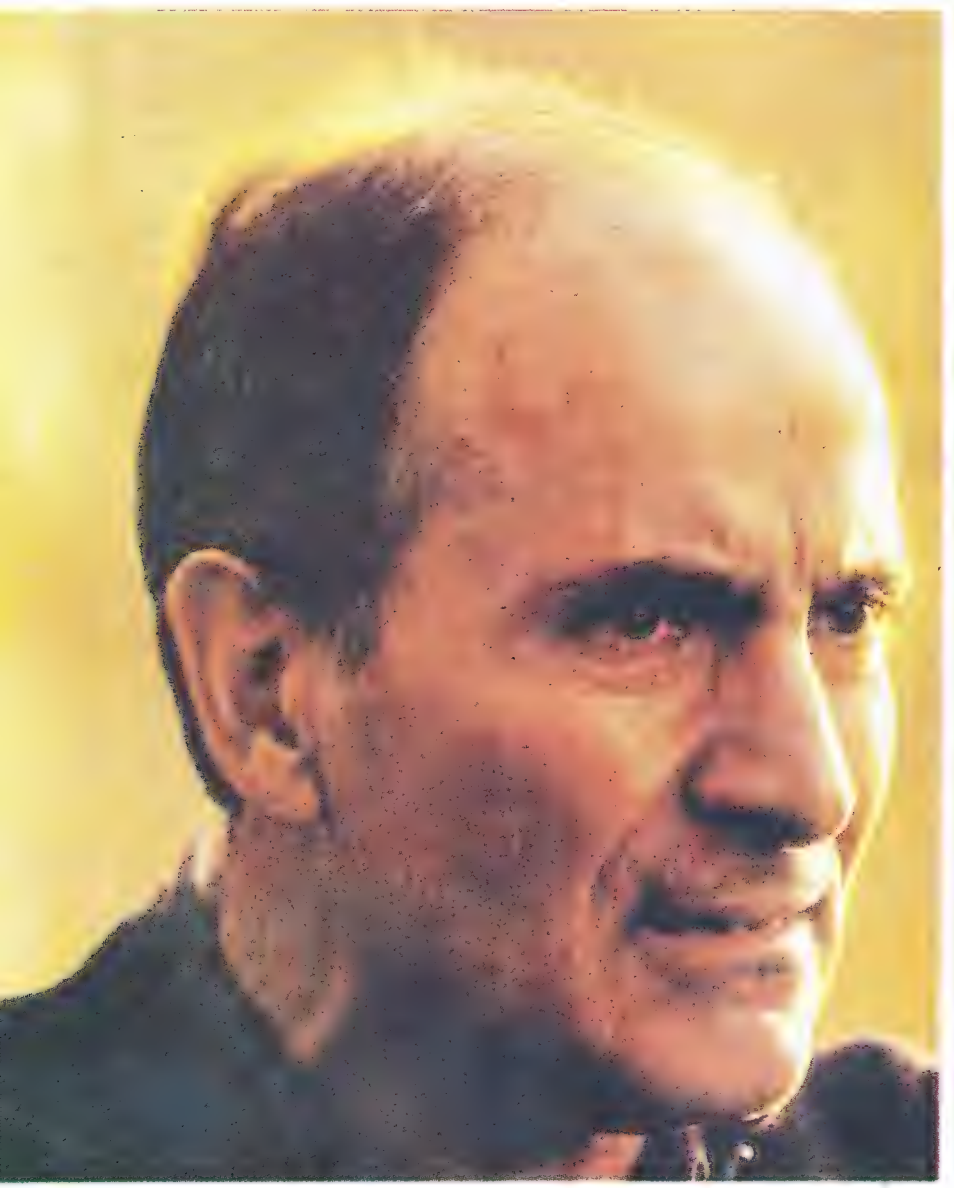

Manuel Puig in hem kendi iç dünyası, hem de romanları beyazperdenin nostaljik simgeleriyle tıka basa dolu. İlk romanı adını Rita Hayworth'tan (sağda) alıyordu. Greta Garbo'ya ise tutkun

rum. Hayatta iyi nerede, kötü nerede, ne doğru, ne yanlış, ne onurlu, ne onursuz belli değil. Oysa sinemada değerler açıktır.

Epoca; Hayal etmeye devam mı?

Puig: Yaşamım boyunca hayal ettim, etmeseydim yazık olurdu. Dinleyin: 1946'lardayız, savaş sonrası İtalyan filmleri geliyor Arjantin'e. Allahım, herhalde mutluluk bu olmalı, diyordum. Oraya gitmek, orada sinema yapmak, yaşamak, sevmek istiyordum. Seçimimde hiç kararsızlık çekmedim, Roma'daki sinema deneme merkezine gitmek istiyordum. Ama 1956'da İtalya'ya geldiğimde yalnızca yenigerçekçilik sinemada geçerliydi. Gerçekçi ve toplumsal bir sinemanın dışında kalan her şeyi olumsuz yargılıyorlardı.Oysa bir de Hollywood vardı. Amerikan filmlerinin iyi kurulmuş öyküleri var, anlatma sanatını biliyorlar, iyi oyunculara sahipler. Neden bunları inkar edeyim? Roma deneyimim bende olumsuz etkiler bırakmıştı.

Epoca: Gelelim "Örümcek Kadının Öpücüğü"ne...

Puig: 1974-75 arasında bu roman üzerinde çalıştım. İspanya'da yayınlandı. Yönetmen Hector Babenco sinemaya uyarlamak istediğini söyleyince çok şaşırdım. Böyle bir şey hiç aklıma gelmemişti. Babenco ile çalışmaya başladık ama çok zor bir insan olduğu için kaçtım. Ünlenmek ve ardından para gelmesi benim için büyük sürpriz oldu.

Epoca: Bir İtalyan yayıncı romanınızı reddetmişti değil mi?

Puig: Saklamaya gerek yok, yayıncı Feltrinelli bana romanı beğenmediğini, tekrarlarla dolu olduğunu, film öyküleri üzerinde durmamın ise monomanyaklık olduğunu yazmıştı. Aslında yayıncı mektuplarıyla bir kitap yazabilirim. Bunlar benim birkaç yıl çalışamamama neden oldular. Beni hatalı cümleler kurmakla ve pornografiyle suçladılar. Time'ın Brezilya baskısı da son romanımı yılın "edebi felaketleri" arasına soktu.

Epoca: Hollywood için çalıştınız mı?

Puig: "Örümcek Kadının Öpücüğü"nden sonra bazı projeler için beni çağırdılar. Ama orada yaşayamam. İnsanların yarıdan çoğu şizofren. Herkes kokain kullanıyor. Vurgulu konuşan, sert jestli, İngiliz kumaşından elbiseler giyen, güçlü gözüken ama hepsi görüntüden ibaret tipler. Los Angeles'te ve genel olarak ABD'de mutsuz oldum. Herkes rol yapıyor ve kimse kendisi değil. Şunu söylemek istiyorum: Hepimiz iletişim kurmak, kendimizi dinletmek ya da dinlemek için rol yaparız... Ama insanlar başkalarının rolünü yaptıklarında kişilik sorunu ortaya çıkıyor. Bugün Amerikalıların en büyük sorunu bu, sanırım. İnsanla insan arasına öyle bir uçurum giriyor ki, kimse kimseye dokunamıyor...

Epoca: Reagan'a "Büyük İleten" desek doğru olur mu?

Puig: Reagan söylediklerime en güzel örnek. Bir oyuncu, başlıbaşına bir rol ve bir değer. Aşırı yalın bir Hollywood modeli. Reçetelerinin hazmı kolay, tatlı ve davetkâr.

Epoca: Sizin cinsellik üstüne değişik bir kuramınız var. Yüzyılların koşullandırmalarıyla cinselliğe çok önem verdiğimizi savunuyorsunuz. Gerçekten seksin yemek, içmek, uyumaktan daha önemli bir yanı yok mu?

Puig: Cinselliğimizi kültürel koşullandırmalarımız içinde ele alıyoruz. Suçluluk duygusu, gettolaştırma, eşcinsellik, nemfomani gibi tanımları suçlayıcı biçimde kullanma... Diyorum ki, başka bir şeyden konuşalım. Bunun masum bir oyun olduğunu ve herkese mutluluk verdiğini düşünelim, o zaman seksin pek de önemli olmadığını göreceksiniz. Dikkatimizi duygulara ve sevgiye yöneltelim ●

HİLKAT SAYDAMER/NOKTA

Nihat ve Rüştü Asyalı kardeşler masallarındaki öğütleri büyüklere de iletiyorlar

TELEVİZYON / DEĞİŞEN MASAL ANLAYIŞI

Ne varmış, ne yokmuş

İkinci Kanal'da yayınlanan Asyalı kardeşlerin masal programında çocukları uyutmaya değil, düş güçlerini canlandırmaya yönelik bir anlayış hâkim. Bu programda klasik masalcı amca ve ninelere de rastlanmıyor

"Bizde çocuklara öğüt ve ahkâm kesme yok. Çünkü direkt olarak öğüt vermek, ancak bir çocuğu kendinizden uzaklaştırmak istiyorsanız geçerli bir yoldur. Biz çocuğa gerekecek her türlü bilgiyi masallarımızın içine dengeli bir biçimde yerleştirmeye çalışıyoruz. Öğütlerimizi programı beslediğimiz shovların, şarkıların, hatta masalların içinde çocuklara olduğu kadar büyüklere de veriyoruz aslında. Bu arada çocuğun yanında yer almaya özen gösteriyoruz. Kendimizi o çocuğun yerine koyuyor ve biz olsaydık nelerden hoşlanırdık diye düşünüyoruz." Televizyonun İkinci Kanalı'nda her perşembe 19.10'da ekrana gelen ve çocuklar kadar büyüklerin de ilgisini çeken "Bir Varmış, Bir Yokmuş", adlı programın yazarı Nihat Asyalı, Rüştü Asyalı ve oyuncu-anlatıcısı anlayışlarını böyle özetliyorlardı.

Her alanda televizyona yeni bir soluk getirme çabasıyla dikkat çeken TV2'nin yapımcıları, yeni döneme girerken klasik masal anlatmanın ötesinde bir program hazırlamaya karar veriyor ve bunun içinde Rüştü Asyalı ile Nihat Asyalı kardeşlere başvuruyorlardı. İki kardeşin farklı bir yaklaşımla özgün bir biçimde ürettikleri masallar gerçekten kısa sürede büyük ilgi topluyordu. Üstelik bu ilgi salt çocuklardan değil büyüklerden de geliyor, birçok yetişkin perşembe günleri akşamüstü televizyonlarının başında olmaya özen gösteriyordu. Ne olmuş, nasıl olmuştu da masal gibi ardındaki geniş bir geleneğe yaslanan, kuralları kalıplaşmış bir türde bu yenilik sağlanabilmişti?

Masalcı dede ve nineye son. Programı hazırlamaya karar verdiklerinde Asyalı kardeşlerin önünde çok önemli bir problem duruyordu: Masalcı amca, masalcı nine klasik tiplemesi. Bu tiplemenin aşıl-

ması gerekiyordu, ancak yerine ne konacaktı. Sonunda programın değişmez tipi, sevimli kahraman Penguen Pertev ortaya çıkıyordu. Nihat Asyalı bu süreci anlatırken şunları söylüyordu: "Programlarımızda Rüştü, asla bir masalcı amca değil. O çocuklara masal anlatan bir çocuk. Tabii bu çocuk rolü oynadığı anlamına gelmez. Bizim tipimiz, anlatırken, söyleşirken kimseye öykünmez, ya da kimsenin rolünü oynamaz. İçinde yaşattığı çocuğu konuşturur. Belki görünmeyen bir yaratık dolaşacaktır çevresinde. Bir penguen onunla konuşacak, şakalaşacak, oynaşıp tartışacak. Başlangıcından bu yana masalımızın simgesi haline gelen Penguen Pertev, Rüştü Asyalı'nın içinde yaşattığı çocuğun görünmeyen simgesidir gerçekte."

Rüştü Asyalı da penguen tipini seçmelerinin çok özel bir anlamı olduğunu vurguluyordu. Penguenden amaç çocukların, hele zamane çocuklarının düş güçlerini zorlamak, onları alışılmışın dışında, günlük yaşamlarında pek duymadıkları, görmedikleri bir görüntüyü düşlemeye zorlamaktı. Yaptıkları programda çocukların düş güçlerini zorlamak için buldukları ikinci yolu da şöyle anlatıyordu Rüştü Asyalı: "Masallarımızda anlatım, hatta okuma yoluyla ulaşıyoruz çocuklara. Bu masalları görüntülerle süsleyemez miydik? Süslerdik elbette, ama istedik ki çocuk dinlediği kahramanları kendi düş gücüyle canlandırsın kafasında. Gözünü yumsun ve kendi hayal gücünü, yaratıcılığını kullansın. Zaten televizyon ve görüntü olayı, çocukların değil büyüklerin bile düş gücünü öldürüyor."

"TV içimize işliyor." Bugünün çocukları artık geçmişte olduğu gibi ninelerinden, dedelerinden değil, televizyondan dinliyorlardı masalı. Bu da oldukça önemli, gözardı edilmemesi gereken bir noktaydı. Ayırt edici göstergelerinden biri de, masal televizyondan, anlatılınca yalnız küçükleri değil, büyükleri de ilgilendirmesiydi. Dolayısıyla büyüklere de bir şey vermesi gerekiyordu. Nitekim Asyalı kardeşlerin oluşturdukları masal programlarının yetişkinler arasındaki izleyen sayısı hiç de küçümsenemeyecek boyutlardaydı. Bu programın izleyenlerinden Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatri Bölüm Başkanı Prof. Atalay Yörükoğlu, programla ilgili değerlendirmesinde şunları söylüyordu: "Çok olumlu bir program. Çünkü çocuklara doğrudan nasihat vermiyor. Çocuğun doğruları kendisinin bulması çok önemlidir. Hazır reçetelerin masal adı altında bile olsa çocuğa hiç yararı yoktur. Zaten çocuk bunları almaz reddeder. Örneğin çocuğa çok bağırırsanız sizi duymaz."

Atalay Yörükoğlu, "Yetişkinlerin bu ve benzer çocuk programlarını izlemelerini nasıl değerlendiriyorsunuz?" şeklindeki bir soruyu da şöyle yanıtlıyordu: "Bu programda çocukların yanı sıra büyüklere mesaj olması çok isabetli. Çünkü ilginç ama, zaten çocuklar büyüklerin programlarını izliyorlar. Pek çok ana-baba da çocuk programlarını izliyor.Hatta bu programlardan büyük keyif aldıkları da bir gerçek. Bu nedenle böylesi programlara sıkıştırılacak mesajlar yetişkinler açısından da çok faydalı. Çocuklarına olan davranışlarını, iletişim kurmalarını ve diyaloglarını kolaylaştırır. Salt nasihat çeken programlar bir işe yaramaz. Televizyon çocuk-büyük hepimizin içine işliyor. Işınlanma gibi bir şey. Bunu gözden kaçırmamak gerekiyor."

Yaşama çocukça bakmak. Asyalı kardeşler masalları oluştururkenki amaçlarının dünyaya güler yüzlü yaklaşmak olduğunu belirtiyor ve ekliyorlar: "Yaşama çocukça, yani önyargısız ve yalın bir mantıkla yaklaşmak gerekir. Bu yaratıcı bir yaklaşımdır. Çocuk bir yaprağın kımıldanışını, bir böceğin uçuşunu, doğup-batan güneşi merak, şaşkınlık ve ciddiyetle inceler. Gündelik yaşamda önemsiz görünen, gözden kaçan güzellikleri yakalar. Bizim masalcımız çocukların bu renkli yaratıcı dünyasında güler yüzlü bir kılavuz, bir yol arkadaşıdır." Amaç mı? Amaç bir ömür boyu içlerindeki çocuğu yaşatacak insanlar yetiştirebilmek tabii ki. Tıpkı Penguen Pertev gibi ●

Bir siyasetçinin bakışı: Cüneyt Canver

SHP Adana Milletvekili Cüneyt Canver, oyuncaklara olan ilgisi, çocuk dünyasına yakınlığıyla tanınıyor. Canver, aynı zamanda Asyalı kardeşlerin ve Penguen Pertev'in sıkı bir izleri. Bu programla ilgili görüşlerini **Nokta***'ya anlattı.*

"Belki politik masallar dinlemekten kalma bir alışkanlık, masallara bayılırım. Şaka bir yana erken saatte yayınlanan Asyalı kardeşlerin masallarını çocuklarımın ısrarıyla izledim. O günden bu yana tiryakisiyim. Erken saatte olduğu için, evdekiler videoya alıyorlar, gelince izliyorum. Çok güzel bilgileri, akıllıca aktarıyorlar. Ekrandaki diğer programlar, ya da Uykudan Önce gibi çocukları uyutmaya yönelik değil. Tam tersi, uyandırıyor! Hele neydi o yaratık... Penguen Pertev... Bizim evdekilerin dilinden düşmüyor. Masal dediğin çocuğu iyi yönde etkilemeli. Bizimkiler Rüştü Asyalı'nın 'Çevremizi temiz tutalım, söndürün o sigaraları' konulu programından sonra neredeyse bana sigarayı yasaklıyorlardı. Allahtan, zaten az içerim de sorun olmadı. Yani ne kadar etkili olmuş düşünün..."

Atilla Özkırımlı, "Zaman alıcı, yıpratıcı bir çalışmaydı."

YAYIN / BİR BOŞLUĞU DOLDURAN ANSİKLOPEDİ

A'dan Z'ye Türk edebiyatı

Cem Yayınevi'nce basılan Atilla Özkırımlı'nın, edebiyatımıza ilişkin sorulara yanıt verecek, konuyla ilgilenenlere gerekli bilgileri aktaracak* Türk Edebiyatı Ansiklopedisi, *ilk basım tarihi Aralık 1982'den bu yana her yıl bir baskı yaparak dördüncü baskıya ulaştı.* Nokta, *alanında tek oluşu, bir gereksinimi karşılaması ve gelecekteki daha kapsamlı, daha eksiksiz çalışmalara zemin hazırlamasıyla önem kazanan bu beş ciltlik ansiklopedik Türk edebiyatı tarihinin yazarı Atilla Özkırımlı'yla görüştü:

Nokta: "Türk Edebiyatı Ansiklopedisi" beş yılda dördüncü baskıya ulaştı. Bir kaynak kitap için ilginç bir gelişme. Ansiklopedinin başarısını neye bağlıyorsunuz?

Özkırımlı: İlk basımı Aralık 1982'de yapıldı. Dördüncü basıma ulaşması ansiklopedinin amacına ulaştığını gösterir. Kuşkusuz alanında tek örnek olması da bunun bir nedeni. Ama kötü bir örnek olsaydı benzeri ilgiyi görür müydü? Sanmıyorum. Hiçbir çalışma eksiksiz, kusursuz değildir. Önemli olan o çalışmanın bir boşluğu doldurması. "Türk Edebiyatı Ansiklopedisi" bir boşluğu doldurdu.

Nokta: Böyle bir çalışmaya nasıl başladınız, amacınız neydi?

Özkırımlı: 1970-1971'lerde Cengiz Tuncer ve Aydın Emeç'in özendirmesiyle başladım çalışmaya. Daha öğrencilik yıllarımdayken bir Türk edebiyatı tarihi yazmayı düşledim hep. E Yayınları'nın önerisiyle amacım belirlendi. Hem edebiyat tarihinin yöntemlerini, ölçülerini kullanacaktım, hem de bilgiyi bir ansiklopedinin sistematiğiyle aktaracaktım. Zaman alıcı, yıpratıcı bir çalışmaydı bu. On yılımı götürdü.

Nokta: Ansiklopedik çalışmaların ülkemizdeki zorluğu biliniyor. Kaynakça ve benzeri yayınların, her türden kayıtların ya yetersizliği ya da ulaşılmaz bir yerde saklı tutulması gibi olumsuzluklardan etkilendiniz mi?

Özkırımlı: Karşılaştığım en önemli güçlük önümde benzeri bir örneğin olmayışından kaynaklanıyordu. Ayrıca ülkemizdeki kitaplıkların tam bir dökümü yapılmamıştı. Kaynakça çalışmaları yetersizdi ve kaynak yapıtların çoğunun bilimsel basımları gerçekleştirilememişti. Bense fişleme çalışmalarından maddelerin yazılmasına, hatta resimlemeye, tek başıma bir edebiyat ansiklopedisi hazırlamaya kalkışıyordum. Kuşkusuz kimi eksikliklere de yol açtı bu çalışma ama ayrıntı sayılabilecek eksikliklerdi.

Nokta: Çalışmanın, sadece edebiyat alanında ürün vermiş sanatçılarla sınırlandırılmadığı, sözgelimi gazeteci yazarların da yer aldıkları görülüyor. Bu bir bakıma böyle bir edebiyat ansiklopedisinin sınırlarını zorlamak değil mi?

Özkırımlı: Edebiyatçı olmasalar da, yazarlık sıfatını kimi edebiyatçılardan çok daha fazla hak etmiş kişiler ansiklopediye girmeyecek miydi? Buna gönlüm razı olmadı. Öznellikten kaçınmak için de sözlükleri ölçü aldım. Özellikle de Behçet Necatigil'in "Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü"nü. Onun dışında kitabı olmak, yazarlığı meslek edinmek, dil ve anlatım ustalığı bulunmak gibi ölçülerle Nadir Nadi'den, İlhami Soysal'a birçok yazara ansiklopedide yer verdim.

Nokta: Böyle kaynak kitap çalışmalarınızın arkası gelecek mi?

Özkırımlı: Mehmet Akif ve Ömer Seyfettin'i konu alan iki ayrı kitap üzerinde çalışıyorum. Bir de Sabahattin Ali. Bunlar bağımsız monografiler. Ayrıca Türk edebiyatı tarihinin toplumsal gelişime koşut olarak dönem dönem ele alınıp değerlendirildiği bir kitap hazırlıyorum.

Nokta: Beşinci cildin sonuna "Tanzimattan Günümüze Türk Şiiri" bölümünü eklemekle neyi amaçladınız?

Özkırımlı: İlk dört ciltte beyit ya da dörtlüklerden oluşan divan şiiriyle halk şiirinden yeterince örnek vermiştim.Tanzimat'tan günümüze yeni bir çizgide gelişen Türk şiirinden ise, ancak dize sayısıyla sınırlı örnekler alabilmiştim. Dördüncü basımda ek cilt hazırlamak gerekince "Tanzimattan Günümüze Türk Şiiri" başlıklı bir antoloji düzenledim. Şairleri ve şiirleri seçerken de çağdaş Türk şiirinin genel bir görünümünü vermek istedim ●

WOODY ALLEN DERLER BİR GARİP KUŞ

Aydınkakan Königsberg

Woody'nin muhteşem ve de mükemmel filmi "Hannah ve Kızkardeşleri" gösteriliyor... Woody kim? Amerika'nın bir numaralı fırlaması!

Bizim Barış'ın (Pirhasan) kulakları çınlasın, Emek Sineması'nın gıcırtılı koltuğundan usulca kalktım, perdenin iki yanında ışıldayan Movado saatlerine bildik gözler kırptım, karanlıkta sessizce süzülüp dooğru makine dairesinden boşalan ışık demetinin göbeğine, Şükran Günü partisinin konuk kalabalığına katıldım. Hannah mutfakta, hindi fırında kızarıyor, Holly gene ablasından kokain parası çarpmaya hazırlanıyor... Hannah, bizim Mia!

Mia beni görünce şaşırmadı. Kahire'nin Mor Gülü'nü kimbilir kaçıncı kez seyrederken esas çocuğun perdeden fırlayıp onu kapmasıyla başlayan garip olaylar dizisi daha belleğindeydi herhalde, belki de hayırsız kocası Michael Caine'nin taşıyıp getirdiği bütün hüzünlere karşılık yeni bir adam, yeni bir soluk, yeni bir yaşama biçimi, yeni bir anlam arıyordu...Olamaz mıydı yani?

Milletin şu Mia'da ne bulduğunu öteden beri anlayamamıştım, sıskanın tekiydi, üstelik mıymıy, hem de kotkafaydı. Acaba masayı hazırlayan zenci gündelikçiyi mi sıkıştırmalıydı, yoksa Mia'nın geçkin annesi ayyaş Maureen'e mi kur yapmakla yetinmeliydi, yoksa Michael'ı saf dışı bırakıp fıstık baldız Lee'nin peşine mi takılmalıydı? Alt tarafı biz de e. e. cummings bilirdik, üstelik Lee'ye daha hoş rastlantılar da sağlayabilirdik, diyelim rahmetli Fikret'in dükkânında, Sander Kitabevi, ona Baki Efendi'nin "Biz talib-i teveccüh-ü ikbal-i ruzigâr, gülberk-i bağ-ı ömr ise berbad olup gider" beytini terennüm edip sonra da tercümeye kalkışabilir, onu kendimize acındırabilirdik...

Ne yani, en kralından bir Bergman filminden fırlamışa benzeyen mağmum ressam Frederick rolünde Max von Sydow sığırın biriydi

Woody hergelesi sperm rolüne bile çıkmıştı!

işte, Holly tiyatroyu, yazmayı, serseriliği deniyor, bir türlü baltaya sap olamıyordu, gözlüklü bastıbacak Wood kulak ağrısını beyin uruna bağlayacak kadar, hepimizden artık hastalık hastasıydı. İşte bunlar da içki içiyor, diskolardan öcü gibi nefret ediyor, kitap okuyor, birbirlerinin kuyusunu kazıyor, hayatlarına bir anlam vermeye çalışıyor, sıkılıyorlardı. Yahu biz mi Brooklyn'de geziniyorduk, onlar mı İstanbul çamurunda debeleniyorlardı? Hangimiz, tablosunu almak için gelen yeni zengin kelebeğin meseleyi bir de dekoratörüne danışmak istemesine ağız dolusu tepki göstermemiş, hangimiz Woody'lere vay yazımı nasıl kırparsın diye saldırmamış, hangimiz baldızımızın arkasından yalanmamıştık, sanki kendimize Woody'den daha çok güveniyorduk, da Katolik ayinlerini yakından izleme merakına kapılıp Allah'ın Noel gecesi Saint-Antoine sıralarını doldurmuyorduk?

Şu Mia Farrow'da ne bulur bilmem, hem sıska, hem çokbilmiş, hem de mıymıy...

Her enişte günün birinde baldızıyla yatmak arzusuyla dolup taşardı, öyle değil mi? Sanki bizim hiç baldızımız olmamıştı da... Sanki kızları Puccini aryalarıyla mest etmeyi hiç denememiştik de... Sanki Kafka, Faulkner, Joyce derken kafamız karışmamıştı da... Sanki moktan moktan nostaljilere kapılıp insanlar bundan hoşlanınca çok da şaşırmamıştık, amanın bu millet bizde ne buluyordu böyle, sanki en felahsız hüzünlerle en hergele kahkahaları birbirine katmıyorduk. Woody gibi biz de bir kişiyi daha hüzünlendirmeyi başarabilirsek kendimizi görevimizi yapmış saymıyorduk. Kaçmak için kendi kendimize durup durup sorunlar yaratmıyorduk. Tanımadığımız birine adres sormaktan dehşetli utanmıyor, para üstü aldığımız zaman saymayı beceremiyor, daha önce yazdığımız bütün yazıların müthiş başarısız olduğuna kesinkes kanaat getirip üzülmüyorduk.

Gece geç olmuş, konuklar dağılmıştı. Michael ile Mia yatmaya hazırlanıyorlardı, evin bir köşesine sinip bekleyebilirdim. Ertesi gün Mia'nın eski kocası Woody gelecekti, Michael'ın çocuklarına hediye getirecekti. Onunla tanışmalıydım.

Yerden bitme bir adamdı. Elli iki yaşındaydı ama otuzdan fazla göstermiyordu namussuz. Gözünde William Hurt gözlükleri mi var, yoksa şekilsiz burnu bağa çerçevenin altından aşağı fırlıyor da kendisine okumuş yazmış bir hava mı veriyor? Hiç nefes almadan konuşuyor. Biz kendi sıkıntılarımızı ne de olsa eski bir imparatorluk ahfadı olaraktan rakıya ya da surat asmaya boğuyoruz, bunlar yeni yetme bir uygarlığın görgüsüz çocukları olduklarından peş peşe gevezeliğe sığınıyorlar... Amerikan şizosu işte, kafasında Salih Memecan tarzı Jack Lemmon şapkası, bunlar sokakta biriyle karşılaşınca ellerini birbiri üstüne şaplak yapıp hey man, hi, ho gibi sesler de çıkarırlar...

İmdi, bu kıçı yere yakın fitnefücur klarnet çalıyor (Türkiye'de yaşasa belki ney çalar, hatta Neyzen Tevfik olurdu), bunalım geçiriyor, yaşlanıyor ve küçük küçük şaheserler yaratıyordu. Sevdiği işi yapıyor, üstüne de para veriyorlardı ona, bizim için de durum pek farklı sayılmazdı! Yutar gibi kitap okuyor, gene de mutlu olamıyordu, eh elhak biz de öyleydik. Hergeleyi Diane Keaton ile Mia Farrow'dan aşağısı da kurtarmıyordu, vay şekilsiz bücür vaydı... Bizim uzaktan uzağa da olsa Alain Delon'u andırmamıza rağmen neden bu konuda iki yakamız bir araya gelemiyordu acebam?

Olsundu... O da okulda tembel bir öğrenciydi, en arka sırada fizik kitabının içinde muhakkak çaktırmadan roman okurdu, ölümden it gibi korkuyor, insanları sanıldığından çok daha fazla seviyor ve ciddiye alıyordu. Azıcık da tuz gölü gibiydi, uçsuz bucaksız ama derinliği pek fazla yok hani, biz de daldan dala atlaya atlaya hiçbir meselenin derinine inmeden sayfalar doldurmuyor muyduk canım? Vay anasını sayın okuyucular, bu Woody yoksa bizi bilmiş de mi filmetmişti? Anton Pavloviç Çehov'a tapıyor, gündelik politikadan hiç mi hiç hoşlanmıyor, kafasının bir köşesinde gizliden gizliye Humphrey Bogart olma hayalleri kuruyordu... Nitekim bunu kuvveden fiile de çıkaracak, "Play it Again, Sam" filminde hafiyesi Bogart ile karşı karşıya da gelecekti, Bogart ona kız

Ve de kadın kılığında...

tavlama konusunda öğütler veriyor, arada işi tutturunca da "Yeş, kid" diye destekliyordu... O uçak Casablanca Havaalanı'ndan, pardon tayyare meydanından, kimbilir kaçıncı kez kalkacak, Rick kimbilir kaçıncı kez kolunu Claude Rains'in, o unutulmaz Fransız piçi Yüzbaşı Renaud'nun omuzuna atıp sevdiği kadını kocasına terk edecekti... Woody de bizim gibi o titrek siyah-beyaz perdelerde görüpdurduğu eski "kordelaların" fena halde etkisinde kalmıştı, istediği zaman ve genellikle cıvıtabiliyor, istediği zaman "Interiors" filminde yaptığı gibi insanın içini burabiliyor, dokundurabiliyor, salya sümük de ağlatabiliyordu. Biz sanki farklı bir işin peşinde miydik, Toto Karaca misali bir güldürüp bir ağlatarak ekmek parası çıkartmaya uğraşan hangi yazar bozuntusuydu?

Her filminde birilerinden apartmalar vardı, bizim yok muydu, Julio Cortazar'dan Gökhan Akçura'ya kadar kimden etkilenmemiştik ki? O da hayatı bizim gibi bir tür toplama kampı olarak algılıyordu, içeri tıkılmıştık, çıkış yolu tekti, bu arada yapabileceğimiz tek şey gardiyanlarımıza ağız dolusu küfür etmekten ibaretti.... Tanrı var mı yok mu bir türlü kesin kararımızı göklere bildiremiyor, durumu idare ediyorduk. Hayattaki en basit olayları bile karmaşık hale getirmede üstümüze yoktu, hani ayıptır söylemesi, mastürbasyonu da yabana atmayan bir neslin çocuklarıydık ikimiz...

Farkımız yok muydu? Woody bir Yahudi'ydi, biz eşhedü enla Müslüman çocuğuyduk! Ama ikimiz de hemcinslerimiz arasında yaşamaktansa kendi apartman katımızda yaşamayı tercih ediyorduk, tabii Woody benim gibi Arif'in barına ya da Yeşil'e çıkmıyordu herıld yani, benim gibi sokaklarını kara kalabalıkların bürüdüğü bir ortaçağ kentinde gezinmiyordu, dolar hesabına vurunca bir gecede harcayıverdiği paraya bir ay çalışmıyordu, üstelik benim kadar yakışıklı asla olamazdı, üç aşağı beş yukarı aynı şeyleri biliyorduk ama benim gibi yüz elli bin kişiye seslenmiyordu ki imansız, milyonlara sesleniyordu!

Dürzü, eski filmlerinden birinde sperm rolüne bile çıkmıştı! Bu kadar zekâ ve hergelelik mide bozardı, benden daha yetenekli, daha ünlü, daha zeki ve daha cerbezeli bir adama nasıl katlanabilirdim ey muhterem karilerim, bir an önce bu filmden çıkmalıydım, kendi küçük ve günlük dağdağama, dergiciliğe, içkiciliğe, azgın gastrit ağrılarıma, vitrinlerde görüp de alamadığım cetketlere, getiremediğim ay sonlarına, anlaşamadığım kadınlara, burası Manhattan değildi hemşerim burası şehr-i Stanbul'du!

Gene kimseciklere sezdirmeden gümüş perdeden dışarı süzüldüm, geçip koltuğuma kuruldum, oh dünya vardı, bildik bir çevredeydim, burası vakt-i zamanında "Vikings"i, "West Side Story"yi seyrettiğimiz, çıkınca Atlantik'te iki buçuk liraya sosis yediğimiz, üstüne İnci Pastanesi'nden yetmiş beş kuruşa profiterol çektiğimiz bizim yuvamızdı... İşte gene bildiğim türküleri çağırıyor, kendi dünyama dönüyordum. İyi de, şu perdedeki Amerikan aydınları taifesinde benden bir şeyler, bende de onlardan bir şeyler vardı. Terslik bu işin neresindeydi?

Kararımı vermiştim, beş dakika arada fuayeye çıkacak, koko yerken millete dehşetengiz bulgumu açıklayacaktım: Aman abiler, herifçioğlu aydın denen garip yaratığı teşrih masasına öyle bir yatırıyor ki olursa bu kadar olur, aman ha, bu Allen Stewart Königsberg denen deyyus, ağaçkakan Woody Woodpecker gibi aydın kakan bu derin hergele (zaten Woody adını da ondan kinaye takınmış) hepimizin ciğerini okuyup açık ediyor, aman ha!

Engin ARDIÇ

ERZADE ERTEM / NOKTA

Stres atılıyor, sezgi kapıları açılıyor

GÖLGE BOKSUYLA HAREKETLİ MEDİTASYON

"İçsel" bir spor

Türkiye'de T'ai Chi çalışmaları Uzakdoğu öğretileri uzmanı İlhan Güngören'in öncülüğünde başladı

Judo, Karate, Taekwondo'dan sonra T'ai Chi de ülkemizde. Uzakdoğu öğretileri uzmanı İlhan Güngören'in öncülüğünde Bilsak'ta başlayan T'ai Chi çalışmaları büyük ilgi topluyor. Çok yönlü bir bedensel ve zihinsel faaliyet olan T'ai Chi, bir savunma sporu olduğu kadar bir sağlık ve "aydınlanma" yolu.

"Yanlamasına uçuş." "Bulutların İçinde El Sallamak", "Maymun Püskürtmek", "Serçe Kuyruğu Yakalamak", "Beyaz Turna Kuşunun Kanatlarını Açması", T'ai Chi hareketlerinin bazıları. Hareket adlarının da ima ettiği gibi, T'ai figürleri yumuşak, zorlamasız hareketler. Son derece akıcı bir biçimde birbirine bağlanan bu hareketlerden oluşan T'ai Chi egzersizleri bir bale gösterisine benzetilebilir. Bedeni ve zihni gevşetme amaçlı T'ai hareketleri yedi ilkeye dayanıyor: Yumuşaklık, yavaşlık, ılımlılık, akıcılık, uyanıklık, uyum ve denge.

İlk bakışta, T'ai Chi'nin bir tür Çin jimnastiği olduğu düşünülebilir. Ancak T'ai Chi'nin jimnastikle önemli ayrılıkları var. Amaç, jimnastikte olduğu gibi, bedeni geliştirmek, dış kasları çalıştırmak değil; dış kaslarımızdan çok, iç organlarımızla bağlantılı kasları gevşetmek, bedende ve zihinde dinginlik, dinlenmişlik duygusu yaratmak. Dolayısıyla, T'ai Chi egzersizlerinin sonunda, jimnastikte olduğu gibi, bir yorgunluk hissedilmiyor. Aksine, bir zindelik duygusu oluşuyor.

Çin Devrimi'nden sonra milli eğitim programına alınan T'ai Chi beş bin yıllık bir spor. Gölge boksu adı da verilen T'ai Chi bir dövüşme ve savunma sanatı. Ancak T'ai Chi boksörü kas gücü kullanmıyor. Gölge boksunda temel ilke dirençsizlik. Ancak, bu hasmın gücünü bertaraf etmeye yönelik bir dirençsizlik. T'ai boksörü kendisini o denli gevşek tutuyor ki, gelen yumruklar hiçbir dirençle karşılaşmıyor. Dirençle karşılaşmayan yumruk da etkili olamıyor. İlhan Güngören'in yaptığı benzetmeyle, "İpe asılı çarşafa atacağınız yumruklar çarşafın direnciyle karşılaşmayacağı için etkili olmaz. Yani bu şekilde çarşafı parçalayamazsınız." Tabii bedeni çarşaf gevşekliğine getirebilmek için hayli uzun bir zaman gerekiyor. Ayrıca T'ai boksörü kendisini yumrukların hedef tahtası haline de getirmiyor. Yaptığı kıvrak hareketlerle ya yumruğu

doğrultusundan saptırıyor, ya da yumruğun hızı oranında geri çekilerek yumruğun gücünü azaltıyor.

"Can havli" T'ai Chi, geleneksel Çin hekimliğinin kullandığı "Enerji Dolaşım Sistemi" kavramına dayanıyor. Enerji vücutta Çinlilerin K'ing adını verdikleri kanallar içinde dolaşıyor. Üzerinde akupunktur noktaları bulunan bu kanallara, dünyayı dilimlere böldüğü varsayılan meridyen çizgilerinden yola çıkılarak, meridyen adı veriliyor. Meridyenlerdeki çeşitli tıkanıklıklar enerji akımını engelliyor. Böylelikle yaşamsal enerji bloke edilmiş oluyor. İlhan Güngören'e göre kullanılmayan bu potansiyel enerjinin varlığının kanıtı "can havli" sözü. "İnsanın zorda kalınca, ya da ölüm tehlikesiyle karşılaşınca sergilediği gücün tek bir açıklaması var. O da, zihinsel ve bedensel engeller yüzünden açığa çıkamayan gizil bir enerjinin varlığı."

T'ai Chi'nin amacı da bu gizil enerjinin, iç enerjinin önündeki engelleri kaldırarak enerjinin serbest dolaşımını sağlamak. Enerjinin serbest dolaşımıyla kendimizi daha zinde, güçlü ve dingin hissediyoruz.

Stresin panzehiri. Ruhsal gerilimin bedensel bozukluklara yol açtığı bilinen bir olgu. T'ai Chi düşüncesine göre, nasıl zihinsel gerilim bedensel bozukluklara neden oluyorsa, bedensel gevşeklik de zihne yansıyarak zihinsel gerilimi ortadan kaldırıyor. Ama bu gevşeme bulanık, uyuşuk bir zihinsel durum yaratmıyor. Aksine zihni daha berrak, daha uyanık kılıyor. T'ai Chi hareketlerinin düzenli yapılmasıyla kazanılan gevşeme alışkanlığı ruhsal, zihinsel ve bedensel gerginlikleri yok ederek tüm organların sağlıklı çalışmasını sağlıyor.

T'ai Chi çalışmalarına katılanlar, yapılan hareketlerin iç duyarlığı artırdığını, iç kasları geliştirdiğini, iç huzur verdiğini belirtiyorlar. Bu "içsel" sporun bir avantajı da hiçbir özel alet, tesis, giysi gerektirmemesi. T'ai Chi, her yerde, herkesin her zaman yapabileceği bir spor. "Kaplanı Kucaklayıp Dağa Dönmek" gibi figürlere rağmen kas gücüne de ihtiyaç yok. Yalnızca, İlhan Güngören'in, "sağ ayak güney-batıya, sol ayak güneydoğuya" gibi komutlarına ayak uydurabilmek için güçlü bir yön duygusu ve bilgisi gerekiyor.

Yücel GÖKTÜRK

Çorbalı tezgâhı!.

İlk maçında Romanya'ya 3-1 yenilmişti Denizli.. Ama milli takımın umut verici bir futbol oynadığında herkes birleşmişti. Ardından Doğu Almanya'yı 3-1 yenerek, uzun yıllardır hasret kalınan galibiyete ulaştı.. Sonra, en unutulmaz maça sıra geldi. İngiltere, grubundaki tek puanını Türkiye'ye karşı izmir'de kaybetti.

Bu arada federasyon değişti. Ali Uras gitti. Halim Çorbalı geldi. Wembley'deki inanılması güç koşullarda 8-0'lık en ağır yenilgisini yaşadı Denizli. Ardından K. İrlanda'ya kendi sahasında kıl payı yenildi. Son maçında da Yugoslavya'ya herkese alkış tutturan bir onur maçı yaptı.

Denizli'nin bilançosunda bir galibiyet, bir beraberlik, dört yenilgi var.. Bu arada gol atmayı unutmuş milli takımın, hem de, Malta, Lüksemburg değil, Romanya, Doğu Almanya ve Yugoslavya gibi, Dünya, Avrupa Kupası finalistlerinin kalesine bıraktığı altı gol..

İşte bu Denizli için, Halim Çorbalı adlı kendini ve lafını bilmez kişi, görevinden istifa ettiği gün, "Zaten etmeseydi de, biz onu görevden alacaktık" demek çirkinliğini gösterdi..

Aslında Denizli'nin sıkıntıları, Çorbalı ile başlamıştı. Ali Uras ve arkadaşları Denizli'ye açık çek vermişlerdi.. "İşte milli takım, işte sen" demişlerdi.. "İstediğini yap.. İslimi arkadan biz getiririz. Milli takımın başarısı her şeyin üstündedir.."

Ali Uras ayrılınca yerine gelen kişi ise korkak yaradılışlı bir Osmanlı bürokratı idi. Onun için bir maliye müfettişinin "Şu 150 lira portakal suyu parası ne?" sorusuna cevap vermektense, milli takımın yenilgisine imza atmak daha kolaydı.

Çorbalı'nın 19'uncu asırdan kalma kafasına çağdaşı, korkudan çarpıntılar içindeki yüreğine cesareti sokmak imkânsızdı.

Bu bürokrat kafa ve bu korkak yürek, Denizli'nin her isteğine karşı çıkmaya başladı.

Çorbalı-Denizli işbirliğinin ilk maçıydı, Wembley.. Ve bunun öncesinde Çorbalı'yı görmeliydiniz..

"İzmir'deki maçı hakemleri satın alarak kazandığını biliyoruz," diyecek kadar kendinden geçmişti Çorbalı.. "İngiltere'de nasılsa yenileceksin.. Bu kadar istek neden?.."

Yolculuk boyu, futbolcuların yanında "Aslanın inine gidiyoruz" diye inleyip durmuştu. Kafilenin içindeki en morali bozuk kişi, federasyonun başkanı olunca, balık da baştan kokuyordu. Londra'da, ceplerine 5 gün için 50 dolar konan çocuklara Çorbalı "İçtiğiniz meşrubatın parasını cebinizden ödeyin" diyecek kadar korkak bir Osmanlı bürokratıydı. Çorbalı, koskoca Türk devletinin, milli takımın içtiği portakal sularının hesabını soracağını sanıyordu.. Sonra da kamuoyu bu takımdan zafer bekliyordu.

Londra bozgununu başından sonuna Çorbalı hazırlamıştı.

Osmanlı kafalı bürokrat, en büyük tezgâhını, tam bir Osmanlı desisesi ile izmir'de kurdu.. Milli takım ertesi gün için idman yaparken, federasyonu toplayıp, Denizli'nin kellesini alan Çorbalı, nasıl bir ihanet içinde olduğunun herhalde farkındaydı. Ama onun için önemli olan milli takım değil, Denizli'nin kellesiydi. Yugoslavya maçı ilk yarıdaki 3-0'ın üzerine 6-0 bitse, Çorbalı düğün bayram edecekti. Durum 3-2 olunca mosmor kesildi. Takım canavar gibi oynuyordu. Ya mazallah üçüncü gol gelse, Denizli'yi hangi yüzle görevden alacaktı.. Hele maç 4-3'e dönse hali ne olacaktı. Çorbalı maç sonuna kadar başka gol olmasın diye dua etti durdu. Hafta başından beri Yugoslav takımının kazanması için elinden geleni yapan Türk Federasyonu Başkanı'nın duaları kabul oldu. Denizli yenildi. Ama ikinci yarıdaki harika oyunla "Galip sayılır bu yolda mağlup" dedirtecek şekilde yenildi.

Ertesi gün çıkan gazeteler, sözbirliği etmişçesine, Çorbalı'nın ayıbını vurguladılar.. Bu ülkenin en önde gelen yazarları, çekinmeden "Terbiyesizlik" diye damga vurdular..

★ ★ ★

Biz Halim Çorbalı'yı, bugüne kadar, kalitelerinden sadece biri yüzünden alkışlamıştık. Çorbalı şerefli bir adamdı..

Eğer şerefli adamsa, bunca rezillik ve ayıptan sonra, istifa gibi şerefli bir müesseseyi, tıpkı Mustafa Denizli gibi o da işletmeli.

İstifa et Çorbalı.. Şerefli adamsan istifa et ki, yarın birisi senin için bu kez "İstifa etmediği için görevden almak zorunda kaldık" demesin.

Genel müdürün seni her gün fırçalıyor. Gıkın çıkmıyor.. Basın, bugüne kadar kimse için kullanmadığı ağır ifadeleri senin için kullanıyor.. Yutuyorsun.. Bir federasyon başkanlığı için değer mi?

Yapmayı beceremedin, bari gitmeyi becer!.

Hıncal ULUÇ

Türbanlı feministler

Ben bir kadınım, hiçbir feminist grup içinde yer almadım ama kadınla erkeğin eşit olduğuna gönülden inanıyorum. Başlangıçta feminist akımların çok yüzeyde kaldığını, bizim ülkemizde feministlerin ses getiremeyeceklerini düşünüyordum. Oysa geçen zaman bunun böyle olmadığını gösterdi. Özellikle de İslami çevre içersinde yer alan kadınların "feminizm" tartışmalarına girmeleri, haklarını savunmaları biz kadınlar adına oldukça sevindirici. Belki onların tartıştıkları feminizm diğer grupların anladıklarından farklı ama ne olursa olsun artık bizim toplumumuzda da kadın "artık ben de varım" diyor. Ayrıca bu çevredeki feminizm tartışması bir başka açıdan da sevindirici. Türban takanlara yapılan geri kafalı, yobaz türünden yakıştırmaların ne kadar yanlış olduğu ortaya çıkıyor.

Figen Çan-İZMİT

Başörtülüler feminist olamaz

"Türbanlı feministler" kapağınıza konu olanlar, İslam'da kadının yerini bilmeyen erkeklerin ölçüsüzlüklerine "feminizm"le çözüm arıyorlar. Ancak bu çare pireye kızıp yorgan yakmaktır. Feminizmi savunanların dört dörtlük İslam'ı yaşayanlar olmadığı açıktır. İslam'ı yaşamayanların koparacakları vaveyla da fitnedir. Son sözümüz, "problemlerin çıkış yolu İslam' dır." Türbanlılar belki ama başörtülüler feminist olamaz.

Handan - S.Kılıç-ANKARA

Sübyanlar

Sevgiyi ve ilgiyi tatmadan, sübyan koğuşlarına girip, burada büyük bir rezaletle karşı karşıya kalan bütün çocuklar, size minnettardır. Şevkat ve sevgiye muhtaç bu çocuklara yapılan insanlıkdışı olayları kınıyor, suçlu çocuklar konusundaki çalışmalarınızdan ötürü sizi kutlarım. Bana göre, suçlu çocuklar ve sübyan koğuşları konusunda her kurum üzerine düşeni yapmalıdır.

İsmail Kızılbay-İZMİR

Aydın Erol

Aydın Erol'un Hamburg'da meydana gelen olayda yaşamını yitirmesi kimilerince siyasi istismar aracı yapılmıştır... Biz söz konusu çevrelerin yaklaşımından çok, kamuoyuna gerçeği açıklamak sorumluluğunu taşıyan siz ilerici-demokrat basının tavrı üzerinde durmak istiyoruz. Aydın Erol'un ölümü Hürriyet gazetesinde yayınlanan haberle açığa çıkmıştır. Yılmaz Ulusal "Yanlışlıkla" kendi arkadaşını vurduğunu açıklayarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiştir. İlerici demokrat bir yayın organı olarak gördüğümüz gazete ve dergilere bir kez daha sesleniyoruz: Başlangıçta olaya yaklaşımda gereken hassaslığı göstermemiş olsanız da yaptığınız hatayı düzeltmelisiniz.

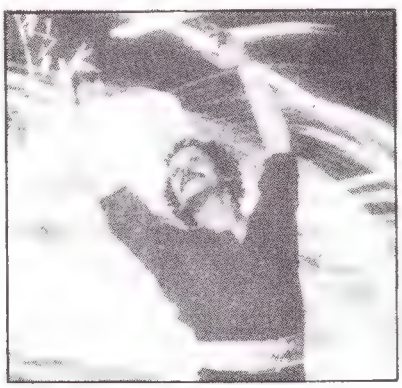

Aydın Erol masumdu

Metris'teki bir kısım siyasi tutuklu adına Dursun KARATAŞ, Sinan KUKUL, Bedri YAĞAN

Açıklama

"Yüzyılın vebası dişçi koltuğunda" başlıklı haberinizde "Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın konuya gereken önemi vermediği ve ağır çalıştığı" şeklindeki ifade, konunun uzmanlarına atfen yazılırken, benim adım da söz konusu kişilerle birlikte geçmiştir. Düzeltilmesini rica ederim.

Şişli Etfal Hastanesi Diş Tedavi ve Protez Merkezi Eğitim Sorumlusu Dr. Tonguç Göker

---

Nokta dergisinin 49. sayısında yayınlanan "Kara büyü" ile ilgili kapak yazısı içinde benimle yapılan bir röportaj yer almaktadır. Ancak, gerek gazete ilanlarında, gerekse kamuoyunda, benim söz konusu grubun üyesi olduğum şeklinde yanlış bir kanı oluşmuştur. Satrancın müsbet bir ilim olduğu da gözönünde bulundurularak bu grubun üyesi olmadığımı açıklarım.

1987 Satranç Şampiyonu Suat ATALIK

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 16.000 TL.
1 yıllık: 32.000 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No: 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1200 TL.

Sinan Cemgil

Kadir Manga

Alpaslan Özdoğan

1971 NURHAK OLAYININ İÇ YÜZÜ

Nurhak operasyonunu yöneten Emekli Albay Yılmaz Erkekoğlu 16 yıl sonra SÖZ için anlatıyor: *Sinan Cemgil, Kadir Manga, Alpaslan Özdoğan* ***nasıl öldürüldü? Nurhak Dağları'nda 6 ay boyunca neler yaşandı?***

Pazartesi gününden itibaren SÖZ'de izleyin.

Bugün ve her gün bir SÖZ alın

SÖZ

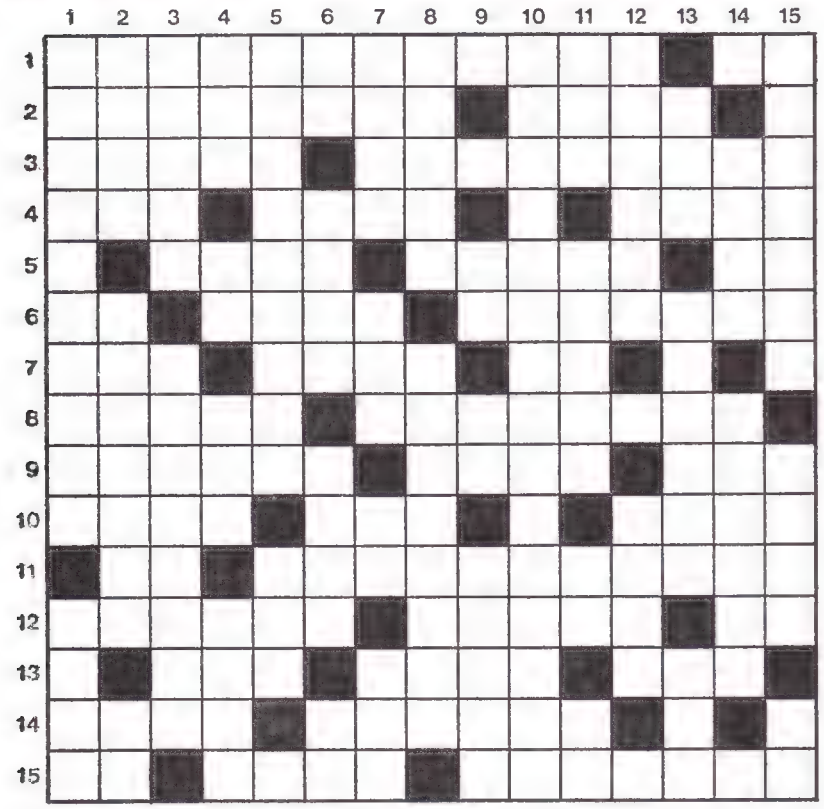

SOLDAN SAĞA: 1- Giovanni'nin Odası, Kimse Bilmez Adımı, Kara Yabancı, Sokağın Dili Olsa, Ne Zaman Gitti Tren gibi yapıtlarında ABD'deki ırk ilişkilerini inceleyerek siyahların sözcüsü olmuş ve geçenlerde 63 yaşındayken ölmüş ünlü romancı, denemeci ve oyun yazarı - İlkel bir silah. **2-** Sara hastalığına tıp dilinde verilen ad - Bilim. **3-** Ağaçlarda mantarların oluşturduğu bir tür çürüme başlangıcı - Boyu yüz metreyi aşabilen bir ağaç. **4-** Üflemeli bir çalgı - Hintli kadınların ulusal giysisi - Parça, kısım. **5-** Emek, çaba, güç - Örülerek dokunan bir tür yün kumaş - İlaç. **6-** Gümüşün simgesi - Mahkeme sonucunu gösteren resmi belge - **Şeyhi**'nin, yergi türündeki ünlü mesnevisi. **7-** Sınır nişanı - Büro - Fas'ın plaka işareti. **8-** Yayaların karşıdan karşıya iki aşamada geçmesi için yolun ortasına yapılmış kaldırım - Cadde ve sokak duvarlarına yapılan resimlere verilen ad. **9-** Kıbrıs'ın Yunanistan ile birleşmesi dileğini belirtmekte kullanılan siyasal terim - Ayak direme - Yapma, etme. **10-** Türkistan'da İran asıllı olup Farsça konuşan halka verilen ad - Kök, sap ve yaprak şeklinde farklılaşmamış bir bitkinin yaşama ve büyüme organı - **Düğün, Diyet, Gelin** gibi filmleriyle ünlü sinema yönetmenimizin soyadı. **11-** Yapısına girdiği sözcüğe "iki, çift" anlamı katan yabancı bir önek - Ankara'nın bir semti. **12-** Güreşecek pehlivanları yüksek sesle izleyicilere tanıtan ve dualarını okuyarak onları alana süren kimse - Daha çok sığırlarda görülen ve büveleğin sokmasıyla oluşan bir hastalık - Bir sayı. **13-** Başıyla kanat ve kuyruk uçları aynı renkte olan güvercin - Anlayışlı - Matem. **14- Sakağı** da denilen ölümcül bir hayvan hastalığı - Yanardağ ağzı. **15-** Bir spor takımının gözde oyuncusu - Hindistan'da, **Tac Mahal**'in bulunduğu kent - Ruhsal olayların ve bilgi sürecinin temelinde istenci gören bilimdışı öğreti.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1859-1914 yılları arasında yaşamış, Birleşik Sosyalist Parti ile **L'Humanité** gazetesini kurmuş, çok güçlü bir hatip olarak felsefe, sosyalizm ve tarih konusundaki engin bilgisiyle dönemini büyük ölçüde etkilemiş, 1. Dünya Savaşı arifesinde savaş karşıtı görüşlerinden dolayı şovenlerin kışkırttığı bir genç tarafından öldürülmüş ünlü Fransız politikacısı - İki ya da üç telli halk sazı. **2-** Kumaş ya da derinin cilalanması - Antiller'de bir ülke - Akıl. **3-** Eti yenir bir deniz kabuklusu - Özdeyiş. **4-** Bir göz rengi - Eski ve bilinmeyen bir tarihi anlatmakta kullanılan deyim sözü - Birine göre yüksek aşamada olan kimse - Yunan abecesinin üçüncü harfi. **5-** Cinsiyetle ilgili sorunları inceleyen bilim - Koyun, keçi ya da deve pisliği. **6-** Bir İngiliz petrol şirketinin kısa yazılışı - Cennet ile cehennem arasında bulunduğuna inanılan yer - Müzik ya da sinema yıldızı - Kripton elementinin simgesi. **7-** Atlas Okyanusu'nda Portekiz'e ait takımada - Bir Sovyet savaş uçağı tipi - Şikâr - "O yer" anlamında kullanılan sözcük. **8.** Sıvı - Asya'da bir ülke. **9-** Rodyum elementinin simgesi - İki tarla arasındaki sınır - Amerika'da yaşayan ve postu için kümeslerde yetiştirilen memeli bir hayvan. **10- Döşeğimde Ölürken, Kutsal Sığınak, Ses ve Öfke** gibi romanları dilimize de çevrilen ve 1949 Nobel ödülünü kazanan ünlü Amerikalı romancı. **11-** Asya'da bir ırmak - Çok dayanıklı bir ambalaj kâğıdı - Şarkı, türkü - eski Mısır'da güneş tanrısı. **12-** Japonya'nın, kendi dilindeki adı - Namzet. **13-** Madencilikle ilgili bir kuruluşumuzun kısa yazılışı - Yunanistan'da bir bölge - Kars yakınlarında ünlü bir harabe yeri. **14-** Faiz - Yunan mitolojisine göre uçmayı başaran ilk insan. **15-** Sürüye kılavuzluk eden koç ya da teke - Bir Arap ülkesinin başkenti - Bir cetvel türü.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	S	A	B	R	İ	B	E	R	K	E	L	■	Ç	A	T
2	T	R	■	A	D	E	N	■	A	R	A	K	İ	Y	E
3	E	T	İ	K	E	T	■	İ	L	■	R	E	D	İ	F
4	V	U	R	U	■	İ	M	A	L	E	■	B	A	N	T
5	E	R	■	N	O	M	İ	N	A	L	İ	Z	M	■	A
6	B	O	A	■	R	■	S	E	V	İ	Y	E	■	Ö	Z
7	İ	T	T	İ	H	A	T	■	İ	P	İ	■	E	Z	A
8	K	O	A	L	A	■	R	A	■	T	■	S	T	E	N
9	O	S	M	A	N	H	A	M	D	İ	B	E	Y	■	İ
10	■	C	A	R	■	A	L	İ	■	K	E	L	A	M	■
11	M	A	N	Y	A	S	■	K	M	■	L	İ	R	İ	K
12	A	N	■	A	T	E	H	■	A	L	A	M	A	N	A
13	L	İ	F	■	A	K	A	İ	T	■	K	İ	N	İ	N
14	A	N	A	R	Ş	İ	Z	M	■	H	U	Y	■	K	İ
15	K	İ	R	D	E	■	F	A	T	A	N	E	T	■	Ş

Erdiğine "entel" de, eremediğine "marjinal"...

Faşizme karşı çıktığı için yıllarca hapiste yatmış, en zor koşullarda kitaplarını hapiste yazmış, hapiste ölmüştü büyük düşünür Antonio Gramschi. Bir gram aklı olan herkesin entellektüel olabileceğini savunmuştu. Nedir entellektüel? Derin bilgisiyle insanlara sevgi ve ilgisini gönüllü olarak birleştirebilmiş kişi. Entellektüele yapılan baskı öyküleri ise Gramschi'ye yapılanla hep aynı. 3000 yıl önce de, 300 yıl önce de, 30 yıl önce de, 3 yıl önce de... 17. yüzyılda önyargılardan kurtulmuş insana, 3000 yıl önceyse azat edilmiş köleye "liberten" denirdi. Şimdi ise aykırı olana liberten deyip çıkarlar.

Entellektüelden hep korkarlar. Kim korkar? İktidarlar korkar. Bürokrat kafalar korkar. Neden korkar? Sığ oldukları ortaya çıkacak diye korkar. Sığlaştırılarak sağılmaya karşı çıkıyorlar diye korkar. Ne yaparlar? Dışlayarak sindirmeye çalışırlar. Nasıl yaparlar? Her yolu denerler. Erebildiklerine "entel" derler. "Entel" denenler de kimler? Entellektüeller olma yolunda arayış içinde gençler. Bu kişilerin kime zararları var? Kimseye. Duygusallar ama duygu sömürüsü yapmazlar, hayalciler belki ama hayali ihracat yapmazlar, cinsel özgürlükten yana çıkarlar ve hiçbir cinse kem gözle bakmazlar. Dışlayıcılar ise erebildiklerine entel derler de eremediklerine ne yaparlar? Marjinal derler, sınırdakiler derler. Ya kendileri? Korktukları veya beceremedikleri için entellektüelliğe ulaşamayıp sıradanlığa mahkûm insancıklar. Çürük elma demeye kalkarlar, çürüklükleri ortaya çıkmasın diye, çürük elma halat çekme testimize buyur ola bu defa...

---

1 Ptolemaios tarafından düşünülmüş dünya, evrenin merkezidir görüşündeki sisteme karşı Kopernik'in evren modelini savunmuş olan Galileo Galilei'ye Engizisyon yapmadığını bırakmamıştı. Sonunda Galileo aklını kullandı ve istenen inkâr belgelerini imzaladı. Bir yandan da "Eppur si muove" diye mırıldanıyordu. Neydi bu bilimsel mırıltının anlamı?

a) Size herkes gülecek
b) Durdurun dünyayı inecek var
c) Yine de dönüyor
d) Kalemimi kıracağım

2 Aşağıdaki cümleyi kim kime söylemişti?

"İtalya'ya hava saldırıları yapılır da Giotto'nun yağlıboya tablolarından biri harap olursa İtalyanların sanat duyguları kabarır da derhal teslim olmaya kalkarlar diye korkuyorum."

a) Hitler, çöl tilkisi Rommel'e
b) Japon İmparatoru, Ribbentrop'a
c) Mussolini, damadı Ciano'ya
d) İtalyan Faşist Partisi'nde görevli hukuk profesörü Rocco, faşist filozof Giovanni Gentile'ye

3 Ziya Paşa'nın Namık Kemal'e, ".....şehrinde bazı belediye meseleleri olmuş. Postada vaki gecikmelerden de malumunuzdur.." diye anlattığı ve Osmanlı münevverinin dünya meseleleriyle ne denli ilgili olduğunu gösteren bir olay vardı. Anımsayabilecek misiniz?

a) Paris Komünası
b) Venedik'i sel basmıştı
c) Pompei yerle bir olmuştu
d) Buda şehri Buda ve Peşte diye ikiye ayrılmıştı

4 Osmanlı İmparatorluğu sırasında 19. yüzyılda çok bilgili, espirili ve Fransızcayı çok iyi konuşan biri vardı. Kimseyi takmaz ve eleştirilerini esirgemezdi. Bir gün eğitim sistemini eleştirmiş ve "Bu kadar cehalet ancak tahsille mümkündür" demişti. Bugün yaşasa derhal "entel" damgası yapıştırılacak bu ilginç entellektüelin adı neydi?

a) Con Ahmet
b) Prens Sabahattin
c) Sakallı Celal
d) Üsküdarlı Kâtip Hilmi Bey

5 Stalin'in kültür bakanlığını yapmıştı. Görüşleri en kaba materyalizmden de kabaydı. Estetikle ilgili hiçbir şeyi kabullenmeyen gözleriyle devrinin bütün sanatçılarına terör uygulamıştı. Ahmetova, Haçaturyan, Şostakoviç, Eisenstein, Prokofief onun hışmına uğramış sanatçıların bazılarıdır. Hayret ederek kimdi?

a) Mençikov
b) Nabokov
c) Jdanov
d) Kalinin

6 "Entel" tabirinin üstüne atlayarak her fırsatta entellektüelleri kötülemeye kalkan, yaşantıları içinde okumaya ve düşünceye hiç yer vermeyen kişiler için de bir lakap var. Bulabilecek misiniz?

a) Kazma
b) Sığırcık
c) Zonta
d) Dazlak

Yanıtlar: 1) **c**, 2) **c**, 3) **a**, 4) **c**, 5) **c**, 6) **c**.

Hazırlayan: Ahmet Turhan Altıner

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

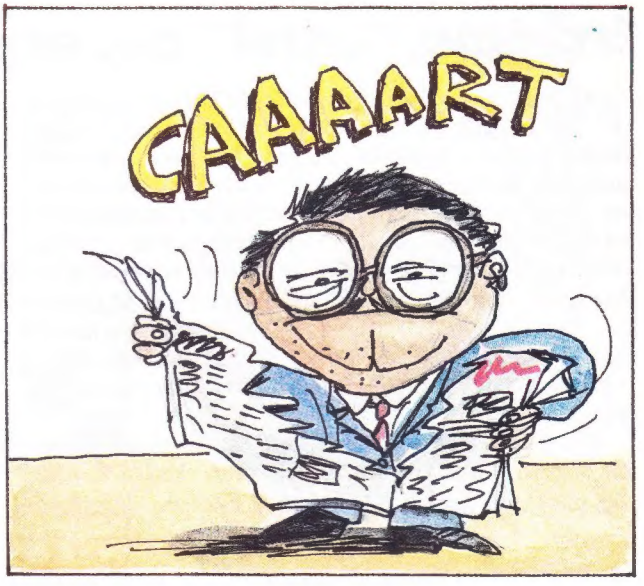

"La Classe"

Size/Sevdiğinize/Kuruluşlarınıza En Lüks, En Ekonomik Hediyede Seçenek Bolluğu Sunuyoruz...

SAAT/ÇAKMAK/KALEM ve HEDİYELİK DEĞERLİ AKSESUAR

Yılbaşı, sevdikleriniz kadar yakın;
Onlara hediyelerin en güzelini en anlamlısını,
en kalitelisini vermek istersiniz...
Zevkinizi seçerken, sizler için titizlendik;
Dünyaca ünlü markalardan, seçkin ürünler seçtik...

PLAYBOY
CARAN d'ACHE
LONGINES
A&Z
Omega
GUCCI
Silver Crystal
SWAROVSKI
S.T. Dupont
NINA RICCI
les Dior
benetton
Cartier
Pierre Cardin

ETERNA "Dünyada 1.'lik ödülü alan saat"

CORONA

FİRMA İSİM ve AMBLEMLERİ İÇİN BASKI YAPILABİLİR YÜZEY

Daha Geniş Bilgi İçin Kataloğumuzu İsteyiniz.

SAÇAK SAAT ÇAKMAK TİCARET LTD. ŞTİ. NİSPETİYE CADDESİ YILDIZ ÇİÇEĞİ SK. NO.1/9 GAMGAM PASAJI ETİLER-İSTANBUL TELEFON : 163 17 57 • 165 63 28

adim reklam ltd 14702437

DERİMODANKARA
DERİMODSAHİLYOLU DERİMODOSMANBEY DERİMODERENKÖY
DERİMOD